

زنگنه و اوج

(د جبران خليل جبران ادبي هڅې)

امېد حيران

۱۳۹۴ لمريز کال

زهر او اوپه

امېد حيران

۱۳۹۴ ل کال

کتاب پېژندنه:

د کتاب نوم:	زهر او اوبه
ليکوال:	امېد حيران
خپرونډی:	د افغانستان ملي تحريک، فرهنگي خانګه
وېبپاڼه:	www.melitahrik.com
کمپوزګر:	خپله ليکوال
ډيزاينګر:	ضياء ساپی
پښتۍ ډيزاين:	فياض حميد
چاپشمېر:	۱۰۰۰ ټوکه
چاپکال:	۱۳۹۴ ل کال / ۲۰۱۵ م
د تحريک د خپرونو لړۍ:	(۳۹)

يادونه: د چاپ حقوق له ملي تحريک سره خوندي دي او د کتاب د محتوا مسوليت ليکوال پورې اړه لري.

لړلیک

مخ	سرلیک	گڼه
۱	د سر خبرې	۱
۴	ژوند لیک	۲
۱۴	د جبران خلیل اثار د منځپانگې له پلوه	۳
۱۶	هنري نثرونه، لنډې کیسې او ادبي ټوټې	۴
۱۸	جبران او گوهر	۵
۲۳	د جبران خلیل ویناوې	۶
۲۴	د گل سندرې	۷
۲۷	د جبران خلیل ځینې غوره هنري.....	۸
۳۵	څلور شاعران	۹
۵۷	مورې	۱۰
۶۶	دوه ماشومان	۱۱
۷۰	لومړۍ نظر	۱۲

۷۱	د واک تېري	۱۳
۷۲	د قبرونو کړيکې	۱۴
۸۷	زهر او اوبه	۱۵
۹۴	لنډه کيسه	۱۶
۱۱۲	جبران؛ د لبنان وياړ	۱۷
۱۲۰	د شاعر ژوند	۱۸
۱۲۳	قانون	۱۹
۱۲۵	انصاف	۲۰
۱۲۷	خپلواکي	۲۱
۱۲۹	ژوند او بڼځه	۲۲
۱۳۱	ماخذونه	۲۳

د سر خبرې

جبران خليل په شرقي ليکوالو او شاعرانو کې يو پېژندل شوی نوم دی او د عربي هېوادونو د هنر، فلسفې، نقاشۍ، نظم او نثر په ډگر کې يو ټاکنده او رغنده رول لري، ما ځکه (د جبران خليل جبران ادبي هڅې) د مونوگراف موضوع په توگه وټاکله چې زده کړيالان پدې وپوهېږي چې نړۍ ادبيات هم يو مهم مضمون دی او په راتلونکې کې د مونوگرافونو موضوعگانې ترې چمتو کړي.

او زموږ فکري او ذهني پراختيا بايد يوازې د خپلو ادیبانو په پېژندنه، څېړنه او سپړنه کې محدود پاتې نشي، موږ بايد د نورو تجربو، فکر او خيال څخه خبر شو، ريښتيا ووايم زه ددې مونوگراف په ليکلو، ترتيب، سمونه او راټولونه کې زينت زيات سترې شوم، علت يې داوه چې ما د نورو ژبو لکه اردو، پارسي او انگليسي نه ځينې مواد راواخيستل، ځکه پښتو کې دا مواد کم او په ځينو برخو کې نه وه، خو دې کار ماته يو ډول ځواک او قوت راکړ، چې زه بايد دده او نورو په اړه خپله ژباړه وکړم، ځکه نورو ملتونو پدې برخه کې ډېر کار کړی، موږ بايد د نړۍ د نورو ملتونو غوندې په هره برخه کې هراړخيز او جامع اثار ولرو لکه په دين، سياست، حقوقو، روغتيا، ارواپوهنه، نړۍ ادبيات، کولتور، هنر او نورو برخو کې، که ډېر لوی کارونه نه وي نو لږ تر لږه بايد هغه هم معاصر ژوند د اړتيا وړ اثار خو بايد خپلې ژبې ته وژباړو.

زه پخپله ډېر وگرځېدم، خو زموږ په ژبه کې د جبران خليل پشان د يوه ليکوال چې په نړۍ کې پرې لسگونه کتابونه ليکل شوي خو زموږ په ژبو کې يې اثار په نشت حساب دی، حامل دا چې، د انټرنېټ يوازې په You Tube پاڼه کې شل ويډيويگانې په ايراني ژبه وې چې هره ويډيو نژدې نيم ساعت راتله، خو په پښتو او دري کې داسې څه نه و. زما د ټولو ليکوالو او ژباړونکو څخه دا هيله ده، چې د نړۍ ادبياتو لپاره ډېر کار وکړي، ژباړې وکړي، لږ تر لږه د ختيځ او عربي خليج د هېوادونو ليکوالان او شاعران او نورې ادبي څښې د لومړيتوب حق لري، ځکه ما په سترگو دغه تشه وليده، زه پخپله هوډ لرم چې پدې برخه کې کار وکړم، نو تاسې درنو نه هم ورته هيله لرم.

له مودو راهيسې مې د جبران خليل جبران د ادبي پنځونو ځينې غوره بېلگې لوستې، د نوموړي د شېکارې لنډې کيسې په نوم مې پښتو ته يو ژباړل شوی کتاب ولوست، د نشر له خوړلنيو څخه مې يې خوند واخيست، لېوال او مينه وال يې شوم، هوډ مې وکړ چې د جبران په اړه به نور څه لولم، په پښتو کې مې يې د نوموړي د اثارو يوازې دوه ژباړې پيدا کړې، هوډ مې وکړ چې نور به يې په اړه هم پلټنه کوم، لولم به او پخپله به يې ژباړم، نو ددې لپاره مېد لوړو زده کړو وزارت د لايحې سره سم ما هم وغوښتل چې د پوهنتون پای سمستر کې د مونوگراف موضوع وټاکم، نو هماغه و چې ما د لارښوود استاد سره په مشورې د جبران خليل د ادبي هڅو تر نوم لاندې د مونوگراف موضوع واخيسته، ما مخکې د تېرو فارغينو د دفاع په سيمينارونو کې برخه اخيستې وه.

تر ډېره پکې د مونوگرافونو موضوعات کليشه يي وو او ډېرې يې د محلي شاعرانو د ژوند او فن په اړه و، ډېر کم پکې څېړنيز مونوگرافونه وه، په نړۍ ادبياتو کې خو بېخي چا نه اخيسته او نه څوک ورسره بلد وه حال دا چې

نړۍ ادبيات هم يو معتبر مضمون دی، نو ما هم دغه تشه احساس کړه او
ومي غوښتل چې تر يوه حده يو نادر مونوگراف وليکم..

همدا وه چې ما د جبران خليل جبران په اړه چې د عربي خليج يو ستر مفکر،
فيلسوف، شاعر او ليکوال دی، مونوگراف واخيست، نو دروند استاد ولي
الله فاضل ته مې دا نوم وړاندیز کړ، استاد په دې اړه ځانگړې لېوالتيا
وښوده او هوکړه يې راسره وکړه، ما هم په ډېره مينه کار پرې وکړ، پدې
مونوگراف کې ماله بېلابېلو اثارو، انټرنېټ پاڼو، مجلو او خورو ورو ليکنو
څخه گټه اخيستې او دغه مونوگراف مې تيار کړ، چې بېلابېل موضوعات
لري، لکه د جبران خليل ژوند ليک، دنوموړي، د نظم او نثر منځپانگه، زده
کړې، دندې، د ليکوال سفرونه، اثار يې، په فکري لحاظ د ليکوال
ځانگړنې او د ادبي پنځونو بېلگې د مونوگراف موضوعگانې دي، زه پدې
برخه کې د خپل لارښوود استاد، د بې درېغه مرستې او په ورين تندي
لارښوونو نه يوه نړۍ منندوی يم. چې د ښه بخته ياده هڅه دادی تاسې په
کتابي بڼه لولئ.

په درنښت

امېد حيران

ل ۱۳۹۱

ژوند لیک

جبران خلیل جبران وتلی شاعر، لیکوال او د ادبي نړۍ پېژندل شوی خبره ده، چې په ۱۸۸۳م کال کې د لبنان په بشره بنار کې زېږېدلی دی. په ملت عرب او په مذهب عیشوی و، د فلسفې، تاریخ، هنر او ادبیاتو په برخه کې د زیاتې مطالعې او تجربې څښتن و.

د خپل ۴۸ کلن عمر په موده کې یې ډېر قېمتي اثار لیکلي چې د نړۍ په نوموتو ژبو ژباړل شوي، د ژور استعداد، نوښت، حوصلې او نه سترې کېدونکې جذبې څخه څخه برخمن و، که زما په نظر د منډېلا، گاندهي او باچا خان غوندې جبران خلیل هم د خلیج په هېوادونو کې د عدم تشدد یو فعال لاروی پاتې شوی. نو ځکه یې په ادبي پنځونو کې عدم تشدد او نه زورزیاتې ډېر ښه لیدل کېږي.

جبران خلیل جبران د لبنان په شمالي غرنۍ او ښکلې سیمه (البشري) کې نړۍ ته د (ماروني) په نوم مسیحي کورنۍ کې سترگې وغړولې، چې په خلیل جبران سره مشهوره وه. دهغه مور کامله رحمه نومېده، په هنر او انځورگرۍ کې یې لوی لاس درلود. دوو خاوندانو یې لاره بېله کړې وه او د جبران پلار خلیل جبران دهغې درېیم خاوند و.

د جبران پلار یو مست او بی مشوولیتنه انسان و ، چې ټوله کورنۍ یې خپله په لوی لاس ، دستونزو گردابونو ته ورټپل وهلې وه ، ده یو بل ورور هم لرلو ، چې پیترو نومېده او شپږ کاله له ده نه مشر و ، د ماریانه او سلطانه په نوم یې ترده دوې کشرانې خویندې وې ، چې ټول ژوند یې یو له بل سره تړلی و .

د جبران ژوند له ډېرو لوړو ژورو او ستونزو ډک دی او په یوه اغزن چارپیریال کې رالوی شوی دی . دی له رسمي زده کړو پاتې شو او په یوه لرې پراته کلي کې دیوه کشیش سره اوسېده ، له دغه کشیش سره یې منظمې لیدنې کتنې درلودې ، د مذهب اصول ، انجیل ، شوري او عربي ژبې یې ترې زده کړې .

دی لاتنه کلن و ، چې پلار یې جبران خلیل د مالیاتو دنده ورکړې په سبب په زندان کې ولوېد او عثماني حکومت یې ټوله شتمني ترې واخیسته ، له خپل هېواد نه یې کډوالۍ ته مجبور کړ ، چې بالاخره دهغه مور مجبوره شوه ، خو خپل اولادونه او کورنۍ امریکا ته بوزي .

د امریکا په لور :

همغه و چې د ۱۸۹۵ کال د جون په میاشت کې چې جبران لا دوولس کلن و له مور ، ورور او دوو خویندو سره یې له خپل پلارني وطن لبنان نه مخه ښه وکړه ، هلته لرې د امریکا په باسټن کې یې ژوند پیل کړ .

دده بد خوښه پلار چې په همغه مهال له زندان نه خوشی شوی و ، د دغه سفر سره مخالفت درلود او نه یې غوښتل ، چې کورنۍ یې امریکا ته لاړه شي . همغه و چې له کورنۍ نه یوازې په لبنان کې پاتې شو .

جبران په باسټين کې بنسټونځي ته لاړ او ډېر زړ يې خپله پوهه او ذکاوت څرگند کړ ، هلته يې په دوولس کلنۍ دانگليسي ژبې په زده کړه پيل وکړ .

د ۱۸۹۶ کال په وروستيو کې د باسټين هنري مرکز بنسټگر دينوسن هاوس دخپل يوه ملگري په مرسته له جبران سره آشنا شو او له هغه يې وغوښتل ، چې دده هنري مرکز ته ور شامل شي . جبران يې خبره ومنله ، خو يو کال وروسته هلته زړه تنگۍ او خپل ټاټوبي ته راستون شو ، خو په عربي ژبه خپلو زده کړو ته دوام ورکړي ، دی هلته يوې مدرسې ته لاړ ، اخلاقو او مذهب په زده کړه يې پيل وکړ .

جبران په امريکا کې انځورگرۍ ته مخه کړه او په ۱۹۰۸ کال کې يې په پاریس کې فرهنگي کړيو او محفلونو کې گډون وکړ او د (اگوست رودن) تر روزنه لاندې يې درشونه وويل ، رودن ان هغه مهال د جبران لپاره د يو ښه او ځلانده راتلونکې وړاندوينه کړې وه .

که څه هم گڼې بنځې دهغه ژوند ته راغلې ، خو تر ټولو نه دمهمې هسکل او شارلوت تيلر نوم اخيستلای شو ، دغه دوې بنځې په ځانگړي ډول (هسکل) شايد له هغه مهمو بنځو نه وي ، چې د جبران په ژوند کې يې مهم رول درلود او دهغه دفرهنگي ، هنري او حتی اقتصادي ژوند گڼې چارې يې مخ ته وړي دي . جبران په ۱۸۹۸ زيږدیز کال کې بېروت ته راستون شو او د (مدرسه الحکمه) په نامه مدرسې ته ولاړ ، ده په دغه دوره کې انجيل په عربي ژبه ولوست او دخپل نږدې ملگري يوسف

حواییک سره په گډه یې د (المنار) په نوم خپرونه پیل کړه ، چې د دواړو لیکنې او د جبران نقاشۍ یې خپرولې.

دی په نولس کلنۍ کې یو ځل بیا باسټین ته روان شو او دا ځل نو ناڅاپه له (جوزفین پي بادي) نومې نجلۍ سره دهغه د اړیکو کیسې هم خورې شوې ، دغه نجلۍ په پوهه ، هنر او فرهنګي ذوق سمبال نجلۍ وه او له زړه نه یې ورسره عاطفي پیوند واخیست . خو دا هغه مهال و ، چې دده مور ، خور او ورور د سل (توبرکلوز) ناروغۍ په سبب له دې نړۍ نه سترګې پټې کړې . ماري هسکل د باسټین د بنوونځیو مدیره وه ، چې د جبران د ساتنې او روزنې مشورولیت یې په غاړه واخیست او دی یې دویم ځل بنوونځي ته روان کړ .

لومړۍ خپرې شوې لیکنې:

جبران هماغه د ځوانۍ له مهاله دشعر ، هنر او لیکوالۍ ډګر ته راوتی و ، په پنځلس کلنۍ کې د الحقیقه په نوم مهالنۍ خپرونې مدیر شو او په شپاړلس کلنۍ کې یې لومړۍ سندره د (جبل) په نوم ورځپاڼه کې خپره شوه او په اولس کلنۍ کې یې دخپل نقاشي هنر په مرسته د څو پوهانو لکه عطار ، ابن سینا ، ابن خلدون او نورو لیکوالو او حکامانو خپرې وکښلې .

دی دخپلو رسمي زده کړو له پای ته رسولو نه وروسته دنقاشۍ په برخه کې دخپلو زده کړو د بشپړولو لپاره پاریس ته لاړ او په فرانسه کې یې دخپل دوه کلن ژوند په جریان کې دنقاشۍ دبېلابېلو هنرونو له مکتبونو سره اشنایي پیدا کړه او د (الارواح المتمرده) یا سرکي اروا په نوم کتاب یې ولیکه چې له بیروت نه خپور شو .

جبران په ۱۹۰۵ زیږدیز کال کې دخپلو لیکنو یو غورچان ،چې د موسیقۍ په اړه یې کړې وې ،په (المهاجیر) ورځپاڼه کې خپرې کړې او له دې نه وروسته یې دخپلو لیکلو سندرو یوه برخه په عربی ژبه په (ژړا ، خندا او توپانونه) کتاب کې خپرې کړې ، چې دا کتاب بیا انگلیسي ژبې ته د (خوب ، توپان او محبوب) په نامه وژباړل شو .

جبران دخپلو لنډو داستانونو لومړۍ ټولگه په ۱۹۰۶ کال کې د "spirit Brides" یا ددبنتې ناوې گانې په نامه خپره کړه او له دې نه یو کال وروسته یې بیا ددغه ټولگې دویم ټوک د "spirits Rebellious" په نامه خپور کړ ، چې دلوستونکو له تاوده هر کلي سره مخ شوه .دی په همدې مهال په پاریس کې دنقاشۍ دزده کړې سره لېونی مېنه کې ډوب و او په فرانسه کې دخو کلنو زده کړو نه وروسته بېرته باسټین ته راستون شو .

جبران په پنځه دېرش کلنۍ کې په انگلیسي ژبه خپل لومړی کتاب (The mad man) یانې لېونی سپری پای ته ورساوه او دده دمېنه والو لاس ته ورسېد .

هغه وخت چې دخپلې خور ، ورور او دمور دناروغۍ نه خبر شو ، خپل وطن ته راستون شو او په خپل وطن کې له دوو کلونو تېرولو وروسته ، دنقاشۍ سره لېونی مینې بېرته دپاریس په لورتگ ته اړ کړ ، خو دهغه ټاټوبي له هنرمندانو په ځانگړي ډول له رودن نه دانځورگړۍ لطیفه فون او نور تخنیکونه زده کړي .رودن چې دجبران په وجود کې دسرود او نقاشۍ پیاوړی ځواک حس کړ ؛ نو ده ته یې داتلسمې پېړۍ انگلیسي نقاش ویلیام

بليک ور ياد کړې ، له هغه سره اشنا شو او په جبران يې (دپېړۍ ويليام بليک) نوم کېښود .

دا ځل په دغه سفر کې جبران د روستاند ، د بوسې او مترلينگ په نامه لويو پوهانو سره اشنا شو ، دهغوی له ذوق او اندونو يې پوره گټه واخيسته .

امريکا ته دويم سفر :

جبران په ۱۹۱۰ زيږديز کال کې يو ځل بيا امريکا ته لاړ او د نيويارک ښار په لسمه کوڅه کې يې يو دفتر پرانست ، چې د کلونو کلونو لپاره د ليکوالو ، دده د عرب ملگرو هنرمندانو او امريکايي مينه والو د راټولېدو او مجلسونو ښه ځای و .

ده په امريکا کې ددغه يو وېشت کلن ژوند په بهير کې دخپل ژوند تر ټولو غښتلي او پخې سندرې او نقاشۍ وپنځولې او نړيوالو ته يې د کتابونو او بېلا بېلو نندارتونونو په ښه وړاندې کړې ، چې دی يې په خورا کم وخت کې دشهرت اوج ته ورساوه .

ده په دغه کلونو کې د (دخيال ها خوا) ټولگه خپره کړه او په ۱۹۱۲ زيږديز کال کې يې دمېنې په اړه تر ټولو لوړ داستان (مات وزرونه) په عربي ژبه له نيويارک نه خپور کړ .

خو ددې ټولو ليکنو او هنري هڅو سره سره لا جبران په ټولنه کې د يوه اغېزمن ليکوال په توگه خپل موقعيت او مقام نه و موندلی ؛ تر څو چې په ۱۹۲۳ کال کې د (پيغمبر) کتاب په خپرولو سره په ټوله نړۍ کې دشهرت لوړو پوړيو ته ورسيد ، دلته يې خپل هنري او ادبي موقف تر لاسه کړ .

د مېرمن هسکل او جبران بېلتون :

په همدې کال کې مېرمن مری هسکل ، چې له جبران سره يې ژور عاطفي تړاو درلود ، له ده څخه د امريکا د جورجيا په لور سفر وکړ ، خو په بشپړه توگه د جبران له ژوند نه ووځي ، وروسته له دې نه د خلیل جبران نوم په ټوله نړۍ کې وپېژندل شو ، د شهرت اوازې يې خورې شوې او ليکنو يې همغسې دوام درلود .

د جبران خپاره شوي اثار :

له جبران نه په انگليسي او عربي ژبو کې شپاړلس کتابونه راپاتې دي ، چې د خپرنيز کال په ترتيب په لاندې ډول دي :

الف - په عربي ژبه:

۱. موسيقي
۲. د دښت ناوې گانې
۳. سر کښه اروا
۴. اوښکې او موسکا
۵. مات وزرونه
۶. کاروانونه او توپانونه
۷. تازه خبرې او تازه ټکې
- ب - په انگليسي ژبه
۸. لېونی
۹. ليکونه
۱۰. شگې او ځگونه
۱۱. مخکښ
۱۲. د ځمکې خدايان

۱۳. سرگردان
 ۱۴. مسیح، دانسان زوی
 ۱۵. پیغمبر
 ۱۶. دیپغمبرین

دغه ستر لیکوال په ۱۹۳۱ کې د ۴۸ کلنۍ په عمر له نړۍ نه سترگې پټې کړې ، دی په امریکا کې دسرطان ناروغۍ له امله ومړ او جسد یې په یوه بهرۍ کې دهغه دوصیت سره سم پلارني هېواد لبنان ته راوړل شو او دخپل مېنه ناک ټاټوبي د البشري کلي په گلورینو غونډیو کې خاورو ته وسپارل شو .خو لیکنې یې تر ننه په سراسر نړۍ کې د اوچت شعر ، فلسفي ، حکومت او هنر مېنانونو ته په مېراث وریاتې دي .

ده ته د اروپا او منځني ختیځ په ادبیاتو او شعر دیوه اغېزمن لیکوال په سترگه کتل کېږي ، دی خپله عیشوی دی او په ماشومتوب کې یې په کلک مذهبي چارپیریال کې ژوند کړی . دده لیکنې دهغو ټکو مذهبي مشرانو له غندنې ډکې دي ، چې خپل ناوړه کارونه د مذهبي مشرۍ تر چپنه لاندې پټوي ؛ خو یوه ته هم په ذات کې سپکاوی نه کوي .

دهغه دنثر یوه بېلگه:

دوه قفشونه:

زما د پلار په بڼې کې دوه قفشونه وو ، د یوه قفس په منځ کې یو زمری و ، چې د پلار غلامانو مې د نیننوا له صحراگانو نه

راوړی و او په دویم قفس کې د یوه خواږه غږ لرونکی مرغه
اوسېده چې هېڅکله له نغمو ویلو نه ستړی کېده .

الوتونکې به هره ورځ سهار په زمري غږ کاوه او هغه ته به یې په
سلام ویلو ویل:

"سهار پخیر زما زنداني ملگریه!

(۳، م ۱۳۷۹)

زده کړې یې:

جبران خلیل لومړنی، منځنی ښوونځی او لېسه د لبنان
په بشره ښار کې ولوسته او لوړې زده کړې یې د ښکلو هنرونو،
نقاشۍ او مجسمه جوړونې په برخه کې په پاریس کې وکړې.

جبران په ادبیاتو، سیاست، فلسفې او نقاشۍ کې ډېره ژوره،
پراخه او هر اړخیزه مطالعه درلوده.

د جبران خلیل اثار:

د جبران خلیل اثار په عربي او انگلیسي ژبو لیکل شوي خو د
نړۍ په ډېرو ژبو ژباړل شوي دي.

د جبران خلیل ځینې اثار په اردو، پښتو، پارسي، هندکو،
فرانشوي، پرتګالي، جاپاني، هندي او دري ژبو ژباړل شوي. په
اصغر احساس، حمیدالله بهیجد، انعام الله گوهر، گل رحمان
رحماني او نورو ژباړلي دي.

د جبران خلیل پښتو ژبې ته ژباړل شوي اثار:

• زېږه پاڼه

- خٲك او اوڤه
- ٲٲخه او ژوند
- د جبران خلیل شهكارې لنډې كيسې
- باد او باران
- دوه ٲٲارونه
- د انسان ٲچى
- ٲيغمبر
- د موسيقۍ رساله
- او ٲٲكه او موسكا
- مات وزر

د جبران خلیل اثار د منځپانگې له پلوه

جبران خلیل ډېر نظمونه ، غزلې ، ادبي ټوټې او لنډې کیسې لیکلي.

لیکنې یې یوازې د لیکنې له اړخه نه ، بلکې د موضوع له اړخه هم ممتازې دي.

که یو ځای د شونډو ، رخسار او زلفو خبرې کوي ، بل خوا بیا د انساني همدردۍ جذبې راوینښوي ، د ظالمانو تېري د انسانیت لار په گوته کوي.

او د نېکۍ او بدۍ پایلې منعکسوي ، د عدم تشدد په لارویانو کې د منډېلا ، گاندي او پاچا خان نومونو تر څنګ د جبران خلیل نوم هم یادولای شو نو ځکه یې په نظم او نثر کې عدم تشدد ډېر ښه ښکاري.

د جبران خلیل اثار انقادي ، عاطفي ، اخلاقي ، سیاسي ، اصلاحي ، عشقي ، رومانتیکې او ټولنیزې برخې لري . نظم او نثر یې ساده ، روان او بې غوټې دی او په لنډو کیشو کې یې په حکومت نیوکه کړې او د هغوي ظلمونه ، ستمونه او بې انصافی یې غندلي دي .

دده په اثارو کې بغاوت ډېر لیدل کېږي او په یوه دیکتاتور نظام کې د غریب او بېچاره ترڅنګ ودرېږي ، خو په شعرونو کې یې عشقي او رومانتیکې برخې هم ډېرې قوي دي ، لکه د مات وزر په اثر کې .

سفرونه او دندې:

جبران خلیل د ځوانۍ عمر په لبنان کې او نور ټول عمر یې په بهر هېوادونو کې تېر کړیدی. نوموړي د ښوونځي د فراغت نه وروسته امریکا ته ځي، بیا پاریس، مصر، ترکیې او فرانسې ته سفرونه کوي او هلته نوې تجربې حاصلوي او د خپلې نقاشۍ او هنر د ځلا لپاره نندارتونونه جوړوي، جبران خلیل سربېره د منځنۍ اسیا هېوادونو او امریکا سربېره ټوله اروپا هم لیدلې او بېلابېلو هېوادونو ته یې سفرونه کړيدي. دده نظم، نثر او نقاشي د ټولې نړۍ د پام وړ وگرځېد، په ځانګړي ډول امریکا کې یې ډېر شهرت وموند.

هنري نثرونه، لنډې کيسې او ادبي ټوټې

د جبران خليل د ادبي پنځونو ځينې بېلگې:

د مور په نوم د ليکوال يوه ليکنه

مور:

د نړۍ د جنت په خوښوونکو ترانو کې هغه رابښکون نشته
او نه له ربابه څخه وتونکې نغمې هغه خوږوالی لري. د غرييزو
ابشارونو اواز دومره خوښوونکی نه دی او نه سمندري بادونو
کې هغه نرمې شته، د څوارلسمې سپوږمۍ خلا دومره زړه
رابښکون شته.

دې مينه گر کې نوم سره د کایناتو ناز او اداگانو نه پرته کېږي او
ټوله جادو يې د مور د سپېڅلې موسکا په وړاندې داسې ده لکه
يوه وزه چې د لمر په مخ کې هېڅ ښکاري، د نړۍ ټوله خوشي په
هم دې يوه کليمه کې راغونډه شوې او ټوله مهرباني په همدې
تورو کې رانغښتل شوې ده.

د ټولو ښکيو غونډ همدا سپېڅلې هستي ده او د ژوند
په مجلس کې يې شتون له هغې نغمې څخه کم ندی، چې په
خاموشه او تيارو شپو کې د هر چا پام د ځان په لور اړوي او له
سره يو نوی ژوند وربښي.

مور نعمت دی، کم پیدا کېدوونکی نعمت! بیا بیا موندل یې امکان نه لري. د ځمکې غېږ د داسې غمیو د بیا موندنې څخه بې وسه ده او اسمان هم داسې پرېښتې بیا نه رالېږي، هغه خلک ډېر بختور دي چې د داسې نعمت لرونکي دي، په سرونو یې د مور سپېڅلی سیوری او د هغې په خوږو خوږو ساگانو کې رانغښتل شوی جنت ورته یوه لویه پېرزوینه ده.

خو د هغه بد نصیبه به څه یادونه وکړم، چې د مور له مهربانۍ څخه بې برخې وي او د ژوند په پسرلي یې له وخته مخکې خزان تېری کړی وي.

(۱، م ۲۴)

جبران او گوهر

جبران خليل جبران هغه څوك و، چې د ټولنيزو دردونو تر څنگ شخصي ژوند هم ډېر دردونه وركړل، د هغه ژوند د اقتصادي كمزورۍ له كبله له ستونزو سره مل پيل شو، د كورنۍ څو غړي يې ترې ناروغيو د تل لپاره بېل كړل، مسافري يې په نصيب شوې، زده كړې يې په غير منظم ډول وكړې... پلار يې له كوره بې پروا و، مور خور او ورور يې ناروغيو ترې بېل كړل، عثماني حكومت زندان ته د ننه كې، امريكا ته وكوچېد... او د ژوند په دوره كې ډېر ودرېد.

د جبران نغمې په ټول عالم خپرې شوې، په ټوله نړۍ يې د هغه فريادونه ووبشل، د هغه درد د ټول بشر درد و، د هغه پيغام د ټول بشر لپاره و؛

د نغمو غوندي خپاره شوو، په عالم د بې دردی كې يو څه وخته خو زموږ هم د احساس كوڅه كې كور و استاد پسرلی

دې دردونو او ستونزو د جبران هنر او تخليق ته اوږد او داسې ژوند وركړ، چې د نړۍ په څنډه، څنډه يې خلك له نوم سره بلد شول.

هغه زمانه چې جبران پكې اوسېده، داسې وه، چې د نړۍ نفوس شا و خوا شپږ مېليارده و، په هره برخه او هر ځای كې د عالمانو شمېر زيات وو، په ځانگړي ډول دې زمانې ځو ادب و هنر ته داسې څېرې وركړې، چې په تېر تاريخ كې كمې وې.

جبران چې په عربي او انگلیسي ژبه لیکل کړي دي، دا وخت یې
اثر د نړۍ گڼو ژبو ته اړول شوي، چې په دې کې له نیکه مرغه
پښتو هم شامله شوې، ډاکتر خالق زیار، زیبر شفیقي، زینب
سالك، ډاکتر عبدالحمید بهیج، عصمت الله زهیر او نورو درنو
لیکوالو او ژباړنو پښتو ژبه د جبران په مرغلرو هم پسې بنکلي
کړه، او زموږ ملگري شاعر انعام الله گوهر د ژباړې پیل د نړۍ د
دې ستر لیکوال د لیکنو په ژباړه وکړ.

جبران له ژوند سره په تړاو را ته ډېر څه وایي، په دې نثري ټوټو
او تاثراتو کې یې هم د ژوند سره تړلي مسایل را اخیستي، په
دې اثر کې د جبران کپسه ییز نثرونه لولو، چې د ژوند یو اړخ به
راته بیانوي او دا بیان په داسې ډول دی، چې انسان ستړیا ته نه
ورکوي، په زړه پورې تصویرونه، بنکلي تشبیهه گانې، بنکلي
پیغامونه، روانې خبرې لکه شعرونه، فلسفیانه تصورات،
عاطفي او مېنه ناک خیالونه، د انسان دوستۍ بېلابېل اړخونه
او نور ډېر داسې څه را اخلي، چې د ډېرو انسانانو د ژوند
مشترکات یې بللای شو.

د دې اثر په ژباړه هم ډېره خواري شوې، انعام الله گوهر چې د
لومړي ځل لپاره ما ته وویل «د جبران اثر مې نیمایي ژباړلی،
هیله من یم، چې ژر یې پای ته ورشوم» هغه وخت یې نیمایي
راته وسپاره، بیا له هغه وروسته زه یو څه وخت غم ترې بېل
کړم، بیا یې یوه مېاشت وروسته بشپړ کتاب راته وسپاره، چې
نوم یې په «هندارو کې ارواوي» ورته اېښی و.

د دې اثر د لیکوال او ژباړن تر منځ یو مشترک ټکی چې زه یې
باید دلته یاد کړم، هغه ستونزمن ژوند دی، جبران هم له

ستونزو سره غاړه، غړۍ ژوند کړی او گوهر هم چې زه خومره پېژنم، ډېر درد بدلی.

اوس چې دا لیکل کوم، یوه خاطره یې راته یادېږي، یوه ورځ د گردېز ښار په یو دوکان کې ناست وم، گوهر مې له لرې ولید، زنگ مې پسې وکړ، راته ویې ویل؛ زما خواته راشه، ضرور کار درسره لرم، په بېړه ورغلم، ستړي مه شي یې په چوپه خوله را سره وکړه، لومړۍ خبره یې دا راته وکړه، ورور مې مړ شوی، زه ځم، یوازې مې ته خبرولې.

د گوهر په خبره د غم څړه پرده غوړېدلې وه، تر ډېره چوپه خوله سره روان وو، ورور یې په ځوانۍ کې ترې بېل شو، کورنۍ یې اوس هم د مهاجرت په دېار ډېره ده، دی چې کله چېرته، کله چېرته د مسافری شپې سبا کوي او د کور دروند پټی یې په اوږو دی، ما ته د جبران ژوند را یادوي، هغه هم خپل پلرنی ټاټوبی بېروت پرېښود، په امریکا او نوره نړۍ را وگرځېد او د ژوند پټی یې چېرته، چېرته یووړ، گوهر هم تر دمه را ته داسې ستړی مسافر ښکاري، الله ج دې نور زموږ دا دوست د اښودو او شوکاله ژوند څښتن کړي.

زموږ نسل ته هم روانو حالاتو او ستونزو په ادب کې لوړ هنرونه ورکړل، الله ج خو مهربانه دی، دا ستونزې به په نړۍ کې زموږ د نیکنامۍ او ویاړ داستانونه وغږوي، گوهر غوندې ملګري به په نړۍ کې یو وخت د جبران په څېر د نوم څښتنان وي، الله ج دې وکړي.

په دې کتاب کې مې هم ډېر داسې څه ولوستل، چې خپلې ټولنې ته یې په زړه پورې پیغامونه بللای شو، د لیک په نوم

لومړۍ کېسه چې د انسانانو د بېل مخلوق په ژبه د انسان د چلندونو په اړه شوې، موږ ته له جنگه نفرت راکوي، موږ ته د یو شوله ییز ژوند بلنه راکوي او دا پیغام راکوي، چې د انسانانو له جنگه نور مخلوقات هم تنگ شوي، نور مخلوقات هم بد پرې وایي.

په لیک کې ښایې د یو ځوان سرتېري د جسد ننداره کوي، د هغه په جیب کې لیک را اخلي، هغه لولي، بېرته یې په جیب کې ورته ږدي... او وروستی برخه یې په دې ډول ده:»

ښایې هغه لیک بېرته د ځوان په جیب کې لکه څنګه چې ایښی ؤ، کېښود. او بیا ټولې په ډېره خواشینې او پټه خوله د ځوان سرتېري له جسده روانې شوې، دوی ټیټ سر روانې وې، له لږ مزل وروسته یوې وویل:

«دا د انسان زړه خو تر ډېرې او زموږ تر هغه د پوتا هم سخت دی.»»

د گوهر د ژباړې په اړه باید دا ووايم، چې د دې کتاب مفاهیم تر ډېره په سم ډول پښتو شوي، دا چې گوهر صاحب، په انگلیسي او اردو دواړو ژبو حاکمیت لري، نو دا اثر یې هم له انگلیسي را ژباړلی او له اردو ژباړې سره یې پرتله کړې، چې دې کار یې د مفاهیمو له سمې رسېدا سره مرسته کړې، بل دا چې د دې اثر ژباړه په ساده او روان ډول شوې، زه خو یې له لوستو سره ستړی نه شوم، بلکې خوند مې ترې اخیست، بل دا چې د جبران لیکل شاعرانه او عاطفي دي، گوهر هم شاعر دی او هم عاطفي انسان دی، نو کوم کلمات چې جبران په اصلي ژبه

کې ورته لري، گوهر يې په پښتو کې ورته پيدا کوي، دا ژباړل شوی اثر به ځينې نيمگړتياوې او خامۍ هم ولري، خو ما به نه وي ليدلې، نور گوهر صاحب! ته د نورو داسې ژباړو، بنسټونو لیکلو او بڼه ژوند هيله، تاشو ته دې دا کتاب مبارک وي، الله ج دې وکړي، چې زموږ د نيکمرغيو پيل د دې کتاب له چاپ سره وشي!

د جبران خليل جبران ويناوې

د هغه امت په حال افشوس دی چې ...

د هغه امت په حال افشوس دی چې له دين څخه مذهب، له بیدیا څخه کوڅې او له حکمت څخه منطق ته رجوع وکړي.

د هغه امت په حال افشوس دی چې هغه جامې چې د دوی په لاشونو نه وي اوبدل شوې، اغوندي او هغه خواړه خوري چې دوی نه وي کرلي.

د هغه مغلوب امت په حال افشوس دی چې د خپل قاتل ورېښمینی جامې کمال او د هغه توندي ښکلا وگني.

د هغه امت په حال افشوس دی چې په خوب کې له ظلم څخه بېزار او په وینښه ورته تسلیم وي.

د هغه امت په حال افشوس دی چې د جنازو تر شا خپل غږ پورته کوي او د هدیرې په مینځ کې ویاري او یوازې هغه مهال سرغړاوی کوي چې غاړې یې د تورې لاندې او د دار په سر باندې راشي.

د هغه امت په حال افشوس دی چې خپلو اتلانو ته په سازونو او سندرو هر کلی وایي او په نارو شورو یې بدرگه کوي ترڅو په همدې ډول د بل اتل هرکلي ته ولاړ شي.

د هغه امت په حال افشوس دی چې عقلمن یې گونگی، ځواکمن یې پوند او مشکلکشا یې زیاتې خبرې کوونکی او اپلتي ویونکی وي. د هغه امت په حال افشوس دی چې هره کورنۍ یې امت وي.

د گل سندرہ

(ادبي ټوټه)

زه هغه کلمه يم چې فطرت پخپله ژبه وويله، بېرته يې واخيسته،
د زړه په تل کې يې پټه کړه او بيا يې وويله.

زه هغه ستوری يم چې د هسک له څنډو د ځمکې پر شين څادر
رانبکته شوم، زه د عناصرو د سترگو نور يم چې نطفه يې د
ژمې په رحم کې منځ ته راغله، د پسرلي له گېډې راووته، د
دوبي گرميو يې روزنه وکړه او د خزان لاس ویده کړه.

زه د ميينانو ډالۍ يم

زه د خوښيو و تاج يم

زه مړي ته د ژوندي له لوري اخري ډالۍ يم

زه سبا يې وخته د نورو راتگ د خبرتيا پر وخت د نسيم
مرستيال يم او ماښام يې د مخه بنسې پر وخت د الوتونکو
ملگرې، زه په ميدانونو کې پخپلو خوځېدو سره هغوی ته ښکلا
ورېښم او په هوا کې د ساه پر اخيستلو هغه خوشبويه کوم.

زه له خوب سره نښتې يم د شپې بې شماره سترگې پر ما
خوږېږي او د وينستيا به غوښتنه کوم چې د ورځې د سترگو
سره خپلې سترگې وجنگوم.

زه د پرځې شراب څښم، د بلبل نغمې اورم او د شنو وښو پر
چکچکو نڅېږم، د نور د لیدو لپاره مې تل سترگې د هسک په
لور نیولې وي، زه خپل سیوري ته هېڅ نه گورم او دا هغه
حکمت دی چې تردې دمه د انسان زده کړي نه دي.
(۱، م ۸۲)

د متلونو هنر

راز ساتنه د مصريانو هنر دی
هوږ د کلدانيانو هنر دی
نظم او همغږي د يونانيانو هنر دی
درناوی کول د چينايانو هنر دی
ستونزې زغمل د يهودانو هنر دی
ځان بنودنه او مبالغه د عربانو هنر دی
سينکار او شپک پوشي د ايرانيانو هنر دی
دقت او ظرافت د فرانشويانو هنر دی
بنکلا د ايتالويانو هنر دی
لوړ پروازي د جرمنيانو هنر دی
د خلکو په مينځ کې:
د خلکو په مينځ کې داسې قاتلان شته چې هېڅکله يې يو
خاڅکی وينه هم نه ده توی کړې، داسې لوتماران او غله شته
چې هېڅکله يې غلا نه ده کړې او داسې دروغجن شته چې تل
يې ريښتيا ويلي دي.
د دروازي د سر ليکنه
د کور د دروازي پر سر مې وليکل تقليد بهر پرېږده او بيا دننه
راشه! نو پس له هغه مې پوښتنې او ليدنې ته هېڅوک رانغلل
(۵، م ۱۳۹)

د جبران خلیل ځینې غوره هنري نثرونه او ادبي ټوټې

غم او بنادي:

ستاسې بنادي ستاسې غمونه دي. هغه چېنه چې تاسې ترې د خندا اوبه څښی، ستاسې له گرمو اوبښکو نه ده ډکه شوې، ایا له دې پرته نور څه هم شته؟

کله چې د غم تېره غابڼونه ستاسې په بدن را کوزېږي، ورسره مو د زړونو په تل کې خوښې دوه چنده کېږي. ایا ستاسې د شرابو جام هم یوه ورځ د اور په بټۍ کې نه و ویلې شوی؟

هغه نغمه چې ستاسې روح ته ارامې وربښي، هماغه لرگی نه دی چې یوه ورځ د تېشې په وسیله له ونې راپرې شو؟ نو هر وخت چې خوښ شوی، د خپل زړه ژورو ته ښکته شئ، هلته به وگورئ، څه چې تاسې خپه کړي یاست، اوس به تاسې ته خوښي درکوي.

هر وخت چې د غم لښکري درنه تاو شوې، یو ځل بیا مو د زړه تل ته ښکته شئ، درته معلومه به شي، چې تاسې د هغه څه لپاره ژاړې چې تاسې یې په ځمکه کې د خپلې خوښۍ پیدا کوونکي بولی.

ستاسې له منځه ځینې وایي چې بنادي له غم نه غوره ده. بله ډله دا خبرې نه مني او وایي چې هېڅکله هم نه، غم هېڅکله له بنادي نه غوره نه دی.

خوزه تاسې ته وایم چې غم او بڼادي رښتیا هم یو له بل سره تړلي دي، جوړه راځي او جوړه بېرته ځي او که چېرته له دې دواړو یو ستاسې د د دسترخوان څنگ ته راځي، نو دا د حیرانتیا خبره نه ده، تاسې پوه شئ چې بل یار یې هلته ستاسې پر بستر پروت دی.

هو! په رښتیا چې تاسې د غم او بڼادۍ د تلې دوې خواوې یاست، تل لاندې او باندې کېږی، له حرکت نه، نه لوېږی، خو هغه وخت چې خالي او سپک شئ.

که چېرته د ژوند خزانه دار تاسې د سیم او زر د تللو لپاره په کار وگوماري، نو ستاسې د غم او خوښۍ پیمانه په یوه حالت نه پاتې کېږي.

مرگ:

د کاروان د اوبسانو د گونگړیو غږ شوکه شوکه لري کیږي. کری ورځ گرځېدلې توتکۍ سترې ستومانه د خپلې ځالي په لوري وخوځیږي.

او د سمندر له څپو سره په جگړه بوخته کښتۍ هم بالاخر تر غاړې پورې راوریږي خو...

خو اې مرگه !! ته په وخت لاسبری یې او د راتگ لپاره دې هیڅ یوه گړۍ نه ده ځانگړې.

د پسرلي رنگین سهار وي او که د مني سپېره غرمه وي، ته یې هیڅ پروا نه لري او پخپلو کارونو بوخت یې!

مړاوی برېڅر، سترې ماښام او خاموشه شپه هیڅکله ستا د راتگ خنډ نه شي کېدای.

ته د هیڅ چا او هیڅ شي په کیسه کې نه یې!
که د وریځو پنډونه خولې خلاصې کړي او د مخکې د تندې ختمولو لپاره په شېبو شېبو وورېږي او یا هم د مخکې وچې شونډې یوې قطرې اوبو ته په تمه وي، گلان د خپلو پاڼو په رنگ، رنگ ورېښمو کې پټ وي او که د خزان تې وېلي وي..... لنډه دا چې یو موسم هم ستا د لارې خنډ نه ګرځي، ته په هر شي بر یې.

د سمندر په ژوره او کراره غېږه کې هم له تا خلاصی نشته! د سپېدار د ونې تر سیوري لاندې هم ستا له لاسه څوک په کراره نه شي کېناستلی او په میدانونو کې خو هسې هم ستا واک دی. مختصر دا چې له تا هیڅ ځای خوندي نه دی، ستا د باز غونډې له سرو سترگو نه هیڅوک هم پناه نه دي او ستا ساړه او زیر لاشونه هر وخت د غېږې ورکولو لپاره خلاص دي!!

ملګري ته مې وویل :

«هاغه پورې ښځه وینې!...هغه چې اوس د بل چا پر څنګل ورپرتۀ ده...پرون یې بالکل همداسې زما په څنګل سر اړینې و.»
ملګري مې ځواب راکړ : «او سبا به زما په څنګل خوب کوي.»
ومې ویل :

«اې! ته خو لږ ورته وگوره!! خومره نژدې ورناسته ده، د دوی وجودونه له یو بل سره لگېږي... پرون ماته همدومره نژدې راناسته وه.»

ملگري مې وویل: «او سبا به بیا زما خوا ته همدومره نژدې ناسته وي.»

ما ورته وویل: «اوه... هو... وگوره دواړه له یوې پیالې نه څښاک کوي... پرون یې زما پیاله له خپلو شونډو سره لگوله.»
ملگري مې ځواب راکړ: «او سبا به ته گورې چې له ما سره وي او له یوه ساغره یې څښو.»
ما بیا ورته وویل:

«وگوره د هغه سړي خوا ته خومره په مینه ورگوري... په سترگو کې یې اقرار او اظهار له ورايه خلا کوي.»

ملگري مې وویل: «او سبا به ماته هم داسې په مینه راگوري.»
ورته ومې ویل: «ته ورته وگوره لکه څنگه چې اوس د هغه سړي په غوږ کې د مینې سندري وایې همداسې یې پرون زما په غوږ کې د مینې زمزمې کولې.»

«او بله ورځ به بیا زما په غوږ کې د مینې دا نغمې زمزمه کوي»، ملگري مې ځواب راکړ.
ورته ومې ویل:

«هله ته وگوره... لکه اوس چې یې څنگه هغه ته غاړه ورکړې پرون کټ مټ همداسې ماته راتر غاړې وته.»
ملگري مې راته وویل:

«ته به گورې سبا به بيا ماته داسې غېږه راکوي.»
ملگري ته مې مخ وروگرځاوه، ورته ومې ويل :
«آه... داڅومره عجيبه بڼه ده.»

خو ملگري مې ځواب راکړ:

«هغه بالکل د ژوند په څېر ده چې ټول خلک ترې برخمن دي... د مرگ په څېر پر هر چا بريالی ده... او د ابدیت په څېر يې ټول په خپله غېږه کې نیولي... له هغې پرته ژوند امکان نه لري... هغه ژوند دی.»

وروستی سوغات

د اته ویشتې شپې تګې ژېړې سپوږمۍ په اوبلنو سترگو او چوپیه خوله د مخکې لور ته کتل، کټ مټ د هغه مریض په څېر چې نور له خپل ژونده ستړی وي او هر اشوبلی یې لکه د دېواله ګرۍ ټک ټک مرگ ته شبې شماری.

پیکه رڼا به یې کله کله د نارنج د ونې په شنو پاڼو ولگېده، نژدې د یوه بلبل له شوزه ډک غږ به د شپې چوپتیا ماته کړه، له فرياده ډک غږ به یې ازانګې وکړې او فضا به نوره هم وېرونکې شوه، خو د فطرت په منګولو کې زنداني سپوږمۍ بې وسه وه او د پنډو وریځو د سپینو ټوټو په منځ کې داسې بنسکارېده لکه په سپین کفن کې د کوم ځوانیمرګ پېچلی جسد!

ځلېدونکو ستورو هم په ډېره مایوسۍ خپل ملگري ته کتل؛ له سپوږمۍ سره له یوې میاشتې ساتېري او وخت تېرولو وروسته

اوس د هغې فراق ته اندېښمن وو او په يوه ژور چرت کې لاس تر زڼې ناست وو.

له بلې خوا سپوږمۍ چې له ډېره غمه په ځان نه پوهېده، شوکه شوکه د اسمان په شنو څنډو کې پناه کېده، د هغه وريځې په څېر چې له وړېدو وروسته رو، رو په فضا کې ورکېږي. ټول کاینات د يوې هېبت ناکې خاموشۍ په ټيکري کې نغښتی و، د سپېدار ونې يوې او بلې خوا ته بنورېدې ته و! له ډېره غمه لاشونه مېرې او د بدن ستړيا لرې کوي، اوږده سيوري يې د شيشکو په څېر وېرونکي ښکارېدل، کله نا کله به په اسمان کې يوه پيکه ستوری د وچ گلاف غوندې ترسترگو شو او د سپوږمې زگېروو به په هوا کې ازانگې وکړې.

شپه ورو، ورو په ختمېدو وه او د اسماني خراغ روښانه شغله شوکه، شوکه مخ په مړه کېدو وه.

په دې وخت کې يو دم يوه ځلېدونکي ستوري په اسمان کې لاندې د مځکې په لور منډه کړه او د مځکې په بې پایانه ژورو کې ورک شو. ماته دا ننداره داسې ښکاره شوه لکه له ژوند سره د تل لپاره د خدای پاماني اخیستونکي مسافر وروستی

وځات.....خپلې ملگرې مځکې ته د انډيوالۍ وروستۍ نښته...د سپوږمۍ له اندېښمنو ډکو سترگو څخه خڅېدلې اوښکه

لومړۍ مچکه

د مينې د ستر ديوتا په لپه کې دا د ژوند د اوبو لومړۍ غرپ
دی چې مين ته يې ورکوي.

دا غرپ د شک، بې باورۍ او يقين تر منځ د بېلتون لومړۍ
کرنځه ده.... شک او بې باوري... چې اروا ورسره نارامه کيږي او
زړه خواشینی کوي..... او يقين چې زړونه او ارواوو ته خوښۍ
وربښي.

دا د ژوند د پيلامې لومړۍ سندره ده او د « يوه ارمانی او
حقيقي انسان » د ډرامې لومړی رول دی.

لومړۍ بوسه د نابلدې ماضي او روښانه راتلونکې تر منځ يو
تړون دی ، د احساساتو د خاموشۍ او نغمو تر منځ يو مزی دی.
لومړۍ مچکه يو سپېڅلی لفظ دی چې د څلور شونډو له يو
ځای کېدو څخه راپورته کيږي او خوريږي.

زړه خپل تخت اعلانوي، محبت پاچا وي چې په سريې د وفا
تاج ايښی وي.

دا د گلاب په پستو شونډو د نسيم د تنکيو گوتو هغه پوست
لمس دی چې يو شور اشوبلی زېږوي او زړه ته کرار او روح ته
سکون ورکوي.

لومړۍ بوسه د جادويي اهتزاز هغه لومړنۍ څپه ده چې مين د
دې مادي نړۍ د زمان او مکان له قیده خلاصوي او د خيالونو
او خوبونو دنيا ته يې بيايي.

دا د دوو معطرو گلونو پیوستون دی چې د دواړو د خواږه بوی
له یو ځای کېدو څخه یو دریمه اروا پیدا کیږي.

لکه څنگه چې د محبوب لومړی نظر هغه تخم دی چې دیوتا یې
د انسان د زړه په کرونده کې کړي، په همدې توګه لومړۍ مچکه
هغه لومړنۍ گل دی چې د ژوند د ونې په ښاخونو رازرغونېږي.

څلور شاعران

د مېز په سر ايښې د شرابو تر يوې پيالې راگرځېدلي و.
يو شاعر وويل:

«زه په خپل تېز شاعرانه نظر او درېم حس د دې شرابو بڼايسته
بوی داسې احساسوم لکه د مارغانو يوه ډله چې د کوم زړه
رانبکونکې ځنگل په سر پروازونه کوي.»

دويم شاعر سر راپورته کړ، ويې ويل: «بالکل سمه خبره دې
وکړه. زه د خپل زړه په غوږونو د دې خيالي مارغانو خوږې
نغمې اورم! د دوی خوږو نغمو زما زړه له هرې خوا داسې گير
کړي لکه د کوم سپين گلاف پانې چې د شاتو مچۍ په خپله
پسته غېږ کې ونيسي.»

درېم شاعر سترگې پټې کړې، لاشونه يې په هوا کې داسې پورته
کړل ته واچاته ټينگه غېږ ورکوي، ويې ويل:
«همداسې ده! ما پخپلو لاشونو د دوی پستې وزرې لمس کړې
او داسې احساس مې وکړ لکه کومه بڼايسته بڼاپېرۍ چې د ناز
په درانه خوب ويده وي او اشوبلي يې زما له گوتو سره غاړه
غړۍ شي.»

څلورم شاعر د شرابو پياله ورپوته کړه، ويې ويل:
«آه! افشوس ملگرو!! زه بېخي بد ذوقه يم! زما د ليدلو،
اورېدلو او لمس قوه بېخي کمزورې ده! زه خونه د دې شرابو

زړه رابښکونکې بوی، نه خوږه نغمه او نه هم پستې وزرې
 احساسولې شم! زه یوازې په دې پوهېږم چې دا شراب دي او
 بس! نو د دې لپاره چې پنځه حواسه مې ستاشو په خبر قوي
 شي او د لوړ تخيل څښتن شم، بايد دا شراب وڅکم.»
 بيا يې د شرابو پيال په غاړه واړوله، يو څاڅکی يې هم نه شو
 پاتې، ټول يې وڅکل.

پاتې دريو شاعرانو ورته حيران، حيران کتل، خولې يې وازې
 پاتې شوې او په سترگو کې يې يو غير شاعرانه او تېرى نفرت له
 ورايه ښکارېده!

خزان

بيا تر ټول کاینات د خزان سپېره لاشونه تاو دي، گرده فضا يوه
 وېرونکې ساه اخلي، مارغان پخپلو ځالو کې غلي ناست دي او
 په تنکيو څانگو کې شنې پانې د کومې غمژنې پېغلي د اننگو
 په څېر تکی ژېړې او ښتي دي.

د خزان سپېره باد ځپلې ژېړې پانې يوې او بلې خوا ته الوځي،
 له کرپا يې يوه ویرزلی نغمه پيدا کېږي ته وا د غم ديوتا پخپلو
 مړاوو گوتو سیتار وهي.

آف!! د ظلم او استبداد خونړۍ خپرې مخ په وړاندې درومي،
 داسې برېښي لکه د گردې نړۍ شیطانونان چې يو ځای شوي وي
 او خپلې منحوسې وزرې رپوي.

هوا ساړه ، ساړه اشوبلي کاري او ورو، ورو مخ په وړاندې روانه ده. زه لرې، يوې خوا ته گوبښه ناست يم او ددې خواشينونکې سانحې په تماشه يم، زړه مې د وېرېدلې توتکۍ په څېر مړاوی دی او روح مې د ناروغ د زگېروو په څېر خفه خفه!
د خزان دې سپېرو لاشونو د سلگونو زړونو غوټۍ تر غوړېدو وړاندې ورژولي.

سمندر په وراختيايي له ساحل سره ځان ووهي، هغه ته زاری کوي او د هغه مريض په څېر ستړي ستړي اشوبلي کاري چې د ژوند په وروستي پړاو کې وي او د ځنگدن سلگۍ وهي....آسمان بې نوره او بې جلوي دی، د محکې څېره د نارنج په څېر تکه ژېړه اوښتې ته وا د ټول کایناتو په نبض کې د وينې تگ، راتگ درېدلی.

اف !! زما اوښلنې سترگې د دې غمژنې نندارې د ليدلو توان نه لري...په دې تريخ او زهرجن چاپېريال کې مې سمه ساه بندېږي، ترك زړه مې چوي....له درده ډکې نارې مې په فضا کې يوې او بلې خوا ته ستړي پروازونه کوي.

أف خدايه !! دا سپېره خزان !! دا بې نوره او خواشينونکې خزان !!

د شپې په ژوره خاموشۍ کې چې سيوري اوږده شي او د شيشکو غوندې په دېوالونو يوې او بلې خوا ته ښوري.....په داسې حال کې چې د چنارونو ونې يو بل ته غږۍ سره وربېرته

کړي او غال مغال پیل کړي..... زېږېخونده سپوږمۍ په کفن کې د پېچلي جسد په څېر ښکارېږي او هغه وخت چې ستوري د وړیځو پلوه مخه لرې کړي او غلي غلي لاندې راځوي..... په دې وخت کې زما اروا د خیال په کاواکو لارو تگ ته بې ارامه شي او په نابنده درو کې ستا په لټه سرگردانه گرځي.

خو حیف !! چې هغه ستا په پیدا کولو کې پاتې راشي او نه هم ستا د پښو کومې نښې مومي چې ستا درک وروښيي. آه !! زما روح خفه، مایوس او سترې ستومان راستون شي. بیا هغه وخت چې د خوب ملکه ما پخپله پسته غېږ کې واخلي، فکر وکړم چې د یو څه وخت لپاره به مې د دنیا ستریاووي او لوړې، ژورې له یاده ووځي..... خو افشوس چې هغه وخت هم زما اروا ستا په لټه داسې سرگردانه گرځي لکه کومه مسافره توتکی چې د شپې تېرولو ځای نه لري.

هغه د خیال د نړۍ په ګوټ ګوټ کې لالهانده په تا پسې گرځي خو په هیڅ ځای کې تا ونه مومي او نه هم ستا کوم یادگار تر سترگو کیږي..... په دې وخت کې هغه د خپل خوار نصیب له لاسه داسې بې سکونه شي لکه د سیتار په خاموشو تارونو کې چې له شوزه ډکه نغمه غږېږي.

بېرته زما روح ماته سترې او مایوسه راشي..... ستا په خوږو یادونو ځان مشغول کړي او ستا د راستنېدو په تمه ځان خوشاله کړي.

په خپو کې انځور

د پسرلي په يوه رنگينه ورځ، غم او خوشالي د يخو اوبو د يوې شني چينې په غاړه يو ځای شول. له روغې وروسته هم هلته کېناستل او پخپلو کې يې خبرې پيل کړې.

خوښي د دنيا د بنايستونو، په غرونو او ځنگلونو کې د ژوند پر ورځنيو جالبو پېښو او همدا راز د سهار او ماښام تر منځ د مستو نغو په اړه خبرې کولې. غم د خوښۍ له ټولو خبرو سره همغږې وښوده او په پسرلي کې د شنو فصلونو او تازه هواگانو په اړه يې تفصيلي خبرې وکړې.

د دوی دواړو خبرې تر ډېره اوږدې شوې، دواړو لوريو د يو بل خبرې او نظريات تاييد کړل.

د چينې په هغه بله غاړه دوه ښکاريان تېرېدل، د چينې په پاڅو اوبو کې يې وکتل، يوه وويل:

«يره! زه حيران يم چې هغه دوه کسان به څوک وي او هلته څه کوي!؟»

بل ښکاري وويل: «کوم دوه کسان!! زه خو يوازې يو کس وينم، په اوبو کې هم يوازې يو تصوير انعکاس کوي.»
لومړي ورته وويل: «نه ياره!! دوه کسان دي، په خپو کې هم دوه انځورونه ښکاري.»

دويم ښکاري بيا ورته وويل: «زه خو يوازې يو کس وينم.»
لومړي ورغبرگه کړه: «زه ښه ښکاره وينم چې دوه کسان دي.»
له هغې ورځې رانيولې تر ننه پورې دا يو ښکاري وايي چې:

«زما د ملگري په نظر کې فرق راغلی، یو شی ورته دوه
بنکار پرې.»

او دا بل یې بیا وایي:

«زما د ملگري نظر کمزوری شوی، شیان سم نه ویني.»

لیک

ختیځ لور ته له شنو جزیرو د راگرځېدلي ستر سمندر په هغه
ژوره برخه کې چې هر وخت له ملغلرو او گوهر و ډک وي، د یوه
ځوان جسد پروت و.

په خوا کې ورسره سمندري بڼاپېری ناستې وې، بڼایسته شنې
سترگې یې د ځوان په مړي کې خښې کړې وې او په خپلو کې
یې په سندریز غږ خبرې کولې.

د دوی خبرې سمندر واورېدې... سمندر خپو ته وسپارلې... خپو
پر خپلو اوږو تر ساحله راوړې او د نسیم پاسته باد زما تر
غوږونو راورشولې.

یوې بڼاپېری وویل:

دا سړی پرون هغه وخت دې سمندر ته... زموږ نړۍ ته... راغی
چې د سمندر څپې تور نورو ورځو یو څه کمې وې...
بلې وویل:

- څپې کمې نه وې خو دا انسان چې ځان پر مخکۀ د خدای خلیفۀ بولي، په یوه خونړي جنگ کې ښکېل دی او دومره وینې یې توی کړې چې دا دې اوس یې د سمندر اوبه هم ټکې سرې کړې. ماته داسې ښکاري چې دا ځوان هم د دې خونړي جنگ د قربانیانو له جملې څخه دی.

درېمې ښاپېرۍ وویل:

- زه خو دا جنگ منگ نه پېژنم چې دا د کومې بلا نوم دی البته انسان پېژنم. انسان پر مخکۀ تر واک خپلولو وروسته اوس په دې لټه کې دی چې په څه چل پر سمندر هم بری تر لاسه کړي، په دې سلسله کې انسان د سمندر د څپو په سر یو حیرانوونکی شی ځغلوي. د ده په دې حرص سره زموږ سمندري مشر... زموږ دیوتا ډېر په غصه شو... اوس زموږ د دیوتا د خوشالۍ په موخه انسان دده په خدمت کې شوغات او قربانۍ راوړاندې کړلې. دا اوس چې ستاشو په مخ کې کوم جسد پروت دی، دا د انسانانو لخوا زموږ مشر، دیوتا ته یوه ډالۍ ده.

څلورمې وویل:

- زموږ مشر دیوتا څومره سپېڅلی شخصیت لري خو اوس څومره سخت زړی شوی... که چېرته زه د دې سمندر واکمنه وای ما به هیڅکله د انسان دا پېشنهاد نه وای منلی... ښه، خیر!! اوس راځئ چې د انسانانو لخوا د رالېږلې ډالۍ خوا ته ورشو، کېدای شي موږ د انسانانو په اړه یو څه جالب مالومات تر لاسه کړو.

دوی ټولې د جسد خوا ته ورغلې. یوې یې د ځوان د زړه خوا ته نژدې جېب ته خپل سپین لاس وراوږد کړ، یو لیک یې

راويوست، نورو بڼاپېريو ته يې په زوره ولوست، په ليك كې كښل شوي و:

«زما گرانه!! دا دې شپه نيمه تېره شوې او زه تر اوسه ويننه ناسته يم... په داسې ترخوشېبو كې هغه څه چې ماته ډاډ راكوي، يوازې زما اوښكې دي چې ستا په فراق كې مې لپې لپې په مخ راروانې دي... په يوه شي مې هم زړه نه كراريږي، يوازې دا خبره سكون رابښي چې ته به د جنگ له خونړيو خپرو بېرته روغ رمټ زما غېږې ته راځې... ستا هغه يو څو جملې چې د تلو په وخت دې ماته كړې وې، تر اوسه له ما څخه نه دې هېرې شوې او په غوږونو كې مې گرځي، راگرځي. هغه چې تا ويل: (هر انسان د اوښكو يو امانت او خزانه لري چې يوه نه يوه ورځ يې حتماً بېرته ورسپاري.)

- گرانه!! نه پوهېږم چې څه درته وليكم!!! زړه مې غواړي چې دا خپل زړه او روح په دې كاغذ كې درته ونغاړم... هغه زړه چې ستا په فراق كې بې ارامه، بې سكونه دى، خو ستا مينه دردونه په خوند او ارام بدلوي... او غمونه په خوښيو او خنداگانو بدلوي... هغه ورځ چې زموږ زړونه د مينې په برکت يو له بل سره غاړه غړۍ شول له هغې ورځې راهيسې په دې تمه يم چې د لوى خښتن په فضل به زموږ وجودونه هم يو شي او يو روح به په كې پرواز كوي... خو بيا د جنگ ډاروونكې نغاړه پيل شوه او تا د خپلې دندې او وطن د مينې په خاطر د جنگ دې نغاړې ته بڼه راغلاست ووايه او د جنگ ډگر ته روان شوې.... - اففف!! دا څنگه دنده او وطن دى چې دوه مين زړونه له يوه بله بېلوي. مېرمنې كوندې كوي او ماشومان يتيمانوي... دا

څنگه هېواد پالنه چې جنگونه راپاوري او په وړو وړو خبرو کلي او وطنونه وړانوي!....

دا څنگه دنده ده چې غريب کليوال خلک د خپلو ظالمانو بادارانو د واکمنۍ لپاره خپل ژوند قرباني کوي... که چېرې دنده د قوموتو تر منځ د شولې تباہ کول وي او همدا راز هېواد پالنه د انسان د ژوند شوکالي او ارام له منځه وړل وي نو داسې دندې او هېوادپالنې ته خوله ورايه دوه لاسې سلام!....

نه، نه، نه...! زما گرانه...! زما په خبرو پسې مه گرځه!... زړور شه او خپل هېواد ته وفادار او ايماندار اوسه!... د يوې ځوانې جينۍ په خبرو پسې سر مه خوږوه، د چا سترگې چې مينې ړندې کړې او په عقل يې د فراق پرده پرته ده... ته خپلې دندې ته وفادار اوسه... که مينې ته اوس زما تر غېږې روغ، رمت نه راورشولې نو په راتلونکې نړۍ کې به مو حتماً سره يو ځای کړي.... د خداى په امان!

ستا محبوبه .. تل لپاره ستا»

بنايېرى هغه ليک بېرته د ځوان په جيب کې لکه څنگه چې ايښى ؤ، کېښود. ټولې په ډېره خواشيني او پټه خوله د ځوان سرتېري له جسده روانې شوې، دوى ټيټ سر روانې وې. له لږ مزل وروسته يوې وويل:

«دا د انسان زړه خو تر ډېرې او زموږ تر هغه ديوتا هم سخت دى.»

بنکلا

هر څوک بنکلا ته له خپل لیدلوري گوري.

څوربدلي او ژوبل وايي:

- بنکلا د حيانا کي او مهرباني بنځي په خبر ده... چې په ډېر وياړ او عظمت زموږ تر منځ تېريږي په داسې حال کي چې لېمې يې له حيا ډکې وي او بنکته گوري.

يوه بل جذباتي کس بيا داسې وويل:

- نه! داسې نه ده! حسن د طوفان په څېر وېرونکی او زورور دی چې تر پنبو لاندې مو محکه خوځوي او په سر مو آسمان سترې او ستومانه خلک بيا وايي:

- بنکلا يوه پسته نغمه ده چې زموږ په اروا کي گنگوسه کوي او زموږ د ذات په چوپه نړۍ کي رو، رو انگازې کوي لکه د ډېوې تته رڼا چې له خپل سيوري څخه ډاريږي او سترگې پټې، پټې کوي.

هغه چې لالهانده دي د بنکلا په اړه داسې وايي:
- موږ د غرونو په منځ کي د بنکلا نارې واورېدې او ورسره سم د اشونو د پنبو تريا، د بنکاري مارغانو د وزرونو شور او د زمريو غرمېهار هم تر غوږو شو.

د ښار څوکيدار نيمه شپه له ځانه سره وويل:

- که خدای کول بنکلا به سهار له لمر سره یو ځای له ختیځ لورې راوځېږي.

په سره غرمه کې مزدوران او مسافر بیا وایي:

- بنکلا مو ولیده چې په لوېدیځ کې د لمر د پرېوتو له کړکۍ څخه د مخکې په لور راکوزه شوه.

هغه چې په ژمې کې د واورې له تورولو سترې شوي، وایي:
- هغه ده بنکلا له سپرلي سره یو ځای د غرونو او درو په منځ کې په نڅا را روانه ده.

او هغوی چې په سره اوږي کې د غنمو لو کوي، وایي:
- موږ بنکلا ولیدله چې د منې له ژېړو پاڼو سره یو ځای راروانه ده، په وېښتانو کې یې د واورې بڅرکي هم نښتي.

دا څومره خبرې چې تاسې د بنکلا په اړه وکړې په حقیقت کې بیا هم بنکلا دې ته نه وایي دا خو ټول یوازې ستاسې نه پوره کېدونکي تمایلات او اړیتاوې وې او بنکلا خواش او اړتیا نه ده.. هغه خو یو کیف دی!

بنکلا خو نه د کوم تېرې وچ شونډان دي او نه هم د فقیر غځېدلي لاس..... بنکلا خو د وریت شوي زړه او مین روح نوم دی.

بنکلا داسې یو انځور نه دی چې ته یې په سترگو وینې او نه یو داسې غږ دی چې په غوږونو یې واورې.... دا انځور هلته لیدلی

شي چې كله خپلې سترگې پټې كړې او دا د بنكلا سندر هله
 اورېدلى شي چې كله خپل غوږونه په بشپړه توگه بند كړي.
 بنكلا هغه نښان نه دى چې د بېړۍ له تېرېدو سره د اوبو په سر
 بنكاره شي او سمدستي ړنگ شي او نه هغه وزر دى چې له
 پنجې سره نښتي وي..... بلكه دا خو تليپاتې باغ دى چې بېلا
 ، بېل گلونه په كې زرغونيزي او د پرېستو يو سېل دى چې د
 هسك په پراخه څنډه پروازونه كوي.

بنكلا خو ژوند دى... ژوند په داسې حال كې چې له خپل
 سپېڅلي مخ پرده پورته كړي.

مگر تاسې پخپله ژوند هم ياستئ او هغه پرده هم پخپله يئ چې
 د ژوند په مخ پرته ده.

بنكلا ابدیت دی چې خپل گلالی مخ د ژوند په هنداره كې
 گوري. خو ابدیت هم تاشو یئ او هنداره هم تاشو پخپله..

انسان د وخت غلام دی او همدې غلامۍ د انسان ورځې د
 كړاؤنو او بدبختيو په پرده كې پېچلې او د ده شپې يې د غم او
 خور په اوښكو لمبولې.

زما له لومړي پيداينسته تر اوسه دا دې اوه زره كلونه كيږي، چې
 زه يوازې همدا غلامان وينم چې د غلامۍ درنې زولنې يې په
 پښو دي او په ځان پسې يې راكاري.

زه د نړۍ له ختيځه تر لوېديزه تللی يم، د ژوند په سيوري او
 رڼاگانو کې گرځېدلی يم، قومونه او نسلونه مې له تورتم څخه د
 رڼا پر لور د خوځښت په حال کې ليدلي... خو په دې دومره وخت
 کې مې يوازې همدومره وليدل چې د دوی تر غاړو د غلامۍ
 رسۍ راگرځېدلي، زورور خلك مې هم ليدلي چې غلامان دي او
 كمزوري هم وينم چې د ډېرو خدايانو ته سر په نامه ولاړ
 دي..... زه له (بابلينه) تر قاهرې او له (بغداد) تر (پارسه) د
 انسانانو په دې قافله پسې تر شا، شا را روان يم او د دښتو په
 شگو کې د دوی د دې زنځيرونو نښې پخپلو سترگو وينم....

ما د ناكراره نسلونو هغه چيغې پخپلو گنهگارو غوږونو
 اورېدلې چې په غرونو او ځنگلونو کې انعكاس كوي.

زه كليساؤ، جوماتونو، د قرباني ځايونو او بنياسته محلونو ته
 ننوتی يم، له پاچاهانو سره يو ځای كېناستی يم.... ومې ليدل چې
 مزدور د خپل څښتن غلام دی... څښتن يې بيا د چارواكو مريي
 دی، چارواكي د خپل قومندان او قومندانان بيا د پاچا غلامان
 دي... پاچا د پادري غلام دی... او پادريان پخپله د بتانو غلامان
 دي... او بت خاوره ده چې شيطان پخپلو مردارو لاشونو خيسته
 كړې او بيا يې د انسانانو په كوپړيو ورتپلې.

زه د شتمنو ماڼيو او د بې وزله جونگرو ته ورغلی يم، ليدلي مې
 دي چې ميندي خپلو ماشومانو ته له شيدو وركولو سره د
 غلامۍ څاڅكي هم وركوي او ماشومان آن په بنوونځيو کې د
 الف او ب له زده كولو سره يو ځای غاړه ايښودل هم زده

کوي... ومې لیدل چې پېغلو د عاجزۍ او بندیز جامې اغوستې
او ښځې د تن ایښودنې او محکومیت په کمبلو کې په داسې
حال کې پرتې دي چې سترگې یې له ژړا سرې دي.

له نن نه سلگونه کاله پخوا په یوه کلي کې یو راهب اوسېده.
هغه به په میاشت کې درې ورځې ښار ته راکوزېده، په عمومي
چوک کې به یې خلکو ته د سخا، صدقې او له خلکو سره د
مرستې په اړه وینا کوله.

د هغه په خبرو کې ډېر تاثیر و، تر ډېرو سیمو پورې یې نوم تللی
و او له لرې ځایونو به خلک د ده لیدو ته راتلل.

یوه ورځ درې ملګري د ده دربار ته راغلل.

له روغې وروسته یوه تن، راهب ته وویل:

«ښاغلیه! ته خلکو ته د سخا او ورکړې په اړه لازېښوونې
کوي... شتمن دې ته اړ کوي چې له بېوزلو سره مرسته
وکړي... په دې خبره کې هیڅ شک نشته چې خلکو له تاسره د
ډېرې مینې او عقیدت له وجې ډېره مالي مرسته کړې... موږ
ډېر بېوزله او مجبور یو... له ډېر لرې ځایه تاته راغلي یو... موږ
ته د خدای په نامه یو څه راکړه.»!

راهب ځواب ورکړ:

«ګرانو وروڼو!! زه خو له دې یوې بستري او کوزې پرته هیڅ نه
لرم... که په دې ستاشو کار کیږي، نو له ځانه سره یې

یوسی... له دې پرته خو زه په کور کې نور سره او سپین نه لرم.»
 درې وار په ځوانان ډېر په قهر شول، سمدستي له هغه ځایه روان
 شول، یوه یې په تلو تلو کې په ډېره غصه راهب ته وویل :
 «ته دروغجن یې !! دهوکه باز یې !! ټگ یې !!
 ته نورو ته د داسې نېکۍ لارښوونه کوي چې خپله پرې عمل نه
 شي کولی.»

کله چې عقل تا ته یو څه وایي نو کلک غوږ ورته ونیسې، له هره
 شره به په امان یې.

د عقل خبرې د زړه په غوږونو واوړه او د وسلې او زور په نیت
 یې له خپل ځان سره سمبال وساته ځکه چې لوی څښتن ستا
 لپاره تر عقل بل کوم ښه لارښود او بل کوم ستر قوت نه دی پیدا
 کړی.

کوم وخت چې عقل ستا له زړه او ستا د اروا له ژورو سره خبرې
 کوي نو پوی شه چې تاته د نفس او هوا له فریبونو د ژغورلو
 لارښوونه کوي ځکه چې عقل یو هوښیار وزیر دی، یو وفادار
 لارښوونکی دی او یو ځیرک مشاور دی.

د قهر او جهل په تورو تیارو کې عقل د یوه روښان خراغ مقام
 لري نو هوښیار اوسه، هغه وخت چې جذبه شي او غصه شي،
 هڅه وکړه چې خپل عقل د لارې مشعل وگرځوي.

خو یوه خبره باید هر وخت په ذهن کې درسره وساتې، چې یوازې عقل هم بس نه دی که چیرته له تا سره د علم او پوهې قوت ملگری نه شي. له علم پرته عقل داسې دی لکه بې کوره، بې اوره غریب سړی او علم هم له عقل پرته داسې دی لکه یو ښه کور چې پیره دار ونه لري. آن تر دې پورې که عقل نه وي نو د مینې، انصاف او ښکې په خبر بازارښته او گران بیه شیان هم خپل ارزښت له لاسه ورکوي...

بشپړه نړۍ :

اې زما د ورکې اروا خدایه ! ای هغه ذاته، چې زما د خدایانو په منځ کې وړک شوی یې! زما غږ واوړه ! اې هغه ارام برخلیکه، چې زما د ورکې او لېونۍ اروا لپاره شپې په وینښه تېروي! غږ مې واوړه! ما له کمال او تکامل نه هېڅ برخه یو نه وړه، خو د بشپړو انسانانو په منځ کې ژوند کوم.

زه د انسانیت مین له هغه سرگردانه عناصرو نه یم، چې د کاملو جهانونو او داسې کسانو په منځ کې، چې تکمیل شوي او منظم قوانین لري؛ گرځم. دوی ټول داسې کسان دي، چې خوبونه او خیالونه یې په کتابونو او دېوانونو کې ثبت شوي دي. خدایه! دغه کسان د خپلو ثوابونو اندازه اخلي او خپل گناهونه هم په تله تلي او معلوموي. دوی دښکيو، تېروتنو او عیبونو د

بې شماره دفترونو او فهرستونو لرونکې دي، پېژندل يې گناه نه ده او ثبت يې هم ثواب نه لري.

دوی هلته ورځې په ډېر دقيق او مرتب ډول په فصلونو ویشي، هغه وخت هر کار د خپل وخت په حساب پای ته رسوي. خوړل، څښل، ویده کېدل او اغوستل، د تن لوڅوالی او چې بیا له خسته کېدلو وروسته هر څه په خپل ځای کې دویم ځلي تکرارېږي.

کارکول، لوبېدل، سندري ويل او نڅېدل او کله يې چې وخت را ورسېږي، استراحت کول، فکر کول، احساس کول او وروسته بیا له دې دواړو نه لاس اخیستل، هغه وخت، چې د نېکبختۍ ستوري له ډېر لرې افق نه را وخېژي.

په خندانو او موسکوشونډو د گاونډي له مال نه غلا او هغو کسانو ته د ډاليو بڅښل، چې د قدردانۍ او ستايلو توقع لري، په ځيرکۍ سره ستايل، په احتياط سره جزا او وهل، په کلام سره د روح وژل، په مچکو سره تن سپړل او په شپو کې د لاشونو وينځل، داسې لکه هېڅ چې نه وي واقع شوي.

په دود او رسم سره عشق پالل، په ټاکل شوي دود سره تفرېح، د خدايانو عبادت څرنگه، چې مناسب ښکاري.

د شیطانونو فریبونه او په کافرانو مکر کول او وروسته بیا د دې ټولو داسې هېرول، لکه دا چې د یوه مړه شوې خوب کومه خاطره وي.

له انگېزې سره غوښتنه او یوې موخې لپاره تصور کول، په دقت سره شوچ کول، په خبرتیا او ستونزو ګاللو سره بنیاد بدل او وروسته بیا د هیلو د جام خالي کول، هغه هم په دې هیله، چې شاید ورځې به یې بېرته ډک کړي.

خدایه ! دا ټول په پخوانیو شوچونو سره د نطفې غوندې ګوري او له ارادې نه زېږي، دقت روزنه ورکوي، نظم او قانون هغه اسانوي.

عقل یې لازمنوونه کوي او په حرکت یې راولي، هغه وخت وژل کېږي او د ټاکلي دستور سره یم په روح کې خښېږي، چې خاموش ګورونه یې د انسانانو په روحونو کې نغښتي. ټاکلې نښه او نښان لري او دا زموږ لپاره یو پند دی!

هو! دغه نړۍ یوه کامله نړۍ ده، چې له معجزو او اندیښنو نه د اوچ تر سرحده مالامل ده. هو! دا نړۍ د خدای د جنت تر ټولو رسېدلې مېوه او د هستۍ د شوچونو شهکار دی.

خوای خدایه! زه د څه لپاره دلته یم، دا زه یم که د نارس او شهوت ناتمامه مېوه! زه هغه ویرانوونکی توپان یم، چې نه لودیځ ته ځي او نه هم ختیځ ته! زه د یوه قهرجن او شوزېدلي ستوري ورکه شوې او سرگردانه زره یم؛ نو بیا د څه لپاره دلته یم؟ ای دورکې شوې اروا خدایه! ای هغه خدایه، چې د خدایانو په منځ کې ورک شوی یې...

له ښاره یوه نجلی یوه بانډار ته لاړه.

جینی د پره ښایسته وه.

څېره یې یوه ښایسته تازه گلاب ته ورته وه.

د هغې په گلالي څېره کې د کایناتو ټولې ښکلاوې راټولې شوې وې.

په زلفو کې یې د شفق په زړه پورې منظره وه او د سرو شونډو موسکا یې د لمر خاته په څېر ښکلې نندارې ته ورته وه.

د ځوانانو سترگې چې څنگه په دې نابنده جینی ولگېدې، سمدستي پسې شول او گرد ترې راگرځېدل.

یوه هڅه کوله چې ورسره وناځي او بل یې بیا غوښتل چې د دې په درناوي کې یو کېک پرې کړي.

ټولو ځوانانو غوښتل چې د دې اننگي ښکل کړي..... ځکه چې
يو بانډار و او په داسې ځايونو کې د هر چا زړه همدا غواړي.
خو جينۍ د ځوانانو دې چلند ډېر وارخطا کړه، طبيعت يې
خراب شو.

جينۍ ځوانانو ته ډېره غصه شوه او آن يو دوو ته خويې په مخ
ښه تېزه خپېره هم ورکړه.

آخر مجبوره شوه او له هغه ځايه په منډه ووتله.
دې د خپل کور په لور چټک چټک گامونه اخيستل او په زړه کې
يې ويل:

«زه له دې سړيو کرکه کوم !! أففف ! دا سړي خومره بې اخلاقه
او بې حيا وي ! د دوی له بې اخلاقه حرکاتو زما د صبر کاسه
نوره ډکه شوه.»

تر يوه کال پورې دې ښکلې جينۍ د هغه سړيو او بانډار په اړه
فکر کاوه.

څه موده پس دا جينۍ يو ځل بيا بانډار ته راغله. هغه ښکلې
جينۍ چې آننگي يې گلاب ته ورته و، په زلفو کې يې دشفق
ندارې وې او د سرو شونډو په خوږه مسکا کې يې د لمر ختلو
منظرو جلوي کولې.

خو دا وار ځوانانو دې ته هيڅ پام ونه کړ ! د هر يوه چې به په دې
سترگې ولگېدې نو بلې خوا ته به يې لاره چپه کړه.
دا ځل دا ټوله ورځ گوښې وگرځېده او هيچا ورته چندان اهميت
ورنه کړ.

ماښام چې بېرته بيا د خپل کور په خوا چټکه روانه وه، په زړه کې يې ويل:

«زه له دې سړيو کرکه کوم!! اُفففف! دا سړي خومره بې اخلاقه او بې حيا وي! د دوی له بې اخلاقه حرکاتو زما د صبر کاسه نوره ډکه شوه.»

اې شپې...

اې شپې..... نيمې شپې!

د مينانو، شاعرانو او هنرمندانو د يوازيتوب ملگرې، شپې! د خيالونو او خوبونو او ارواوو انځورگرې،

اې شپې! زموږ د يادونو، اميدونو او هيلو زانگو!

ته د يوه دېب په څېر يې چې د ماښام د تورو وريځو د ټوټو په څېر کوچنۍ او د سهار تر وړانگو ستر وي،

د وېرې توره دې په لاس ده، د سپوږمۍ زرین تاج دې په سر ايښی او د خاموشۍ قبا دې په تن ده،

د مخکې او اسمان تر منځ ولاړه يې، په زرگونو سترگو د ژوند ژورو او رېښو ته گوري او په زر غوږه د مرگ او فناه زگېروي ته غوږ يې.

ستا د تاریکۍ په برکت موږ د اسمانونو رڼاگانې وینو ځکه چې د ورځې رڼا خو موږ د مخکې په تیارو کې زنداني کړي یو.

اې شپې! ته يې چې د بقا د سترې وېرې په وړاندې زموږ سترگې راخلاصوي، ډاډگېر نه راکوې او اميد مو پيدا کوي خو ورځ زموږ سترگې راتړلې او د زمان او مکان په معاملو يې تېر ايستيلي یو.

ته يوه بشپړه خاموشي يې چې د وينسو ارواوو رمزونه تر هسکه
 رشوي خو ورځ بيا يوه پارونکې غوغا ده چې ارواوي په کې د
 هوس او حيرانتيا تر کورمولاندې تربت وي.
 اې شپې ته هغه مهربانه يې چې ستري خلک د يو څه وخت لپاره
 د ارام په کښتۍ کې د خوبونو هغه جزيرې ته وړې چې دوی په
 کې بې غمه وي ، هر څه يې له ياده وځي او عزم يې قوي کيږي.
 شپې ! ته د يوه زړه شواند پاچا په څېر يې ، د مينې او شوق په
 پستو گوتو د بېوزلو سترگې وړپتوي او د هغو زړونه يوې داسې
 دنياگۍ ته انتقالوي چې تر دې زياته ارامه او ښه وي.
 د مينانو ستري ارواې ستا تر شنه پلواندې ارام مومي او بې
 کسه ستا په شبنم لړليو قدمونو کې خپلې اوښکې تويوي.

اې شپې ! ستا د ملکوتي لاشونو په ورغوو کې د سمشورو درو
 د شنو باغونو د راز، راز مېوو بوی او خوند پروت دی او د ژوند
 په لاره ستري لارويان په کې استراحت کوي او ژوند ته يې بيا
 هيلې پيدا کيږي.

ته د مينانو ملگرې يې ، زړه تنگو ته ډاډ ورکوي ، د مسافرو او
 يوازي کسانو لپاره کوربانه يې.

ستا په زورو سايو کې د شاعر احساسات دېره دي او ستا له
 خاموشي فضا الهام اخلي ، په لمن کې دې د پيغمبرانو زړونه
 وينډي ، او پوهان هم ستا له ذاته سرچينه اخلي ، ځکه چې ته
 د شاعر لپاره تخيل او الهام يې ، د پيغمبرانو لپاره د وحې
 استازې يې او همدا راز د پوهانو لارښوده يې.

مورې

مور... له ازلې تر ننډه د انسان په ژبه تر ګردو خوږ، سپېڅلي او
بنايسته لفظ دی او «مورې!» تر ټولو خوږ، ستر او مینه ناک غږ
دی.

مور... د زړه له ژورو راپورته شوی هغه خوږ غږ دی چې له
مینه، خلوص، مهرباني او شفقت څخه ډک دی.
مور هر څه ده.

مور د غم په تکه توره شپه کې د خوښۍ زرينه وړانګه ده.
مور... د تکليف په وخت کې د آرام او سکون څپه ده.
مور... د کمزورۍ په وخت کې د حوصلې او قوت بڼونکې ملکه
ده.

مور د محبت، سکون، اخلاص، بښنې، زړه شوي او خواخوږي
يو سمبول دی چې د کایناتو ستر څښتن پورته له هسکه انسان
ته د يوه ستر نعمت په توګه دې نړۍ ته رالېږلې.
د دې کایناتو هر يو شی د مور پر ستروالي او هستۍ باندې
دلالت کوي.

لمر د دې مځکې مور ده، د خپل وجود رڼا او حرارت مځکې ته
ورېښي.

لمر ټوله ورځ له مځکې سره وي، هغه يوازې نه پرېږدي مګر چې
ماښام يې کرار، کرار په داسې حال کې ویده ویده کړي چې
د سمندر د څپو، د مارغانو د نغو او د ويالود زمزمو په ژبه
شوکه شوکه ا للو، للو ورته وايي.

مخکه بیا د ونو او گلانو مور ده. هغوی ته پخپله غېږه کې ځای
او وده ورکوي، د هغوی پالنه کوي، هغوی ته غذا ورکوي،
هغوی ته ښکلا وربښي تر هغه چې هغوی د انسانانو په څېر د
مخکې پر مخ زرغون شي.

دا گلونه او دا ونې بیا د خپلو تخمونو او مېوو مهربانې میندې
دي چې پخپلو پستو غېږو کې یې پالي.

موري!

د دنیا د دې ټولو رازونو سرچینه ستا سپېڅلی ذات دی.
ددې دنیا ټوله ښکلا، ټوله مینه، ټول اخلاص ستا له ذاته
سرچینه اخلي.

موري... ته یو ستر، بې پایانه، ابدی ذات یې.

بې ژبې حیوان

د یوې ښایسته ورځې له تېرېدو پس، چې د شفق لمنې سرې وې
او لمر د ډوبېدو په حال کې و، احساسات او خیالات مې په عقل
زورور شول، د باندې ووتم، د ښار په خالي کوڅو کې روان شوم.
د ښار له تنگو او خټینو کوڅو تېر شوم، د یوه زاړه او ړنگ کور
مخې ته راوړسېدم چې یوازې یې خاورې او لوټې پرتې وې او
داسې برېښېده چې کلونه وړاندې ترې انسانانو کډه وړې.
لږ چې نور ورنږدې شوم نو په یوه سپي مې سترگې ولږېدې چې
په لوټو او اړو کې پروت ؤ. ټول بدن یې زخمونو اخیستی و او
په بې سیکه وجود کې یې هډوکي د باندې راوتلي وو. په

سترگو کي يې ذلت او بېوزلي دواړه ښکارېدل او په ډېره مایوسی يې د ډوبېدونکي لمر خوا ته کتل.

شوکه د سپي په لوري ور روان شوم، له ځانه سره مې فکر وکړ چې کاشکې د حیواناتو په ژبه پوهېدلې نو اوس به مې دې خوار ته تسلی ورکړې وای او خپله خواخوږي به مې ورته بیان کړې وای خو هغه له ما څخه وډار شو، هڅه يې وکړه چې پخپلو گوزنې وهلې پښو پورته شي او له هغه ځايه لاړ شي خو ونه توانېد. خو واري پورته شو خو بېرته به په مخکې ولوېد، وروسته يې په ډېره عاجزی زما خوا ته راوکتل، په سترگو کي يې کرکه او د زړه شوي غوښتنه دواړه ښکارېدل.

د هغه په شوي نظر کي د سړي تر خبرو زیات فصاحت او د ښځي تر اوښکو زیات اثر و، ځکه خو زه د ده په احساساتو پوی شوم او د انساني لفظونو بڼه مې ورکړه، چې ویل يې: «زه د انسان د وحشت او ځورونې له لاسه دې خوار حالت ته رارسېدلې يم. زه ستاسې د ظلم له وجې دې ځای ته راغلې يم او دلته په دې کنډوالو او ایرو کي مې پناه اخیستې..... دا ویجاړې ماته د انسان تر زړه یو څه مهربانه ښکارېږي.... اوس له تا هیله کوم چې له دې ځايه لاړ شه او ما پرېږده چې دلته یو څو شېبې له انسانانو لرې په کرار تېرې کړم..... ورځه، لرې شه ته هم د هغو بې نیاوه او بې رحمې مخلوق له دنیا نه راغلې يې! - زه یو بې چاره حیوان يم چې تل مې په ډېره ایمانداري سره د ادم د زوی خدمت کړی دی، هر وخت مې له هغه سره وفا کړې، د هغه وفادار ملگری پاتې شوم او شپه، ورځ مې د څو کیوالو په څېر د هغه له کوره ساتنه کړې.... د هغه په نه شتون کي مې دی

ياد کړې او پسې خواشینی شوی یم یم او په راتګ سره یې له حده تېر خوښ شوی یم او مخې ته مې ورمندې کړې. ما د هغه له سترخوانه په پاتې اتامونو (د ډوډۍ وړې ټوټې : ژ) باندې قناعت کړې او په هغو هډوکو مې گوزاره کړې او د ستر نعمت په سترگه مې ورته کتلي چې ده شکولي او ماته یې راچولي..... خو کله چې زه زور شوم او له ځواکه ولوېدم نو ده له کوره پسې راشلې یم، په خوار حالت کې یې د کوڅه ډبو هلکانو په لاس ورکړې یم چې دا دې اوس مې دا خراب حال ته هم گورې.

- اې د ادم اولاده ! زه یو کمزوری حیوان یم خو په ما او تا کې یو څه ورته والی شته انسان هم چې کله ځواکمن وي نو هر څه د ده په واک کې وي خو چې له پښو ولوېږي بیا د یوې گولې ډوډۍ شوال ته ودرېږي.

زه د هغه سرتېري په څېر یم چې ټول عمر د خپل وطن لپاره جنگیږي، په یخو سنگرونو کې شپې سبا کوي، وطن ته شوکالي راولي خو چې اندامونه یې د وطن لپاره غوڅ شي، له کاره ولوېږي بیا یې څوک د پوښتنې نه وي او له هر چا څخه هېر شي.

- بل ورته والی زما او انسان ترمنځ..... ښځه هغه وخت چې پېغله وي او ښایسته وي نو بیا سړي خپل زړونه د دې په قدمونو کې غورځوي، په ډېرو هڅو او زاریو یې مېرمن کړي، دا هم خپل ژوند شپه او ورځ د خپل خاوند په چوپړ کې تېره کړي، د اولادونو مور شي، تر سهاره له خپلو اولادونو سره په وینه تېره کړي خو چې بوډۍ شي او د ځواني موسم یې تېر شي

بيا د هر چا له پامه وغورځيږي او په کور کې د يوه زيات او
اضافه شي په سترگه ورته کتل کيږي.....

آه انسانه ! ته څومره سخت زړی او ظالم يې» !!
سپي د خاموشۍ په ژبه خبرې راته کولې او زما زړه په نېغې
نوتلې..... له يوې خوا به مې پرې زړه وشوځېد ، له بلې خوا به
مې سترگو ته د خپلو انسانانو زير تصوير مخې ته ودرېد . له لږ
ځنډ وروسته د سپي سترگې سره ورغلې ، زه شوکه له هغه ځايه
وخوځېدم ، نه مې غوښتل چې له خوبه يې وباسم .

وروستی شوغات

د اته ويشتمې شپې تکې ژېرې سپوږمۍ په اوښلنو سترگو او
چوپه خوله د مخکې لور ته کتل ، کټ مټ د هغه مريض په څېر
چې نور له خپل ژونده ستړی وي او هر اشوبلی يې لکه د دېواله
گړۍ ټک ټک مرگ ته شېبې شماري .

پيکه رڼا به يې کله کله د نارنج د ونې په شنو پاڼو ولگېده ،
نژدې د يوه بلبل له شوزه ډک غږ به د شپې چوپتيا ماته کړه ، له
فرياده ډک غږ به يې ازانگې وکړې او فضا به نوره هم وپرونکې
شوه ، خو د فطرت په منگولو کې زنداني سپوږمۍ بې وسه وه
او د پنډو وريځو د سپينو ټوټو په منځ کې داسې ښکارېده لکه
په سپين کفن کې د کوم ځوانيمرگ پېچلی جسد !

ځلېدونکو ستورو هم په ډېره مايوسۍ خپل ملگري ته کتل ؛ له
سپوږمۍ سره له يوې مياشتې ساتېري او وخت تېرولو وروسته

اوس د هغې فراق ته اندېښمن وو او په يوه ژور چرت کې لاس تر زني ناست وو.

له بلې خوا سپوږمۍ چې له ډېره غمه په ځان نه پوهېده، شوکه شوکه د اسمان په شنو څنډو کې پناه کېده، د هغه وريځې په څېر چې له وړېدو وروسته رو، رو په فضا کې ورکېږي. ټول کاینات د يوې هېبت ناکې خاموشۍ په ټيکري کې نغښتی و، د سپېدار ونې يوې او بلې خوا ته بنورېدې ته و! له ډېره غمه لاشونه مېرې او د بدن ستړيا لرې کوي، اوږده سيوري يې د شيشکو په څېر وېړونکي ښکارېدل، کله نا کله به په اسمان کې يوه پيکه ستوری د وچ گلاف غوندې ترسترگو شو او د سپوږمې زگېروو به په هوا کې ازانگې وکړې.

شپه ورو، ورو په ختمېدو وه او د اسماني خراغ روښانه شغله شوکه، شوکه مخ په مړه کېدو وه.

په دې وخت کې يو دم يوه ځلېدونکي ستوري په اسمان کې لاندې د مځکې په لور منډه کړه او د مځکې په بې پايانه ژورو کې ورک شو. ماته دا ننداره داسې ښکاره شوه لکه له ژوند سره د تل لپاره د خدای پاماني اخيستونکي مسافر وروستی شوغات..... پلې ملگرې مځکې ته د انډيوالۍ وروستۍ نښته... د سپوږمۍ له اندېښمنو ډکو سترگو څخه خڅېدلې او ښکته!

لېونتون

د لېونتون په بڼې کې له یوه ځوان سره مخ شوم. خېره یې تکه ژېړه..... خو بڼایسته او له یوې ژورې حیرانۍ ډکه وه

نژدې ورغلم، په خوا کې په څوکۍ ورسره کېناستم! ترې ومې پوښتل: «څنگه دې لېونتون ته راغلی یې؟»
ځوان په ډېره حیرانۍ زما په لور سترگې راپورته کړې، ویې ویل:

که څه هم شوال دې ناوړه او غیرمعقول دی، خو بیا به هم ځواب درکړم.

«دا خو داسې وه چې زما پلار غوښتل ما د خپل ځان په څېر ستر کړي او همدا راز زما تره همدا غوښتل چې زه د ده په څېر شم.

مور مې هم فکر کاوه چې زه د دې د خاوند په څېر شم، او ویل یې باید د هغه په پله لاړ شم او یو کشتۍ وان شم، ورور مې بیا غوښتل چې زه د ده په څېر شم یعنې یو ښه لوبغاړی شم!
زما د فلسفې ښوونکي.... د موسیقۍ استاد... د منطقو ښوونکي..... لنډه دا چې هره یوه غوښتل چې زه په راتلونکې کې د دوی په څېر شم،

هر یوه غوښتل چې زه د دوی د شخصیت هنداره شم.

نو ځکه ماته دا ځای مناسب ښکاره شو.

کم تر کمه دلته زه په خپل واک کې يم او پخپله خوښه لکه څنگه
چې يم ، هغسې اوسېدلی شم

بيا يې نابېره زما په خوا مخ راوگرځاوه ، ويې ويل : ښه دا راته
ووايه ، چې ته هم دلته د ورته مشکل له کبله راغلی يې
، غواړې يو څه زده کړې او مشورې تر لاسه کړې ، که نه د کوم
بل څه دپاره راغلی يې ؟!

ما ځواب ورکړ : نه ! زه يوازې دلته د معاینې دپاره راغلی يم ،
غواړم دا ځای وگورم .

ځوان راته وويل : ښه ! ښه ! پوی شوم ! نو ته د دې لېونتون له
دېوالونو اخوا په دې بل لېونتون کې اوسېږې!

دوه لوستي کسان

ډېرمخکې د «افکار» په لرغوني ښار کې دوه لوستي کسان
اوسېدل .

دوی دواړو له يوه بل سره کينه لرله او د يو بل پوهې ته يې په
سپک نظر کتل .

دوی د دوو بېلو مفکورو خاوندان وو .

يوه يې د خدايانو او ديوتاوو پر شتون ايمان درلود خو دا بل بيا
د ديوتاوو له وجوده منکر ؤ .

يوه ورځ چې پيروان يې هم ورسره وو ، دواړه په بازار کې سره مخ
شول .

دواړو هلته د خدايانو او ديوتاوو د شتون او نه شتون په اړه
مناظره پيل كړه او هر لوري خپل دليل وړاندې كاوه.

له څو ساعته مناظرې او مناقشې وروسته دوى له يو بل څخه
بېل شول.

په هم هغه ماښام هغه يو يې چې د خدايانو له وجوده منكر ؤ،
كليسا ته لاړ، په منبر كې په سجده پرېوت، خدايانو ته يې زارى
كولې چې د هغه غلطې عقيدې بڼه ورته وكړي چې ده پخوا
لرله.

ويل كيږي چې په همدې ساعت كې هغه دويم كس چې د
خدايانو په وجود يې ايمان درلود، خپلو ټولو سپېڅلو كتابونو
ته اور واچاوه ځكه چې د ده عقیده اوښتې وه او د خدايانو له
وجوده منكر شوى ؤ.

دوه ماشومان

د شاهي ماڼۍ تر مخ زړگونه خلك راټول شوي وو. په ډېره ناکراري يې پاس د برنډې خوا ته کتل.

د ټولو په شونډو يوه مرموزه موسکا خوره وه او په خبرو کې يې د يوې سترې خوبۍ نښې له ورايه ښکارېدې.

په برنډه کې څوکيداران يوې خوا ته شول، پرده يې کش کړه، پاچا راووت، لاندې فضا د (پاچا زنده باد) نارو په سر واخيسته، پاچا راوړاندې شو، لاندې يې خلکو ته وکتل، موسکې شو او د لاس په خوځولو يې له ټولو مننه وکړه.

ټول خلك غلي شول، يوه ژوره خاموشي شوه، پاچا وويل:

«ډېره مننه ښاغلو!»

- اجازه راکړئ چې تاسې ته او د دې ايالت ټول بختور اولس ته د نوي شهزاده د پيدايښت په موخه د زړه له کومې مبارکي وړاندې کړم. زه پوره ډاډ لرم چې دا نوی زېږېدلی شهزاده به زموږ د درنې کورنۍ او د دې ټول هېواد نوم په نړۍ کې روښانه کړي او انشالله تاسې ټول به په ده باندې وياړئ.

هغه به د دې ستر سلطنت نوی وارث وي او همدا راز د دې سلطنت يوه روښانه راتلونکې او پرمختگ په هغه پورې اړه لري او د دې ايالت کاميابي د هغه په لاس کې ده.

زه خپلې خبرې په همدې ځای پای ته رشم.

تاسې خوشاله اوسئ او ښه ساتېری ولرئ.»

پاچا بېرته شاهي ماڼۍ ته ننوت.

ټولو خلکو لاشونه وپړقول، له خوشالۍ يې چيغې او غاڼل مغال
پيل کړ، سندرې يې شروع کړې او مستۍ يې ټوله فضا په سر
واخيسته.

خو په اصل کې دوی د يوه مستبد واکمن لپاره نڅاگانې او
خوشالۍ کولې.

هغه څوک چې په راتلونکې کې به په دوی واک چلوي او د دوی
په غاړو کې به د ظلم زنځيرونه ور اچوي.

په کمزورو به نور هم ژوند راتنگ کړي، د هغوی له بېوزلۍ
خڅه به ناوړه استفاده اخلي او په بدنونو کې به يې ارواوې
ووژني.

دې ساده خلکو د ځان لپاره د همداسې يوه سرنوښت په ټاکلو
خپل نوي امير ته سندرې ويلې، نڅېدل او مستۍ يې کولې.
بالکل په همدې وخت کې چې په شاهي ماڼۍ کې نوی شهزاده
وزېږېد، د ايالت په بله څنډه کې يو ماشوم هم دې نړۍ ته
سترگې خلاصې کړې. په داسې حال کې چې خلکو د خپل
راتلونکي مستبد په خوښۍ کې مستۍ او نڅاگانې کولې او
پربښتو د دوی په کم عقلۍ او بېوزلۍ ویر کاوه، هلته لرې په يوه
کوچنۍ، تياره او ړنگه جونگره کې يوه ناروغه او کمزورې ښځه
په يوه کلک او پيوند توشک ناسته وه، سترگې يې له اوبښکو
ډکې وې او په ډېره مايوسۍ يې خپل نوي زېږېدلي ماشوم ته
کتل او هغه يې په خپله سينه پورې يې ټينگ نيولی ؤ.

له خو ورځو راهيسې دا وږې ښځه ټول انسانيت له پامه غورځولې وه. خاوند يې د پاچا لخوا په زور د جنگ ډگر ته لېږل شوی ؤ او هلته د مرگ خوني خپرو د تل لپاره له خپلې مېرمن څخه بېل کي. اوس خدای يو وړوکی ملگری ورته راولېږه چې ستر شي او د دې لپاره يوه گوله ډوډۍ پيدا کړي.

کله چې ټول خلک د خپلو کورونو په خواتيت او پرک شول او په ټوله سيمه د يوې ژورې خاموشۍ خادر وغوړېده.. بدمرغي ښځې خپل ماشوم زوی پخپل ورانه ځملاوه، هغه ته يې سيخ سيخ کتل، بيا يې يو دم له سترگو پنډ اوښکې په وچو آننگو راوړغړېدې، چې د ماشوم په تنکي بدن لگېدې او داسې ښکارېده لکه دا چې پخپلو دې اوښکو سره خپل ماشوم لمبوي.

په ډېر بې سپکه او کمزوري غږ يې ماشوم زوی ته وويل: «ولې دې خپله معنوي نړۍ پرېښوده او زما په دې خوار او بدبخته ژوند کې دې ځان راسره گډ کړي!.. ولې د پرېښتو له نړۍ او د هسک له سپېڅلي کوره د انسانانو دې بدبخته کور ته راغلې چې پرته له کرکې، زحمتونو، ظلمونو او ژړاگانو په کې هيڅ نشته!!..»

داسې يو ځای چې هر څوک د خپل ځان غم اخيستي او هيڅوک د بل په کيسه کې نه دي.....

زه له دې اوښکو پرته هيڅ نه لرم چې تاته يې درکړم، آيا ته دا خوبښوې چې د شيدو پر ځای دې په دې اوښکو رالوی کړم؟! زه د ورېښمو تاوده کالي نه لرم چې تاته يې درواغوندم، زما دا نري، وچ کلک او لوڅ مړوندونه به تا له يخنۍ وژغوري!!

آه... څاروي هم ټوله ورځ په وښيانو کې وڅري، ماښام بېرته خپلو کورونو ته ډک نس راستانه شي، مارغان هم په دانو ځان موږ کړي او پخپلو ځالو کې ښه بې غمه ويده شي خو..... زما گرانه !! زما د زړه ټوټې!!

ته له يوې مينه ناکې، کمزورې او عاجزې مور پرته په دې نړۍ کې هيڅ نه لرې، زه يوازې تاته مينه درکولی شم، نور له ما سره هيڅ نشته.»

بيا يې په سلگو، سلگو وژړل.... ماشوم يې ورپورته کړ.... خپل نري مړوندونه يې ترې تاؤ کړل او په سينه پورې يې کلک ونيو، داسې ښکارېده لکه خپل ماشوم چې بېرته له خپل وجود سره يو کول غواړي او د خپل وجود يوه حصه يې گرځوي لکه لږه شېبه وړاندې چې و.

خپلې سرې او اوښلنې سترگې يې د آسمان په لور پورته کړې، ويې ويل:

«خدايه پاکه !! زما د وطن په دې بدمرغه اولس ورځمېږي.»

په دې وخت کې توره ورېځ د سپوږمۍ له مخې لرې شوه، زرينې وړانگې يې د يوې ويجاړې کوټې له کړکۍ راننوتې او د دوو غاړه غړۍ جسدونو پر مخونو ولگېدې.

لومړی نظر

دا هغه شېبه ده چې د ژوند خمار له وېښتوبه جلا کوي .
دا لومړۍ شغله ده چې د زړه کور پرې رڼا کیږي .
دا لومړنۍ جادویی نغمه ده چې د زړه په زرینو تارونو کې پیدا کیږي .

دا هغه لنډه لمحہ ده چې په کې د روح په مخ د زمانې ټول رازونه سپرل کیږي، سترګې د شپې ټول رنګونه او رمزونه ویني او د وجدان بوختیاوې له نژدې څاري.

دا هغه وخت دی چې د ابدیت له رازونو ټولې پردې پورته کیږي .
دا هغه تخم دی چې د مینې ستر دیوتا یې پخپلو مبارکو لاشونو توږي، د محبوب لېمې یې د مینې په کرونده کې کړي ، د مینې او میلان په ارامه فضا کې وده کوي او په پای کې یې اروا پخپلو نازکو ګوتو ربېي.

د محبوب د سترګو لومړی نظر د هغې اروا په څېر دی، چې د بې پایانه سمندر د څپو په سر یې پروازونه کول، هغه وخت چې خدای پاک وویل

«کن» او دا مخکې او سمانونه منځ ته راغلل.

د واک تېري

يو ځل مې په يوه جزيره کې يو غټ دېو وليد چې سر يې د انسان ؤ او د اوسپنې پښې يې وې.

هغه درگړده لگيا ؤ، ژر ژر يې په يوه لاس د سمندر اوبه څښلې او په بل لاس يې د مخکې خاورې خوړلې.

زه تر ډېره په چرت کې ورته ولاړ وم، وروسته ورغلم، ترې ومې پوښتل:

- آيا ته لانه يې موړ شوی!

له دومره خوراک او څښاک وروسته هم ستا تنده او لوړه نه ده ختمه شوې او ته نه يې مطمئن؟!.

زما خواته يې راوکتل، ويې ويل:

- ولې نه! له ډېره څښاکه او خوراکه زياتې ستړی یم، زړه مې هم راډکېږي خو له ما سره دا وېره ده چې سبا به بيا د څښلو لپاره اوبه او د خوراک لپاره مخکې نه وي.

د قبرونو کړیکې

اوس هم د لیکوال یوه په زړه شته کاري لنډه کیسه:

امیر د انصاف په کرسی ناست و، ښي او کيڼي خواته یې د سلطنت پوه کسانو ډډې وهلې وې، د پخو عمرونو خبرو څخه یې د علم او پوهې نور ورېده، شا او خوا یې پوځیانو توري پرېکولې او نیزې او چټې نیولې وې، مخامخ د لیدونکو ګڼه ګڼه وه، ځنې داسې وه چې د لیدو هیلې راکش کړي وو او ځینې بیا د پرېکړو په انتظار و، سرونه زورېد، سترګې ټیټې او ساده نیولې وه، داسې تابه وې د امیر په سترګو کې کوم قوت دی چې هغوی باندې یې وېره او ډار حاکم کړی او زړونو کې د هغه خواته د مېلان تخم او د پرېکړو ساعت رانږدې شو، امیر لاس پورته کړ او په لوړ غږ یې وویل (مجرمان یو، یو زما مخې ته ودریئ او ووايي! د هغوی جرم او ګناه څه ده؟)

د جېل دروازه پرانیستل شوه، تور دېوالونه داسې ښکارېدل لکه د یوه خونړي ځناور ستونی! څلورو خواته زنځیرونو او زولنو د شرنگار سره د بنديانو د ویر او ماتم غږونه پورته شول خلکو سترګې پورته کړې، ورمېړنه یې یوې بلې خوا واړول تا به وی چې د قبرونو څخه مرګ د ښکار د لیدو په خاطر راوتلی او د قانون څخه مخکې کېدل غواړي، لږ ځنډ وروسته دوه پوځیان د یوه ځوان سره د عدالت کوټې ته دا دننه شول، د مجرم خبره د متانت او صبر هنداره وه، د مجرمینو ځای یې ورټپل واهه او پوځیان دوه ګامه شاته شول، امیر څو دقیقې

سترگې پکې ښخې کړې او ويې پوښتل (ددې ځوان گناه شه ده؟)

زما مخې ته داسې په لوړ سر ولاړ دی ته به وايې د عدالت کوټه کې نه، د وياړ کوم ځای کې ولاړ دی!).

د سلطنت د ارکانو ځينې يوه ځواب ورکړ (دا قاتل دی، پروډ ده د حکومت يو مشورول پوځي هغه وخت وواژه چې د کلو په دوره وتلی، هغه يې ځمکې باندې غورځولې و، سينې لاندې کړې و او بيا يې وژلې و او په کوم وخت کې چې ونيول شو په وينو ککړه توره يې لاس کې وه).

امير له زياتې غوسې ولږېده د غضب او قهر غشي يې له سترگو په ورېدو شول او په عوصه يې وويل (دی بېرته هماغه تورتم ته بوځی، په زنځيرونو يې وتړی او سبا يې پخپله توره سر غوڅ کړی، جسد يې ځنگل کې وغورځوی!)

تر څو غوښه يې د مارغانو خواړه شي او باد يې د خوسا جسد بوی خپلوانو او دوستانو ته ورشوي!

ځوان يې د جبل خواته بوتله د خلکو سترگو تعقيب کړ او فضا د سرو اشوبلو څخه ډکه شوه، راشه! ای د مضبوط جسم او بنایسته څېرې پېغلې!

پوځيانو يوه نازک اندامه او بنایسته ښځه راوښوله او رامخکې شول، د هغې په څېرې کې د خپګان او نا اميدۍ ښې وې، سترگې يې له اوبکو ډکې وې او ولو باندې د پښېمانتيا بار پروت و، امير چې وليده ويې پوښتل (او ددې بدې ښځې جرم

څه دی؟ زما مخې ته داسې درېدلی لکه د حقیقت تر څنګ سیوری!...))

یوه پوځي ځواب ورکړ ((دا یوه بدکاره بنځه ده، پروڼ شپه یې د ملګري غېږ تودوله، مېړه ولیده پولیس ته یې وسپارله او ملګری یې تېښتېدلی...)).

امیر په غور د هغې خواته ولیدل، د قهر او غصې څخه یې غاښونه وچېچل او امر یې وکړ ((داد جېل تورو کوټنو ته دننه کړئ! از غو باندي یې وغورځوئ تر څو خپل پالنګ ورپه یاد شي کوم چې دې ناپاک کړ، په شاتو کې ورته د مرغوني اوبه ګډوډی او پرې څکۍ یې! تر څو د هغو ښکلولو خوږوالی ور په یاد شي چې د خاوند پرته بل سره مذهب او قانون دواړو کې حرام دی او سبا سهار یې لوڅه کړئ، ښارته یې وباسئ او بیا یې سنگسار کړئ، جسد یې همالته پرېږد تر څو غوښې یې لېوان وخوري او هډوکي یې چينجي شوري شوري کړي)).

بنځه د جېل په تیارو کې ورکه شوه پدې وخت کې لیدونکو د امیر پر عدالت او انصاف حیرانوونکې خوښي هم څرګندوله او د بنځې پر غم ځپلې خبرې او له درده ډکولیدو افشوس هم...!

پوځي یو کمزوری بوډا رامخې ته کړ، هغه لږ زېږدونکو پښو باندي راروان په عاجزي یې څلور خواته وکتل، له درده ډکو سترګو څخه یې خپګان، محتاجي او بدبختي ورېده، امیر چې د هغه خواته وکتل په حقارت ډکې لهجې یې پوښتنه وکړه ((... او ددې ناپاک کس ګناه څه ده؟ داسې درېدلی لکه په ژوندیو کې مړی!)).

يوه پوځي ځواب ورکړ ((دا غل دی، پرون شپه يې لکه کليسا
غلا کړې خو معصومو راهبانو نيولی، د پتللو په دوران کې د
کليسا لوبنی هم ورڅخه پيدا شوي...))

امير دهغه خواته داسې وکتل لکه وږی تپوس چې د وزرماتې
مرغۍ خواته گوري، په لوړ غږ يې وويل (... دی د جېل تنگو او
تیارو ځمکتلیو ته ورواچوئ، په فولادي زنځیرونو يې وتړئ او
سبا سهار يې يوې لوړې ونې څوړند کړئ، غاړه کې ورېښمين
پرې واچوئ او چې ساه يې وختله بيا يې هم مړی څوړند
پرېږديتر څو چينجي يې بند، بند او تس نس کړي او بيا يې په
هوا کړي)).

غل يې زندان ته بوتله او خلکو پخپلو مينځو کې گنگوسي پيل
کړل، دې بې ايمانه بوډا د مقدسې کليسا د لوبڼو د غلا کولو
جرئت څنگه کړی؟).

امير د انصاف له کرسۍ رابښکته او د پوځيانو مينځ، مينځ کې
روان شو، د سلطنت غړی هم شاته ورپسې په حرکت شول،
ليدونکی ورو ورو خواږه شول او د بنديانو بې هيلې اشوبلي او
کړيکې فضا کې داسې تاوېدې لکه د د بوالونو سيوری!

څه چې بايد شوی وي وشول خو زه همالته درېدلی پاتې شوم، د
هغې هندارې په بڼه چې د متحرک شي مخې ته اېښودل شوي
وي، ما هغو قوانينو باندې فکر کاوه کوم چې انسان د انسان
لپاره جوړ کړی او هغه حماقت ته مې زړه پرسېدلی وه چې نړۍ
ورته عدل او انصاف وايي، د ژوند د اسرارو پټه مې لگوله، تر
دې چې ماغزه مې خراب شول د فکر نیلی مې داسې وشلېده

لکه چې شفق ورېځو کې پټ شي، له هغه ځايه لارم زړه کې مې ويل: ((واځېنه د ځمکې عنصرونه زېږېښي، پشونه او وزې واښه پښو لاندې کوي او خوري، لېوان بيا پشونه او وزې ښکار کوي او گرگدن بيا لېوه وژني، زمري بيا گرگدن څېرې کوي او مرگ زمري له مينځه وړي...))

ايا کوم څوک شته چې د ژوند دا ټول اجزا ځان سره ونغاړي؟ په خدا او خوښۍ يې ولوبوي او ځان ته يې جذبوي! ايا داسې کوم قوت شته؟ چې قاتل او مقتول، زنا کار او ملگري غل او د کليسا هغه پادريان چې مال يې غلا شوی داسې عدالت کې ودروي چې د امير لدې عدالت څخه ډېر لوړ او غوره وي...))

په دوېمه ورځ زه ايله ښار څخه وتلی، شنو سيمو ته لارم، چې سيمې ته نژدې شوم ومې ليدل، چې د يوه نارينه جسد ونه کړې ځوړند دی، د يوې ښځې لوڅ جسد هغو تېرو مينځ کې پروت دی کومو باندې چې دا سنگساره شوې او د يوه ځوان تنه خاورو او وينو کې ليت پټ پرته ده او سري يې تر څنگ گوښی غورځېدلی، ودرېدم ددې صحنې وېرې زما پر سترگو پرده وغورځوله، سترگې مې پورته کړې وينو کې ککړو جسدونو مينځ کې مې د مرگ د سيوري پرته، څه ونه ليدل...

غوږ شوم د انساني قانون ښکار باندې مې د کارغانو د کاغ... کاغ او د نېستۍ د کړيکې پرته څه وانه وربدل، د زړه ټوټې! چې تر پروانه د ژوند غېږې کې وې، نن د مرگ منگلولو ته لوېدلې! ... درې کسان! چې په عامه اصطلاح يې د قانون څخه سرغړولی و او پانده قانون په ډېرې بې دردې سزا ورکړه.

درې هستې! چې جهالت مجرم وبلل... ځکه چې هغوی کمزوري و او قانون د مرگ غېږې ته وسپارل، ځکه هغه قوي و. یوه کس بل وواژه، نړۍ وویل ((... دا ظالم قاتل دی)) خو چې امیر بیا هغه وواژه بیا یې وویل: ((داغل دی)) خو چې امیر ژوند ترې واخیست همدې خلکو ویل: ((امیر د احترام وړ دی)). یوې ښځې د مېړه امانت کې خیانت وکړ هر واره زړه وویل: ((دا رنډۍ ده)) خو امیر چې برېښه کړه، لوڅه یې بازارونو او کوڅو کې وگرځوله او د ټولو وړاندې سنگساره کړه خلکو وویل: ((امیر د شرافت ټوټه ده)).

خو د ژوند څخه د انسان محرومول چا د عظمت سبب او نښه گرځولې، ښځه چې د مېړه امانت کې خیانت وکړي بدکاره ده، خو د هغې لوڅول چا ښه کار بللی؟ موږ د بدۍ مقابله د هغې څخه لوی بدۍ سره کوو او وایو دا قانون دی، موږ فساد په فساد گډوو او چغې وهو!! دا ناموس دی، موږ پر جرم د غالب کېدو په خاطر نوی جرم کوو او ونعرې وهو! دا انصاف دی.

ایا امیر کله د خپل دښمن سر په توره نه ده غوڅ کړی؟ ایا هغه کله د لاس لاندې کس ځمکې په زور ندي قبضه کړي؟ ایا کله کومې ښایسته ښځې دهغه شهواني جذبو کې پوتان نه دی راپورته کړی؟ ایا ټول ژوند کې یې ځان لدې گناهونو ساتلی چې د هغه لپاره د قاتل وژل، د غله دار ته خپجول او زناکار سنگسارول جاپز گرځېدلی؟ دا څوک و چې د اعدام په خاطر یې غل ونې پورې ځوړند کړ؟ ایا پرېښتې رایتیتې شوې وې، یا هم خلک و چې څه په لاس ورځي د مور د شېدو په شان یې خوري،

دا څوك وه چې د قاتل سر يې غوڅ كړ؟ يا هم هماغه پوځي و چې خلك وژني او وينې يې د اوبو په څېر څكې، دا څوك و چې زنا كار ه يې سنگساره كړه؟ ايا ټوله شپه په عبادت بوخت كسان راوتلي و؟ يا هم هماغه كسان و چې تل گناهونو كې ډوب وي او د شپې په تيارو كې لوبېږي.
قانون... قانون څه دى؟

كوم وخت كې پرېښتو انسانانو ته ويلې چې «كمزوري له ژوند څخه محروم كړئ! گنهگار ووژني او خطا كاران له پښو وغورځوي!» ماغزه مې همدې شوچونو سره لاس كړېوان و او جذبې مې دې افكار و په مخه كړې وې، په همدې وخت كې مې د چا د پښو غږ واوريږد، ورو ورو رانږدې كېده ومې ليدل يوه ځوانه ښځه دوېرې څلورو خواوو ته گوري، د ونو له څنگل څخه راووځي او جسدونو ته ځان ورشوي.

چې د ځوان غوڅ شوى سر يې وليد د زياتې غصې څخه په لړزې شوه، مخكې ورغله او هغه يې په لړزېدلو لاشونو را اوچت كړ، له سترگو يې اوښكې روانې شوې، د هغه گډوډ وېښته يې لاس كې ونيول او داسې له درده ډكه ژړا يې پيل كړه چې د زړه له تل څخه يې راوتله، چې د ژړا او كړيكو او نا امېدۍ د يرغل مقابل كې مغلوبه شوه سمدستي يې په لاشونو د قبر كندل پيل كړل.

د يوه اوږده قبر تر جوړولو وروسته يې د ځوان جسد كش كړ او وويې غورځاوه په ډېره سختي يې سر راواخيست او دهغه د دواړو ولو مينځ كې يې كېښود. قبر باندي خاورې وغورځولې

او توره يې قبر باندې ودروله، کله يې چې غوښتل روانه شي ور مخې ته شوم، زما په ليدويې ټکان وخوړ، د زياتې وېرې داسې ولږزېده چې پر ځمکې ولوېده، گرمې گرمې اوبسکې له سترگو د باران په شان ورېدې شوې اشوبلې وايست او ويې ويل: ((که ته غواړې امير ته زما شکايت کولای شې! زما لپاره دا ښه ده چې مې شم او هغه چاسره يو ځای شم چې زه يې د بدنامۍ له منگولو خلاصه کړم، ولې د هغه جسد سپيو او وحشي ځناورو ته پرېږدم...))

ما وويل: ((معصيب ځپلې خوړې! ما ستا راتگ وړاندې پردې ځوان وير کاوه، له مامه وېرېده! ماته ووايه! ده څنگه د بدنامۍ له منگولو ژغورلې يې؟

له زيات درد څخه په سلگو شوه او ويې ويل: ((... امير زموږ کلي ته يو مامور د مالي راتلولو په خاطر رالېږلی و، کله چې هغه وليدم يوه وېروونکې خوشي او ځلا يې سترگو کې پيدا شوه، زما پر پلار يې ډېره درنه ماليه کېښوده، دومره درنه چې خان هم نه شو ورکولای، د ماليې د نه پوره کېدو په بدل کې هغه زه راونيولم ترڅو د امير محل ته مې ورشوي، ما په ژړا تر يې د ترحم غوښتنه وکړه خو ويې نه منله، د پلار سپين ږيري توب مې ورته واسطه کړ خو زړه يې نرم نه شو، مجبوره شوم چيغې مې کړې.

او د کلي له خلکو مې مرسته وغوښتنه، د اځوان چې زما نامزاد هم و راغی او زه يې د هغه ظالم له منگولو خلاصه کړم.

د امير د مامور غصه له حده زياته شوه او غوښتل يې هغه ووژني خو ځوان يې ور دمخه شو مخامخ دېوال کې ځوړنده توره يې راواخيسته، مامور يې پرځمکه وغورځاوه او په يوه لاس يې هغه له مينځه يوړو، مېړانې هغه تېښتې ته اړ نه ايست، د عامو مجرمانو او قاتلانو دا کار وي چې تېښته کوي خو دا د مېړانې او زړورتيا پيکر همالته درېدلې و تردې چې پوځي راغی او ويې نيوه...)).

زما خواته يې داسې راوليدل چې زما د زړه ټوټې يې و لوزولې او سينې کې د غم د اور لمبو ته لمن ووهله، گړندي گامونه يې واخيستل او له هغه ځايه لاړه، په فضا کې د هغې له درده ډک غږ او کړيکې چورلېدې.

د لږ ځنډ وروسته ما وليدل يو ځوان چې په لستونې يې خبره پته کړې، دې خواته را روان دی د ښځې جسد ته چې راوړسېد خپل کوټ يې وايست او د هغې پر بړينه وجود يې ورواچاوه بيا يې په توره قبر وکنه، ورو يې جسد پورته کړ او هلته يې خښ کړ پداسې حال کې چې له سترگو يې اوښکې لکه باران ورېدې او ځان يې نشو کنټرولولی، پر قبر يې خاورې را انبار کړې او شا او خوا بوټو څخه يې گلان را وښکول يوه گيډې يې ترې جوړه کړه او قبر باندې کېښوده، چې د تگ اراده يې وکړه ما ودراره او ورته ومې ويل: ((د امير د حکم څخه دې سرغړونه وکړه او تر کاهو لاندې شوی جسد دی د ښکاري مرغيو له خوراک نه وژغوره...))

زما خواته يې وليدل، سترگې داسې درد او غم څخه درنې اوسرې وې چې پخپله يې د غم كينه بيانوله، ژوره ساه يې واخيسته او په درده ډك غږ يې وويل: ((... زه هماغه بد نصيب انسان يم، د چا له وجې چې دا سنگساره شوه، موږ د هغې ورځې راهيسې يو بل غوښتل، چې وركوټي و او كورونو كې مولوبې كولې، د عمر سره يو ځای زموږ مينه هم پخېده تردې چې دا زما ملکه و گرځېده.

او خدمت يې ما خپل ايمان باله، مينې د هغې خواته كش كولم او چې ومې ليدل دارواهر مې ته وقت شوی سينې كې مې ځان وركړ، يوه ورځ د ښار څخه بهر وتلی وم په همدې ورځ يې پلار هغه په زور داسې يو چاته نامزد كړی و.

چې دې كركه ترې درلوده كله چې بېرته راغلم نو له دې پېښې خبر شوم ورځې مې تورو شپو باندې بدلې شوې او ژوند مې يوه بدبختي او عذاب وگرځېد كوښښ مې وكړ خپل جذبات ساړه او د زړه غوښتنې ووژنم خو مينه راباندې غالبه شوه او زه يې غلې او په پټه توگه داسې هغې ته وروستم كله يو بينا چې پوند چېرته بيايې، د نيكه بخته ماته د هغې د نوره ډكه سترگو او له نغمو ډك غږ و اورېدو موقع په لاس راغله، ما وليدل چې هغه يوازې ناسته ده او خپل قسمت باندې ژاړي، خپلې هغې مينې باندې ژاړي چې د شوکاله كېدو وړاندې ټولنيزو جهالتونو له مينځه يوره لږ لري ترې كېناستم، چوپتيا زموږ خبرې وې او سپېڅلتيا زموږ ساتونكې، خو افشوس! يو ساعت نه و تېر شوی چې يې راغی، زما په ليدو د هغه د دښمنۍ جذبه راويښه

شوه، په وحشي لاشونو يې د نازك ورمېر څخه ونيوله او مخكې يې روانه كړه، چيغې كړې:

((... اي خلكو! راشئ!! رنډۍ او ملگري يې وگورئ!...))

گاونډيان يې راوړسېدل او ددوی تر خبرېدو وروسته پوليسو هم ځان راوړساوه، ظالم مېړه د بې رحمۍ پوليسو منگولو ته ور وسپارله او هغوی په زور داسې بد حالت کې کش کړه چې دې ويښته شکول او کالي يې خبرې کول پاتې شوم زه، زما نيول خو پرځای پرېږده، چا د اونه پوښتل چې ((ته څوک يې؟))

ځوان پر خپلو کاليو خبره پټه کړه او د ښار خواته بېرته روان شو او زه پخپل ځای کې درېدلی وم په غورمې دا حالت لیده او ساړه اشوبلي مې ایستل، کله به د هوا په څپو کې حرکت پیدا شو، ونې کې ځوړند ځوان به يې وخوراوه داسې تا به وی فضا کې موجود و، ارواو څخه غواړي چې له دار څخه مې را کوز کړي او د غیرت او مینې د شهیدانو تر څنگ مې ویده کړي یو ساعت وروسته شلېدلو کاليو کې یوه زړه ښځه رابښکاره شوه ځوړند مړي ته چې راوړسېده، ودرېده چيغې يې کړې او ټټر يې واهه، ونې ته وختله او پری په خپلو غاښونو وشکاوه، جسد ځمکې ته راوغورځېد، داسې لکه چې اوبو ته یوه ناولې ټوټه راوغوځي، ښځه له ونې راکوزه شوه او د هغو دوه قبرونو تر څنگ يې نوی قبر وکېنده جسد يې خښ کړ.

او تر خاورو ور اچولو وروسته يې دوه لرگي راوړل، صلیب يې ترې جوړ کړ او د قبر سرکې وټومبه، کله يې چې د تگ په نیت مخ واړاوه ما وروله او ترې ومې پوښتل: ((څه مصیبت درباندي نازل شوی چې د یوه غله د خښولو په خاطر دلته راغلي))

په اوبښكو ډكو سترگو چې د زيات درد او ژړا څخه پرېسېدلى وي
زما خواته وليدل او ويې ويل: ((دا زما سپېڅلى او گران مېړه
دى، تر پرونه زما د غمونو ملگرى او اولادونو غمخور و... د
هغو اولادونو پلار چې مشريې داو و کالو، کشر يې ترې پورې دى
او همدا اوس د لوږې چيغې وهي...))

د اغل ندى بزگر دى او د كليسا ځمكې يې قبوله كولې، ددې
كار په بدل كې به پادري دومره وركول چې د ماښام به وشول او
سهار ته به يوه گولۍ مړى هم نه پاتې كېده هغه ټوله ځواني د
كليسا ځمكو كې تېره كړه، د خپلو وينو او مټو په زور يې د
كليسا بڼو شنه وساتل او حاصل ته يې برابر كړل خو ددې ردانه
كار بدل او گټه ده ته داوه چې كله سپين ږيرى شو ډېر لږ كار به
يې كاوه، نور و ناروغيو حملې پرې وكړې او چې هغوى وليدل
كمزورى شوى له كليسا يې وايسته...)) څه ! كليسا اوس تاته
ضرورت نلري، كه زوى دې ځوان شو موږ ته يې راولېږه ستا
دنده به وروسپارو...))

پادريانو ته يې زياتې زارۍ وكړې خو چې ويې ليدل هغوى
باندې اغېزه نه كوي زه يې ورولېږم، ورغلم د عيسى (ع) په نوم
مې قسم وركړ او د تر رحم غوښتنه مې ترې وكړه، په پرېستو او د
الله (ج) نېكو بنده گانو باندې مې ورته قسم وركړ خو هغوى نه
پر موږ رحم وكړ، نه هم زموږ پر ماشومانو، مېړه مې مجبور شو
د مزدورى په نيت د ښار خواته لاړ شي، له هغه ځايه هم مايوسه
راستون شو ځكه چې په ښكلو مانيو كې اوسېدونكې هم د
خدمت لپاره ځوانان په كارو كله چې د څلورو خواوو څخه
مايوسه او نا امېده شو د خيرات ټولول يې پيل كړل خلكو هغه

دخیرات قابل هم ونه باله هر یوه به همدا ویل ((د تا په شان ټنبل او حرام خورته خیرات ورکول جایز ندی)).

یوه شپه بیا داسې راغله چې لوږې او غریبې بېخي بې وسې کړو، ماشومانو د لوږې له لاسه ځانونه په ځمکه وهل، تی خوری ماشوم به مې تیونه رول خو چې شیدې به یې پکې پیدا نکړې بیا به یې وغ... وغ ژړل ددې صحنې په لیدو ددې صحنې په لیدو زما د خاوند رنگ بدل شو او د شپې په چوپتیا کې یې د کلیسا هغې ته ځان وغورځاوه کومې کې چې پادري د شرابو او غلی ذخیرې جوړې کړې وې، یوه بورې وړه یې په شا کړه او غوښتل یې راووخې چې پادري پاڅېد او هغه یې ونیوه بنه یې وواهه او کنځلې یې ورته وکړې چې سهار شو پولیشو ته یې وسپاره او ورته ویې ویل: ((د اغل دی، د کلیسا د سروزو لوبنۍ یې غلا کړی و)) پولیشو ونیوه او امیر د خپل حکم له مخې په دار وځړاوه ترڅو تپوسان یې په غوښه خپټې مړی کړی یوازې په دې گناه چې ده غوښتل هغې غلې باندې د ماشومانو خپټه مړه کړي کومه یې چې کلیسا کې د نوکړۍ په وخت را غونډه کړې وه.

غریبه بنځه لاړه، د هغې گوډې خبرې یو تصویر وگرځېد او داسې هرې خواته خو شو تا به وي چې د ورېځو له چت سره هوا لوبې کوي.

د قبرونو مینځ ته لاړم، د هغه لړزېدنکې مجرم پشان چې د زړه درد یې خوله بنده کړې وي، له سترگو یې یو شاڅکی پر غمبوري راوڅاڅي او د هغه د ټولو جذبو ترجمان شي، ما څه باندې فکر کول غوښتل خو ما غزه مې ورته چمتو نشول، زه ولاړوم او د قبرونو له خاورو د مظلومیت کریکه پورته کېده او د

خپل غږ راورشولو په خاطر مې تر غوږ گرځي راگرځي... غلی
ودرېدلی وم...

او سارې اشوبلې مې ایستل... که زما د سارو اشوبلو شغلې پر
شا او خوا ونو لگېدې نو لږزېدلې به وي، رینښې به یې غوڅې
شوي وي، په حرکت به راغلی وي، پخپلو څانگو به یې امیر او
د هغه د پوځ مقابله کړې او پخپلو تنو سره به یې د کلیسا
د بوالونه پر پادریانه راغورځولي وي.

ودرېدم او ومې لیدل زما لیدو سره د هغه باندې د شفقت او
مهربانۍ خوږه او د غم خپګان تريخوالی ودرېد... د یوه ځوان
پر قبر چې دیوه کمزوري او بې مرستې کونکې پېغلې عزت یې
وساته او هغه یې د لېوانو له منګولو خلاصه کړه، خوددې
شرافت او مېړانې په بدل کې یې سر غوڅ شو، پېغلې پدې خاطر
توره پر قبر کې ښکته کړه چې د ظالم او جاهل حکومت په
دوران کې د مېړانې د پایلې انجام د یوه داستان په ښه خلکو ته
یادگار پاتې شو...

د یوې ځوانې ښځې پر قبر، چې د جسماني غوښتنو تر
راوینښېدو وړاندې روحاني محبت او مینه یې خپله کړه او
سګسار شوه یوازې پدې خاطر چې زړه کې یې د مرګ تر وخته
میین امانت ساتلو پرته هر څه مسترد کړي.

میین یې پدې خاطر پر قبر د گلانو گېډۍ کېښوده، چې تر
مړینې وړاندې د هغه هستوي باندې رڼا واچوي د کومو میڼې
چې دې قوم ته سپېڅلتیا او امتیاز ورکړي او د مادیت پرانده
او جهالت باندې اخته کړل.

د هغه غم خپلې غریب پر قبر چې په خپلو مټو یې د کلیسا د
ځمکو او ښوونو خدمت کړی وه، دده په ځای له نورو قوي مټو

کار اخیست، مجبور شو او غوښتل یې مزدوري وکړي او خپلو ماشومانو ته روزي وگټي خو چا له هغه کار اخیستل هم غوره ونه بلل، بیا یې ځان خیرات اخیستلو ته مجبور کړ خو دالله ج یو بنده هم خیرات ورنکړ، چې له هرې خوا مایوسه شو، کونښن یې وکړ د هغې غلې څخه چې د زړه په وینو یې راټوله کړې وه یو څه ځانته راوباسي، د کلیسا د پادریانو وینو او امیر د دار تختې ته وخپژاوه، مېرمن یې ځمکه پر قبر صلیب جوړ کړ چې د شپې په چوپتیا کې ستوري دی پادریانو پر ضد شاهدان ونیسي.

لمر د شفقت په پردو کې پټ شوی وه، داسې تا به وې چې انسان د مصیبتونو په لیدو ستړی شو او زیاتو ظلمونو او تېریو له هرڅه غورځولی، ماښام د تیاري او چوپتیا د یوه دروند څادر پشان را روان و، ما د اسمان خواته ولیدل د قبرونو او د هغوی د اسرارو او رمزونو خواته مې لاس پورته کړ او په لوړ غږ مې وویل:

((ای زړورتیا او مېړانې! د استا توره ده چې خاوره کې ښکته شو!))

((ای مینې! دا ستا گل دی چې د اور شغلې سره رانغاړي!!))
 ((اوی ای مسیح ناصري! دا ستا صلیب دی چې د شپې تیاور پټ کړی!!))

زهر او اوبه

(لنډه كيسه)

د مني په يوه زرین دور چې نظرونه يې تېر ایستل د شمالي لبنان د (تولا) اوسېدونکې چې یو سهار د کلیسا په خوا کې راټول شوي وو، د (فارس) په نابره تری تم کېدو اندېښمن وو.

دې خبرې ته ټول حیران وو چې هغه څنگه ښکلې او ځوانه مېرمن چې ایله شپږ میاشتې یې کېدې چې په ښه زور او شور کې یې واده کړی وه، پرېښوده!

«فارس»، په نابره د خپلې قبیلې سردار او سرداري ورته په میراث پاتې وه. اوس خوا ایله د ۲۹ کلونو و، خو د هغه شخصیت په ټول پوره و، ځکه خو یې درناوي او احترام ته قبیلې خلک اړ وو.

د پسرلي په موسم کې یې چې «شوسان»، سره واده وکړ، نو د هرچا په خوله به دا خبره وه: «څومره بختور دی، د دېرش کلنۍ له عمر نه دمخه ورته هغه نیکمرغي په برخه شوه چې د مادي ژوند پورې اړه لري.»

خو ددې ورځې په سهار چې د «تولا»، اوسېدونکې له خوا به خوبه راوینس شول نو په دې حیران وو چې «فارس»، له خپلوانو او دوستانو پرته څنگه او چېرته لاړ؟ د دوی په زړونو کې شکونه پیدا شول او په دې لټه کې شول چې دا راز مالوم کړي چې د

هغه په بنا ،،فارس،، خپله ځوانه اوښکې مېرمن ، کور، کلی، شتمني او د قبيلې خلک پرېښي وو.

د شمالي لبنان د ټولنې طرز د نورو نظامونو په پرتله اشتراکي نظام ته نږدې دی، ټول د ژوند په استراحت او ستونزو کې یو له بل سره په خلاص مټ لاس کوي او دا ددې خلکو په فطرت کې اخیښل شوي دي.

د همدغه ټولنیز مزاج پر بنسټ د،، ټولا،، اوسېدونکې د خپل کار څخه بې پروا د،، ټولا،، د کلیسا په ځواکې راغونډ شوي او په نابېره ټلو یې خبرې او اټکلونه کول. د خلکو تر منځ ګونګوسی وه چې پادري راوړسېد. په څېره کې یې اندېښنې ښکارېدې.

خلک په پادري راټول شول او د،، فارس،، په باره کې یې راز راز پوښتنې پیل کړې، خو پادري هېڅ ځواب نه ورکاوه، غلې ولاړ و، لږه شېبه وروسته یې وویل:،، هېڅ پوښتنه مه کوی زما بچو! له مانه هېڅ پوښتنه مه کوی!.

یوازې دومره راته مالومه ده چې له سحر نه لږ د مخه ،،فارس،، زما دروازه وټکوله، ورمې بېرته کړ، ومې لیدل چې هغه د خپل آس سره زما دروازې ته ولاړ و او په څېره کې یې غم او اندېښنې برېښېدې، ما په حیرانتیا پوښتنه ځنې وکړه ویې ویل:،، ستا نه د رخصت اخیستو لپاره راغلی یم، زه بل ملک ته ځم، اراده مې ده چې ژوند به بېرته نه راګرځم.

دایې وویل او ماته یې د یو دوست (نجیب) په نوم یو لیک راکړ او تاکید یې وکړ چې لاس په لاس به یې ورر شوم، په اس سپور

شو او د سترگو په رپ کې مې له نظره تری تم شو. ماته یې دومره وخت هم رانه کړ چې ددې د تلو وجه مالومه کړم، په څه چې زه خبر وم تاسې مې پرې خبر کړې! نور له دې نه زیات له ما څخه په دې هلکه هېڅ پوښتنه مه کوئ.

د غوندې څخه یو تن وویل: «نجیب په قبيله کې له هر چا ده ته نیردې دوست و، بنایي هغه ته یې د ملک د پرېښودو ټول حامل په لیک کې لیکلی وي. بل پوښتنه وکړه: «تاسې د هغه مېرمن لیدلې ده؟»

پادري ځواب ورکړ: هو، په همدغه سهار له عبادت نه وروسته د کړکۍ په خوا کې ناسته وه او په ځیر ځیر یې چېرته لرې کتل او داسې ښکارېده چې په خود نه وه. د «فارس» په باره کې مې ترې پوښتنه وکړه، مخ یې راواړاوه او ځواب یې راکړ: ماته هېڅ نه دي مالوم او په هېڅ هم نه پوهېږم. د ایې وویل او د ماشومانو غوندې په سلگو سلگو په ژړا شوه. د پادري خبرې لا خلاصې نه وې چې د قبیلې له ختیځ اړخه د ټوپک له ډز سره د یوې ښځې ژړا او چیغې واورېدل شوې.

دې حیرانونکې ډز او ژړا او ټوله فضا هیجاني کړه، خلک د لرې شېبې لپاره حیران او غلي ولاړ وو. خو یو دم ټول د غره په لور په منډه شول، کله چې د فارس د بنگلې د باغ مخې ته ورسېدل، د هرچا په زړه کې وېره خوره شوه، زړونه یې ودرېدل او په رنگونو کې یې وینو غغل سست شو.

هغوی ولیدل چې نجیب په وینو کې ککړ پروت دی او تر خوا یې د فارس ښځه شوسان په چیغو چیغو له خپل سره

وېښتان شكون جامې يې ټوټې ټوټې كړې وې او په دردناك اواز يې ويل: ”دې ځان وواژه، خپله سينه يې په گولۍ شورۍ كړه، خلك په داسې حيرت كې ولاړ وو، لكه هر يو يې چې د مرگ د پرېښتې گوتې په خپل روح محشوشولې، پادري مړي ته نېرېدې شو، ويې ليدل چې د مړي په كين لاس كې هغه ليك و چې سهار وختي ورته ده د فارس له غوښتنې سره سم په خپل لاس وركړې و، مړي ليك دومره كلك نيولى و، لكه د هغه د گوتو يوه برخه.

پادري د مړي له گوتو په داسې ډول ليك راواخيست او جېب كې يې كېښود چې هېڅوك يې ونه ويني دوه درې گامه وړاندې لاړ، خلكو د نجيب مړي د هغه كور ته ورساوه، د نجيب مور چې خپل يوازینی زوی په وينو كې ډوب وليد، بې خوده شوه او پرځمكه راپرېوته.

ځينې ښځو وار له مخه د نجيب د مرگ تور د فارس په مېرمن شوسان ولگاوه، پادري خپل كور ته راغی، د كور دروازه يې وتړه، له جېب نه يې هغه ليك را واېسته چې د نجيب له لاسه يې اخیستی و، په لړزېدلي غږ يې د ليك په لوستو پيل وكړ: ”نجيبه وروړه! زه خپل وطن پرېږدم، ځكه چې زما وجود نه يوازې دا چې ستا او د شوسان له پاره، بلكې زما له پاره هم يوه لويه بدمرغي ده.

ته ډېر شريف سړی يې، تا د خپل دوست چې ستا گاونډی هم دی، په امانت كې هېڅكله هم خيانت نه دی كړی. دا هم ماته مالومه ده چې زما د مېرمنې شوسان په سپينه لمن تور داغ نه شته. خو له دې سره سره په دې هم پوهېږم چې كومه مينه چې

ستا او د شوسان زړه يې يو کړی دی ستا او د شوسان له وسې وتلې خبره ده.

تابه ډېر کونښن کړی وي چې د شوسان مينه له زړه نه وباسي، نو بريالی شوی به نه يې، زه پوهېږم چې د سيندونو اوبو ته د شگو بند نه تړل کېږي. نجيبه، ته زما د کوچنيوالي راهيسې دوست يې، اوس هم ماته هغه وختونه په زړه کېږي، چې ما او تا به په باغونو، پتيو او د کليسا په انگر کې گرځېدو.

زه په پاک خداى شوگند خورم چې اوس هم ته زما هم هغه شان دوست يې لکه څرنگه چې وې. زما هيله ده چې ته به هم ماته په هماغې نظر گورې لکه څنگه چې مو تل يو بل ته ليدلي دي.

که نن يا سبا دې شوسان وليده، نو ورته ووايه چې زه په هغې هېڅ بد گمانه نه يم، زه اوس هم د هغې پاکيزه گۍ سره مينه کوم او د مهربانۍ وړه يې گڼم او چې ژوندی يم نو په زړه کې ورته درنښت لرم.

دا هم ورته ووايه کله چې زه په نيمه شپه کې بيدار شوم، ومې لیده چې د حضرت عيسى د تمثال مخته ناسته ده او په ژړا او فرياد يې د زړه د سکون د عا کوله او زما زړه د همدردۍ له جذبې څخه ويلي ويلي شو. په دنيا کې داسې مثال نه شته چې د يوې ښځې د داسې يوې ربړې سره يې پرتله کړو چې يو خواته مين وي او بلې خواته يې مينه، شوسان غريبه په کشمکش کې اخته وه...

هغې غوښتل چې د ښځېتوب سپېڅلې فريضه په ښه توگه سرته ورشوي، خو دا يې هم نه شو کولای چې د خپلو جذبو ساه په

خپله وباسي، نو په دې خاطر زه ډېر لرې ځای ته په دې نیت ځم
چې بیا به هېڅکله را ونه گرځم. زه نه غواړم چې ستاسې
پروړاندي د کاینو دیوال جوړ شم.

په اخر کې زه هیله کوم چې ته به د مینې دا اړیکه له شوسان سره
د ژوند تر وروستۍ سلگۍ پورې کلکه وساتې او دهغې ساتنه
به کوي، هغې ستا له پاره خپل هرڅه قربان کړي دي، له دې
کبله هغه ستا د هر ډول زړه شوي او مهربانۍ وړ ده او هر سړی
یې باید له داسې یوې ښځې سره وکړي.

نجیبه! خدای دې وکړي چې ستا زړه تل پاک وي او پراخ زغم
ولري، خدای دې تاسې تل په خپل امان کې وساتي. ستا ورور
فارس لیک له لوستلو وروسته پادري په جیب کې کېښود د
کړکۍ په خوا کې کېناست، لري یې د غره پر لور کتل، یوه
شېبه به لاتېره نه وه چې یو دم ودرېد، داسې ښکارېده چې هغه
د خپلو فکرونو په راز پوه شوی وي.

هغه دقیق راز چې ظاهره په پردو کې پټ و، هغه وویل: فارسه!
ته څومره چالاکه یې، زه پوه شوم، تا غوښتل چې څنگه نجیب
مې کړم او بیا څنگه د هغې جرم نه برات واخلم، تاته د زهرو په
بدل کې شات ورسېدل، تا نجیب ته توره په ورېښمو کې لېږلې
وه تا نجیب ته د لیک په ډول د اجل پرېښته لېږلې وه.

هغه چې ځان واژه نو اراده یې ستا په لاس کې وه، هی! فارسه! ته
څومره عیار یې پادري بېرته په چوکۍ کېناست، وار په وار یې
سر ښوراو او په خپلو گوتو یې خپله ږیره رابښکله او په شونډو
یې مانا خیر زه تبسم خورېده لږه شېبه وروسته یې له الماری نه

د(افرم سراني) كتاب راواخيست او د هغه پاك شعرونه يې
زمرمه كول او كله ناكله به يې د مړي دكور نه د ژړا او فرياد په
لور سترگې له كتاب نه پورته كولې.“

لنډه کيسه

يوسف فخري د پېرش کلن و چې له دنيا او ما فيها يې لاس واخست تنها، خاموش او د زاهدانه ژوند تېرولو لپاره يې هغه ويرانه خانقا آباءه کړه چې د شمالي لبنان د درې قاديشا په څنډه کې موقعيت لري. نژدې کليوالو د هغه په اړه بېل بېل فکرونه درلودل چا به ويل:

(هغه د يوه شتمن او شريف تېر وگړی دی، د يوې نسخې سره يې مېنه درلوده د هغې د بې وفايي له کبله يې زړه مات شو، ښار يې پرېښودلو د هغې د هېرولو په خاطر يې يوازيتوب غوره کړو).

چا به ويل: (هغه د خيالونو د نړۍ اوسېدونکی يو شاعر دی چې خپلو خيالونو او جذباتو ته د شعر او نظم رخت رغولو لپاره د ټولنيزو هنګامو يې لمن را ټوله کړې ده).

چابه دا ډول اټکلونه: (هغه يو عبادت کوونکی صوفي دی چې له دنيا او دنياوي چارو يې مخ اړولی دين يې قناعت بللی دی.

او چا به په غوڅه توگه ويل (هغه لېونی دی) لکن زه؟ زه په دا پېښه کې يو مخيزه خاموش وم ولي چې زه پوهېدم په اروا کې څه دا ډول نازک رازونه هم مېشت وي چې اظهارول يې د اټکلونو تروس تېروي. خو بيا هم د دې عجيب و غريب انسان سره د ليدلو او مجلس کولو مې زښت آرزو درلوده - ځکه مې دوه ځلي دا هڅه وکړه چې د هغه سره ووينم، حقيقت يې ځان ته معلوم کړم، مقصد او مدعا يې درک کړم لکن رډ، رډ، کاتو او د ځينو داسې ټکو پرته چې د هغه سنگدلي، شوړ هر کلی او

بزرگي ورځني جوتېدله، نور هيڅ بريامي په برخه نه شوه. لومړی ځل چې مې هغه وليدلو نو يې د صنوبر د گڼوونو سره په خوا کې قدم وهلو. په ډيره خواخوږي او بنياستگي مې سلام ور واچولو لاکن هغه بې د سر له خوځېسته بل کوم ځواب رانکړ او بيرنې له هغه ځايه رهي شو.

په دويم ځل چې زه او هغه سره مخامخ شو د هغه د خالقاه سره په خوا کې د انگورود باغيچې په منځ کې ولاړ وو، زه يې خوا ته نژدې شوم ورځني و مې پوښتل (پرون د يوه چا د خولې خبر شوم چې دا خانقاه کوم سرياني عابد په څوارلسمه پېړۍ کې و دانه کړې وه! ولي په دې اړه تاشو و ماته کوم معلومات راکولای شئ؟)

هغه زبنت په ستوغه لوجه راته وويل. (زه نه پوهېږم چې دا خانقاه به چا ودانه کړې وي او نه ورباندي پوهيدل غواړم!) دا چې يې راته وويل شايې راباندي راوگرځوله په طنزيه لهجه يې راته وويل: (ته دي له خپلي انا ولي په دې اړه پوښتنه نه کوې؟ تر ټولو په عمر هم هغه مشره ده او د دې درو تاريخ هم تر بل هر چا ښه ورمعلوم دی!) زه پر دا خپل طفلانه حرکت پښيمان او پريشان بيرته راستون شوم. دوه کاله خو دغه ډول راباندي تير شول چې دا د اسرارو ډک سړی مې پر خيال او تصور غورېدلی و.

د خزان د موسم کېسه ده: - زه د يوسف فخري د خانقاه سره خوا کې نژدې غرونو په درو کې گرځيدم چې توپان را باندي راغی، باد شو، باران شو، تر ما دا ډول تاو شول لکه څه ډول چې يو

مست سمندر تر هغه کښتۍ تاو سي چې پارو يې ورمات کړي وي او بادبان يې توندې سيلۍ ورڅپرلي وي. په داسې حال کې مې د خانقاه لار ونيوله د خپل زړه سره مې وويل. دا د خلکو بېزاره سړي سره د ليدلو په زړه پورې موقعه ده. توپان او لاهه کالي مې د زړه شوي لپاره غنيمت وباله. ځان مې هم دا ډول د زړه شوي په حالت کې خانقاه ته ور ورشولو، لامې د دروازې ځنځير اوس ورشرنگولي نه وو. چې هغه سړی مې تر سترگو شو چې د يوې مودې يې ما د ليدلو تمنا په خپل زړه کې ساتلې وه. د هغه په لاس کې يو مرغه و چې سړيې زښت ژوبل شوی او وزر يې مات و، مرغه دا ډول چونډی لکه چې د خپل ژوند وروستي ساعتونه شمېري، د سلام وروسته مې ورته وويل. (و بڅښه چې په داسې يو حالت کې تاشو ته راغلم. لاکن څه مې کړي و، نا وسه شوم، توپان خورا توند دياو کلي له دا ځايه زښت آزاد دی)، هغه په خپل تندي گونځي وغورځولي، په ځير، ځير يې راته وکتل د حقارت په ډکه لهجه يې راته وويل.

(دلته يو شمېر سمځي شته، که دي زړه وای پناه دي پکې اخستې شوه).

دا چې يې راته وويل د مرغه پر سر يې دا ډول مېنه ناک لاس را تېر کړو چې تر دې وړاندي مې هيڅ داسې ليدلي نه و. دا توپير منه ډوله رحم او سنگدلي چې مې وليدلی بيخي هېښ پاته شوم. زما لپاره زياته حيرانونکې پېښه دا وه چې هغه راسره دومره بې قدرې ولي روا ساتي؟. هغه اوس په پوښتونکو سترگو راته وکتل لکه چې زما ذهني اضطراب يې درک کړو راته و يې ويل. توپان کله هم تروه غوښه خپل خوراک نه گرځوي بيا ته ولي

ځني ډارېږي چې په تاخت يې؟ په ځواب کې مې ورته وويل. دا سمه ده چې توپان له ترشگۍ سره اړيکې نه ساتي لکن ساړه او تازه شيان يې خوښ دي نو ځکه زه په دې باور یم که يې بېرته په دام کېو تم نو يوه خوندوره گوله به مې کړي تر ستوني به يې تېر کړي دا چې يې واورېدل خيره يې يو څه خنده رويه غوندي شوه راته ويې ويل. (توپان که چېرې تا د خونده ډکه گوله و پاموي او تر ستوني دي شيوه کړي دا به ستا لپاره د دومره لوی عزت باعث سي د کوم چې ته هيڅ حقداره نه يې) ما په ځواب کې ورته وويل. (دا ځکه له توپانه په تاخت دلته راغلم چې هغه عزت زما په برخه نه سي چې زه يې هيڅ حقداره نه یم). د خپلي نړۍ مسکا پټولو په خاطر چې د هغه پر شونډو بې اختياره وغورځيده، اوس يې و ماته شا راوگرځوله و يوې چوکۍ ته يې اشاره وکړه چې د يوې سرې انگيتۍ په څنگ کې پرته وه. راته ويې ويل (پر دا چوکۍ کېنه او خپل کالي وچ کړه!). ما ورځني مننه وکړه دواړه کېنستوزه پر هغه لرگينه چوکۍ کېنستم چې اور ته ور څرمه وه په منځ کې توږلې غرنۍ ډبره پرته وه هغه په يوه خاورينه پياله چې تېل ورپکې وو گوتي ډوبي کړې د مرغې په ژوبلو وزرونو او خوږمن سر باندې وموږلې. بيا يې راته وويل (باد او غبار دا خوار مرغې بنکېل کړو خوار په نيم زاله حالت کې په غرونو را پرېوتو). ما په ځواب کې ورته وويل (دغه ډول زه هم باد او غبار ستا پر در راپريستم، په دې تر اوسه نه پوهېږم چې زما يې لاشونه رامات کړي دي او که يې سر راله مات کړی دی؟

هغه زما څېرې ته په ځير، ځيرکاتو وروستي وويل (څومره به جالبه وای که د انسان فطرت د مرغانو پشان وای. نوره به جالبه

واي چې توپان د انسان لاشونه او سر ور ماتولای شوای لاکن
بزدلي د انسان په رگونو کې پرته ده توپان يې لاپخپل موج کې
ليدلی نه وي چې په سمخو او کونجونو بېړنی ننوزي).

د خبرو د غځولو په اراده مې ورته وويل. مرغانو ته هغه شرف
حاصل دي چې انسانان ورځنې بې برخې دي، انسانان د هغه
قانون او دود په شوري کې ژوند تېروي چې يې خپل ځان ته
ټاکلي دي لاکن مرغان د دې عام او پراخ قانون سره سم ژوند
تېروي د کوم له رويه چې مخکې تر لمرگرده چورلي). اوس د
هغه په سترگو کې رڼا ښکاره او څيره يې روښانه شوه. لکه
زه چې يې خپل ځيرک شاگرد وموندلم. هغه راته وويل (ډېرښه!
ژوندی اوسې دا کوم څه چې ته وايي او دغه دي عقیده هم وي
نو انسانان پرېږده. د هغو ضعيف دودونه او ناکاره قوانين
پرېږده د مرغانو په څېر په يوه داسې ځای کې ژوند تېر کړه چې
د ناموس الهی پرته د هره څه بې برخې پاته وي). ما يې په ځواب
کې وويل (زه چې دا څه وایم هم ورباندې اعتقاد ساتم) هغه
اوس خپل لاشونه وغورځول په ډېره ستوغه لهجه يې راته وويل.
(اعتقاد بېل شی دياو عمل ورباندې کول بېل شی دی. داسې
ډېر خلک شته چې خبرې خو د سمندر پشانې کوي لاکن ژوند يې
د باراني اوبو تر ډنډ پراخ نه وي. خپل سرونه د غرونو تر څوکو
هم هسک پاموي لاکن ارواي يې د سمخو په تيارو کې بيدې
پاته وي). دا چې يې وويل هيڅ د خبرې موقعه يې رانکړه را
څخه ولاړ شو، شاوخوا پرته څاشې يې سره راغونډې کړې په
اوردان کې اچولو مهال يې راته وويل: (بوټان دي وکاره، پنبې
وچې کړه نودبل(رطوبت) انسان ته ضرر رشوي خپل کالي دي
ښه وچ کړه او هيڅ ډول خجالت مکوه). زه يو څه نور اور ته

ورنژدې شوم، تر لندو کاليو مې توبن ولاړيدو او هغه د خانقاه په وره کې ولاړ غضب ناکه فضا يې په ژور تيا سره څارله، يو گړی وروسته مې ورځني وپوښتل. دې خانقاه ته مې ډيره موده وشوه چې راغلي ياست؟ هغه بې د کومې پاملرنې راته وويل (دې خانقاه ته زه هغه وخت راغلی وم څه مهال چې محکه سپېره او ويرانه پرته وه. په سمندرونو تيارې غوړېدلې وې).

او روحونه د ابو پر سرو رپېدل). زه نور پټه خوله شوم له ځان سره مې وويل څومره عجيب و غريب ديدا سړی او څومره تريخ د حقيقت ته يې رسېدل په کار دي لکن له ده سره خبرې کول او د ده د روح اسرار ته رسېدل زبنت اړينه ده نو ځکه صبر د ځان توبنه کومه، آن تر دا چې د ده ستوغه ورځ او غضب په لطف او کرم اړوم.

شپې خپل تور څادر پر درو باندي غوړولی و. باد او باران دومره په زور وو چې په زړه کې مې دا راوگرځيده توپان د ژوند و ډرولو او محکه د خس او خاشاکه مېنځلو ته بيرته په جوش راغلی دی. د يوسف فخرې له ما بيزاري اوس نوره په مېنه او خوا خوږې بدله شوې وه. گویا د اصل اجزاو پارونې د هغه په روح کې هغه اطمینان اخېلی و چې ځني وختونه د عکس العمل په توگه را څرگندېږي.

هغه جگ شو دوې ډيوې يې بلي کړې، بيا يې زما په وړاندي د شرابو ډک منگی او يو پتنوس کېښودلو چې ډوډی، کورت، د زيتون تېل او څه وچه مېوه پکې پراته وو. هغه اوس مخامخ راته کېنستو، زبنت د لطف او مهربانۍ په انداز يې راته وويل. (له

ما سره چې څه د خوړلو او څښلو اسباب پروت وو ټول ستا په وړاندي دي راځه راسره شريك سه. (موږ دواړو د ماښام ډوډۍ په چوپټيا كې سره وخوړله. دباد سړی، د باران شرنگی مې اوریدلو ما چې به هره گوله راپورته كوله د يوسف فخري څيرې ته به مې وكتل چې د ده د خد و خال څخه د ده ذهني حالت او وجداني تلوسې او آرزو گاني يې درك كړم. د دسترخوان تر ټولولو وروسته يې د اور دان ترڅنگ د پیتلو يوه چای جوشه را واخيستله، په دوو پيالو كې خورا خوندوري شنې چای واچولې. بيا يې د سگرېتو پيكت پرانستلو په خورا نرم غږ يې را ته وويل (در واخله. سگرېت وڅكوه!!). ما يو سگرېت ځني را واخيستلو، په دا بل لاس كې مې د شنو چايو پياله وه، دا مهال چې مې سترگو كوم څه ليدلو هيڅ باور مې نه ورباندي راتلو. زما د سگرېت د بلولو او د شنو چايو د درو، څلورو كوټونو كولو پس هغه خپل سر وخوړلو، لكه چې زما په افكارو پوهېدلې وي راته ويې ويل. (و تاته په دې خانقاه كې د شراب، سگرېت او شنو چايو په شتوالي حيرانتيا دريږي تش دانه د خوراك پر شيانو او بستره باندي هم حيرانتيا اخستئ يې، تازه هيڅ نه گرموم. ته هم د دا ډيرو خلكو د ډلي يو يې چې د خلكو څخه د گوشه توب په خاطر د ژوند او ژوند له ټولو فطري خوندو نو او عادي خوشاليو گوشه توب يو لازمي سبب اټكلوي). ما په ځواب كې ورته وويل. (وو! دا عقیده په غوڅه توگه زموږ په ذهن كې غوړيدلې ده چې د خدای د عبادت لپاره له دنيا مخ اړول دا مانا لري چې يوازي او پرنيز گمارنه ژوند دي تېر سي او د دنيا هر خوند او خوشالي دي پرېښودل سي، تش او به او په وښودي گزاره وسي) هغه راته وويل. (د خدای د مخلوق

سره په استوگنه کې هم د خدای عبادت کولای شو نو ځکه عبادت لپاره یوازیتوب او گوشه توب اړینه نه ده. ما د خدای موندلو لپاره دنیا پرېښې نه ده، خدای خو مې تش د خپل مور او پلار په کور کې نه هر ځای مې لیدلو. له خلکو مې گوشه توب ځکه اختیار کړو چې زما اخلاق د دوی له اخلاقو بېل و او افکار مې د دوی له افکارو توپیر من وو. د خلکو سره مې ټولنیزې اړیکې ځکه غوڅې کړې چې د خپلې روح کېنې اړخ ته اوبستونکې څرخونو کې مې ښې اړخ ته تاویدونکې څرخونه ولیدلو. تمدن مې ځکه پرېښود او زما په اند هغه یوه زړه بې فایده قوې او ډارونکې و نه وه چې جرړې یې د مخکې په تیارو کې غورېدلې او ښاخونه یې آسمان ته رسیدلي و لکن لالچ بد اخلاقي جرم او گناه یې گلونه و مېوه یې بدبختي، فکر او اندېښنې وې.

ځینو هڅه وکړه چې پیوند یې کړي، د دې ونې طبیعت تغیر کړي لکن هیڅ بری یې په برخه نه شو دا ډول هغوی د ناهیلۍ، ناوسۍ، او ناکامۍ په حالت کې مړه شول) هغه اوس چوکۍ ته ملا ایله کړه غږ یې نور هم جگ شو گویا د کلام له تاثیر یې یو خوند هڅېدلو. د خبرو لړۍ یې وغځوله و یې ویل.

(نا! ما د رهبانیت او عبادت لپاره یوازیتوب نه دیخوښ کړئ په دې خاطر چې عبادت د زړونو سپېڅلې ترانه ده په ناشمېره ساندو کې گیر پاته د دې باوجود تر خدایه رسي. او رهبانیت چې دویم نوم یې پر بدن جبر کول او آرزوګانې یې وژل دي. یوه ستونځه سته چې زما په مذهب کې کوم ځانګړی ځای نه لري.

خدای پاک بدن د روح عبادت خای گړخولئ دیاو زموږ مشولیت جوړېږي چې موږ یې ساتنه وکړو چې دا ډول روڼ، سپېڅلي او هڅاند هم د هاغه (الوهیت) قابل وگرځي کوم چې پکې استوگن پاتېږي.

نا! زما ملگریه! ما د زهد او عبادت لپاره گونښه توب خوښ کړئ نه دیپه دې خاطر مې خوښ کړو چې ماله خلکو د هغو له قوانینو د هغو له زده کړو، د رسم او رواج، د هغو له اندونو، کړاوونو د هغو له رش او له کښه مې ځان گونښه کېدل غوره و بلل ما یوازیتوب ځکه مهم و پامولو چې د دغو خلکو ناولي مخونه نور ونه وینم چې خپل روحونه و پلوري په بیه یې دا ډول شیان رانیسي چې په ارزښت او بیه کې څو چنده تر هغو پست پاته وي. گوشه توب مې په دې خاطر مهم و پامولو چې نور هیڅ له دا ډول مېرمنو سره لیدل نه غواړم چې په هسکه غاړه سترگي رغړوي، په شونډو کې یې ناشمېري خنداوي ناڅي لکن په زړونو کې یې هم تش یو غرض!

ما یوازیتوب ځکه غوره وبللو چې د هغه نیمگړو فلسفیانو د ملگریا ځان په ډډه کړم چې په خوب د علم سیوري وویني او په دا باور سي چې د معرفت په عالم کې ارزښت هم هغه دیکوم چې په دایره کې نقطې ته حاصل دیاو چې کله په وینښه د حقیقت سیورئ وویني په دې عقیده سي چې د دوی د حقیقت واړه او کامل جوهر پخپله ولکه کې کړو. خلوت نشیني مې په دې خاطر مناسب وبلله چې نور د هغه ناپوهانو د تاوده هرکلي ډاریدلئ وم چې مهرباني د اړتیا، تېر او بېر د بزدلۍ او غرورد عظمت یوه بڼه نوموي. مجرد توب مې ځکه ژوند وگرځولو چې روح مې

د دې دولت لرونکو سره په اوسېدلو، اوسېدلو نوره ستومانه وه چې په دا خيال دي لمر، ستوري او سپوږمۍ د دوی له خزانو راخيژي او د دوی په جیبونو کې پر يوزي. د هغه رهبرانو مې نور زړه را ډک شو کوم چې د قوم د ارزوگانو سره لوبېږي سترگي يې په طلايي غبارونو او غوږونه يې په مترنم ټکو ور ډکوي د هغو پادريانو زښت تنگ شوی وم، کوم چې خلکو ته نصيحتونه کوي خپله هيڅ وخت عمل نه ورباندې کوي او له هغو د داسې شيانو د غوښتلو هيله څرگندوي چې د خپل نفس څخه يې هيڅ وخت طلبو لای نه سي.

يوازيتوب مې ځکه د خپل ژوندون مرکز و پامولو چې تر ننه د انسان د لاسه و ماته داسې يوشی رارسيدلی نه دي چې قيمت دې ما پخپله خوښه ادا کړی نه وي ما گوشه توب په دې خاطر خپل مقصد و پامولو چې د دې لوی پراخ او ډارونکې تعمېره مې نوره کرکه راپاريدلې وه کوم چې دنيا يې (تهذيب او حضارت) نوموي هاغه تعمېر چې د صنعت او نقاشۍ د کمالاتو آينه او د انساني کوپړيو پر کوږه ودان شوی ديد يوازيتوب تلوسه ځکه راپکې وزېږېده چې په يوازيتوب کې د روح او فکر زړه او بدن لپاره ژوند دی. ما په دې ويرانو ځنگلونو کې ځان ته کور ځکه خوښ کړو چې د لمرنڼا، د گلو وږمې او د ويالو سندري لري.

ما دا غرونه ځکه خپل استوگن ځايونه وگرځول چې دلته د سپرلي بې دردي د گرمۍ ليوالتيا د خزان ترنم نوازي او د مېني اراده پرته ده. دا نړيدلې خانقاه مې په دې هيله ودانه کړه چې د محکې له پتو رازونو سره بلدتيا او د خدای له يادگارونو سره

اشنایي مې موخه وه اوس هغه چوپ شو، ساه يې لنډېدلې، لکه یو دروند بار چې يې د سره ایسته شوی وي. اوس د هغه په سترگو کې عجیب و غریب جادوگري ځلاوي ځلېدلې او پر خېره يې د عزت نفس، ارادې او قوت موجونه په نڅاشول. ما تر ډېره د یوې ځانگړي خوشحالي په غیر کې د هغه خپرې ته کتل. زه په دې نور هم خوشحاله وم د کومو پټو خبرو د معلومولو آرزو چې مې د یوې مودې په زړه کې ځنگوله، اوس هغه ټول پر ځای او حق دي ولي ته نه پوهېږې د ټولنیزو نا خوالو چې کوم تشخیص تاشو وړاندي کړلو راته دا ډول څرگنده شوه چې تاشو بشپړه طبیب یا ست او د یوه طبیب سره هیڅ نه بنایي چې د رنځور تر روغتیا یا مرگ نه وړاندي د رنځور د علاج نه منکر سي، دنیا ستا غوندي خلکو ته زیاته اړتیا لري، دا به د انصافه وتلې وي چې ته ټولني ته د گټې رشولو استعداد لرې او بیا هم لمن ورځني ژغورې؟. هغه اوس بڼه تر ډېره و ماته په ځیر، ځیر وکتل بیا يې د نا هیلۍ او خواشني په ډکه لهجه راته وویل.

د خپل زېږون د پیله د طبیبانو دا خواهش پاته شوی دی چې رنځور له رنځه وژغوري دا ځکه ځینو پکې نشتر او ځینو پکې دارو راوړل لکن درېغه ټول در ټوله بې د کوم امېد او بري پرته مړه شول. کاش! د زماني د گردشونو دا رنځېدلی رنځور خپل لړلۍ بستر ټینگ نیولۍ او پخپلو زړو زخمونو يې قناعت کړې وای خوداسې نه ده هغه د خپل څادره لاس راباسي هر هغه څوک تر غاړه ونيسي چې د رنځور پوښتني ته راغلي وي لکن کومه خبره چې مې زیات لېونی کوي او ويني مې په رگونو کې خوږ کوي هغه دا ده چې دا خبیث رنځور یواز خو طبیب ووژني او

وروسته پښېماني ورباندي څرگندوي خپلي سترگي پټي کړي د زړه سره و وای. رښتیا هم دا کامل طبیب و. نا؟ وروره! په دنیا کې څوک هم د انسان سره هیڅ ښیگره کولئ نسي څه ډول چې یو بزگر، هغه که هر څومره ماهر او عقلمند هم وي. په مني کې کړونده ریبلی نسي) ما په ځواب کې ورته وویل.

ښاغلي! د دنیا د خزان موسم په وتو دیورپسي ښکلی زړه وړونکي سپرلي را روان ديچې گلونه به پکې وغوړيږي، په باغونو کې به رنگونه ونڅیږي او ویالې به په درو کې سندرې زمزمه کړي).

هغه اوس یو شور اشویلی واخیستو، تندی یې گونځي کړو په غمگینه لهجه یې راته وویل کاش! چې و ماته دا څرگند والی چې څه خدای پاک د انسان ژوندون (موخه مې زمانه) د خپل واړه تعلقات سره. په دغه موسمونو کې وېشلي دي، چې د خپل رفتار او تسلسل لکبله د عادي موسمونو سره مشابهت لري؟ ولي زرونو کلونو پس پر مخکې باندي داسې یو انسان جماعت را څرگندیدلی سي چې د روح او رښتینتوب د اصولو سره سم ژوند تېروي به؟ څه داسې وخت به هم راسي چې د انسان به عزت او بزگرې پکې په برخه سي د ورځي د رڼا د شپې د اطمینانه برخمن د ژوندون په ښي اړخ کې به کېني؟ څه دا خوب به یې تعبیر ومومي. ولي دا خوب به هغه مهال خپل تعبیر ته رسیږي چې کوم گړی مخکې د انسانانو په غوښو خپله لوړه او د هغه په وینو خپله تنده سره کړي؟ اوس هغه ولاړ شو خپل ښی لاس یې آسمان ته جگ کړو. لکه د دې عالم سیواد یوه بل عالم په لور چې اشاره کوي هغه راته وویل:

دا دنیا د لېوني خوب دیاو دا خانقاه د داسې خوبونو ځای نه دیوولي چې زه یې د انګن هم یې د کونجانو د هر یوه، یوه شي سره په یقیني توګه بلد یم یوازي دانه د دې غرونود هریو کاني سره عادي یم زه دا حقیقت د یقین تر بریده تسلیموم چې زه موجود یم او د وجود په ژورتیا کې لوږه هم تنده لرم. دا حق لرم چې د ژوند په خوراک او څښاک کې هغه لوبنۍ وکاروم چې په خپل لاس مې رغولۍ دۍ. هم دا یې علت و چې د خلکو مېلمستاو او غوړیدلو دسترخوانوته مې شاګرله. او اوس به تل هم دلته مېشت یم).

اوس هغه د کوټې په منځ کې قدم وهل او ما دا مهال د هغه د خبرو د هغه د اسبابو او علتونو په اړه خپل د فکر نیلی ځغلولو کومو چې د ده په وړاندې د انساني ټولنې دا رنگ عکس را کښلی و. چې کږې وږې کړنې یې درلودلې یا یې تور داغونه درلودل آخر چې مې دا ورته وویل هغه نور ودرېدلو. (زه ستا د خیالونو هم دي مقصودنو ډېر زیات احترام لرم لکن زما په علم کې ده او علم د افشوس پیلامه ده. چې ستا د ګوشه توب له کبله، دې قسمت رټلي قوم یو داسې وګړی د لاسه ورکړو چې قوم ته یې د ګټې رشولو او وینلولو توان درلودلو) اوس هغه خپل سر خوځولو، راته ویي ویل.

دا قوم هم د نورو قومونو پشان دی ولي چې ټول خلک د یوه فطرت زېږیدلي دي تر منځ که یې کوم توپیر سته هم هغه یې تش د خارجي منظرونو توپیر دیکوم چې هیڅ حقیقت نه لري. په دغه اساس د مشرقي قومونو بدبختي په اصل کې د ټولي نړۍ بدبختي ده، کوم شی چی ته د مغربي ودي سره تعبیروې هغه د بي پایانه غرور یو پراخ سیوری دی اوبس! فرېجن به تل

فربېجن پاته وي د يوه حامل ويونکې که نوکان و کاږې که يې خوله ور وگنډې حامل ويونکې به وي د ورينسمو جوړ لباس که واغوندي، په محلونو او حرم سرايونو کې که مېشت سي درواغ رښتيا نومېدلای نه سي. په اورگاډو کې کېني او که په الوتکو کې والوزي خيانت په امانت اوږېدلای نه سي.

غلامې. د ژوند غلامې، د ماضي غلامې، د اصولو، خصلتونو او د لباس غلامې، د مېړ غلامې، غلامې به غلامې پاته وي، پرته بې له دې که يې خبره ورنگوې يا يې لباس ورله تغير کړې! غلامې به غلامې پاته وي څه وشوه که خپل ځان په ازادي نوموي هم.

نا! زما ملگرې! مغرب تر مشرق زښت ترقي يافته دينه مشرق تر مغرب زيات زوال خوړلې دی په دواړو کې هيڅ توپير نسته پرته بې له دې چې د يوه ليوه يا کوم بل ځناور تر منځ شتون لري ما د ټولني ځانگړي منظرونه وليدل تر هغو وډر مې ازلي انصاف خوښونکې ناموس تر سترگو شو چې بدبختي، غلامې او جهالت په يوه درجه کې څاري، يوه قوم ته پر بل قوم فضيلت نه وربخښي، دا چې يو ټبر پرېږدي پر بل ظلم نه کوي. (د التباس تربريده په حيرانتيا سره مې ورته وويل. (وو! باطل دی دا تمدن هم يې واړه منظرونه باطل دي دا واړه ايجادات او اختراعات څه دي؟ پرته بې له دې نقاصو چې عقلونو ته يو دروغجنه تسلا ورځني رسېږي حالاکې هغه په اضطراب او پريشانۍ کې گير پاته وي او دا د واټنونو غفلت، د غرونو او درو همواري او پر فضا باندي غلبه د څه ده؟ پرته له هغو لگېدلو مېوو چې سترگي په ډکېږي او نه زړه په مړېدلای سي، نه اروا اوج ته رشولای سي پاته شوې هغه معماوي او کېسۍ کوم چې په

علومو او هنرونو سره تعبیرېري گویا زرین تناوونه دي چې انسانان یې په ځلاو او شرنگي هوسیرې پخپلو پښو کې ګرځوي، بلکې دا هغه پنجرې دي چې انسان د عالم زېږون په پیل کې د کبشوانو او غینکو څخه ودانول راپیل کړي و په دې هیڅ نه پوهېدلو چې د دې واړه کاریگری حاصل به بې تش دا وي چې خپلي موتي به په دا پنجره کې بند یواني گوري. وواډ انسان دا ټولي کارګزاریاني، واړه موخي، بریاوي، ټولي جنگ جګړې او دا واړه آرزوګانې دروغجنې دي.

وواډ دنیا هر یو شی دروغجن دیاو د ژوند په واړه چټلیاتو کښی د یوه شي پرته هیڅ بل یو شی د روح د رغبت، مېنې، شوق او لیوالتیا وړ نه دی. دلته تش یو شی دی) ما ورځني پوښتنه وکړه ښاغلي هغه کوم یو شی دی؟.

هغه یو ګړی پټه خوله وو. وروسته یې لاس په ټټر باندي کېښودلو، سترګي یې پټې کړې په خبره کې یې ځلا او تازګي وغوړېده، په رپرډونکې او خواږه غږ یې راته وویل (هغه د روح وینښوالی دی، هغه یو تصور دی چې د بې هوښۍ او ناخبرۍ په ساعتونو کې د انسان پر احساساتو ناڅاپه یرغل وروړي د سترگو بصیرت یې ور رڼوي او ژوند د انسان لپاره په سندرو کې نغښتی په رنگینو حلقو کې را ایسار د محکې او پراخي فضا تر منځ د یوه نوراني څلي په څیر و لاړ ښکاري هغه ضمېر دی چې د وجود د لمبو یوه لمبه ده ناڅاپه په روح کې وبلیرې هغه خس او خاشاک ایرې کړي چې روح یې له څلورو اطرافو ګیر ساتلې وي سړی یې سي پراخه فضا کې لاهو سي. هغه یوه جذبه ده چې د انسان پر زړه باندي نازلیرې او هغه حیرانتیا او هېښتیا اخستی ودریرې هر هغه شی بې حقیقته ورته وایسي

چې د ده په خلاف وي. د هر هغه شي څخه بد وړي چې د ده سره ملګرتيا نكوي او د هر هغه چا په ضد د بغاوت نارۀ پورته كوي چې د ده په رموز او اسرار نه پوهيږي هغه يو پټ لاس ديچا چې زماله سترگو پرده پورته كړه، ما خو د خپلو عزيزانو دوستانو او هيواد والو سره يو ځای ګډ ژوند تېرولو چې يوه ورځ مې د خپله زړه څخه د حيرانتيا او پريشانۍ په حالت كې وپوښتل (دا خلك څوك دي چې راګوري او زما لور ته د راکتونكو حيثيت كوم دی؟

زه دوى څه ډول پېژنم او دوى مې چېرې ليدلي دي؟ زه په دوى كې څه دپاره استوګن یم او له دوى سره ناسته پاسته مې څه دپاره ده. په څه خاطر له دوى سره غږېږم؟ زه په دوى كې پردی یم او كه دوى په دې كلي كې نابله دي. كوم چې ژوند زما لپاره ترتيب كړ او كېلى. يې و ماته راوسپارلې.) هغه اوس د څه ساعت لپاره پټه خوله شو لكه چې د تيرو وختونو يادونو يې په حافظه كې هاغه تصويرونه او نيم كېنه انځورونه تازه كړل چې اظهارول يې دى نه خوښوي، بيا يې خپل لاشونه وغوړول قرار يې وويل. (دا ديهغه كېفيت چې څو كلونه وړاندي راباندي غوړيدلى و، دنيا مې خوشي كړه بد خوابي تېرول د فكر جذبې او چوپتيا څخه خوند اخستلو لپاره دې ويران ځنگل ته راغلم، داچې يې راته وويل د شپې ژوري تيارې څارلو ته د خانقاه وره ته رهي شو وره ته چې نژدې شو. هغه چېغې كړې لكه توپان ته چې مخاطب وي. دا يوه تلوسه چې د روح په تل كې رازيږي كوم څوك چې يې پېژني هغه يې د خبرو په وسيله اظهارولای نه سي او چې څوك يې پېژني نه هغه يې تر قيامته په رازونو پوهېدلای نه سي)!

يو ښه گړی د فکر په ټال او د توپان د چپغو، نارو سره يې تېر شو. يوسف فخری به کله په کوټه کې قدم وهلو او کله به په وره کې ودرېدلو غضبنا کې فضا ته يې په ځير سره کتل لاکن زه پټه خوله ناست وم د هغه روحاني څپې مې هڅولې او د هغه قولونه مې په حافظه کې ځنگول دا مهال مې د فکر موضوع د هغه ژوند او د يوازيتوب هغه خوندونه او کړاوونه چې د ده په ژوند کې نغښتي پراته وو شپه چې نیمه تېره شوه هغه مې څنگ ته ودرېدلو او تر ډېره يې راته کتل لکه چې په حافظه کې د هغه چا خدو خال خوندي کول غواړي. چې ده ورباندې د خپل يوازيتوب او گوښه توب راز څرگند کړی دی. اخري يې د سکون په ډکه لهجه راته وويل (زه دا مهال په توپان کې گرځيدوته بيرون ځم دا مې يو عادت گرځولی دی چې په دوبي هم په مني خوند ورځني اخلم دا ونيسه! سگريټ او د چايو چای جوشه که دي شرابو ته زړه و نو په دا منگي کې پراته دي. گوره! تلتک او بستره په هغه کونج کې پراته دي که چېرې خوب درغلو قرار يیده سه) دا يې راته وويل يو خيرن تور کوټ يې په غاړه کړو، په خدا يې راته وويل (زه هيلمن يم سهار د تگ مهال به ورتړې ولي چې بيا به زه ټوله ورځ د صنوبر د گڼو ونو په منځ کې تېروم). هغه اوس د وره په لور رهي شو، يوه اوږده همسا اخستلو مهال يې راته وويل که دي چېرې د خانقاه په څنډو کې توپان بيا راگير کړي گوره چې دلته په راتگ کې هيڅ ځنډ ونه کړې او زه دا هيله څرگندوم چې ته به له توپانه ډارېدل نه، مېنه کول به زده کړې. ښه ده، ښه شپه درته غواړم!). دا يې وويل بېرته رهي شو. زه د خانقاه په وره کې ودرېدم تر ډېره مې پسې

کتل چې آخر ځي کوم لوري ته لاکن نور هغه تیارو زما له سترگو
 نهام کړو لاکن تر ډیره مې د هغه د پنبو سکاسه اورېدله.

﴿ ۵ ﴾

سهار شو توپان درېدلی دی، ورېځې بېرته شوي دي. د اطرافو
 غرونه او ډاگونه د لمر په رڼا کې لمبېدلو ما د خانقاه ور وتړلو
 او پخپله اروا کې مې د دغه معنوي وینستیا یو ژور اغیز را
 اخستی راستون شوم، کوم چې یوسف فخری زښت په شدت سره
 د اظهار په وسیله راباندې څرگند کړی و لاکن کوم گړی چې
 آبادی ته را نژدې شوم ټول خلک مې روان ولیدل او د هغو غرونه
 چې مې واورېدل نو ودرېدم د خپل زړه سره مې وویل بې د شکه
 د روح وینستیا د انسان لپاره زښت اړینه ده ولي چې هم هغه د
 هستۍ موخه ده نو بیا څه تمدن د خپلو بیلو لېاشونو او بڼو له
 رویه د روح د وینستیا پیلامه نشوه؟ موږ د موجوده حقائقو څه
 ډول انکارېدلی شو ولي چې وجود درلودل یې په کار د لوېدلو
 بشپړه دلیل دیامکان لري چې موجوده تمدن یو نړېدونکی
 (عرض) وي لاکن ابدی ناموس (اعراض) یوه زینه گرځولې ده
 چې پورې (مطلق جوهر) ته ورسېږي تمایي سي تر دا وروسته
 مې بیا کله هم د یوسف فخری سره لیدل نه دي شوي ولي چې د
 ژوند اړتیاو زه د هغه خزان په موسم کې د شمالي لبنان څخه په
 یوه گوښه هیواد کې مېشت کړم، چېرې چې توپان بد رنگ او
 بد خونده دی لاکن هلته د تجرد د جنون یو ډول سته؟

جبران؛ د لبنان ویاړ

واورین توپان خپل لاشونه وپړقول د ځمکې د شنو وښو پر کمبله
واورین خادر وغوړیده ، د جوهر او د توت د ونو پانې له یخه
ورژیدې په سپېڅلو سمخو کې تیارو اتڼونه واچول ، باد
شپېلکې وهل ، د لبنان د غرونو د سپېڅلي درې ، ” قادیسه “
په څنډه کې پروت د ” بشاری “، کلی تر اوسه د تړلو دروازو تر
شا د باد نڅا او تماشا کتو ته وینې پاته و ” کاملې رحمت “
خپل څلور واړه اولادونه تر ځان را تاو کړي و ، مشر یې ” بطر
وس “ ورپسې ” جبران خلیل جبران “ یې یو او بل څنگ ته
پراته و ، ماشومه ” ماریانه “، په تاوده تلتنک کې نغښتې پرته وه
او ” سلطانه “، چې تر ټولو کشره وه د مور په غیر کې پرته وه ،
مور یې ډیره زغرده وپویدله چې په کین اړخ کې څوک موجود
نشته څلور کلن جبران اوس د خپلي بسترې غاښ و ډیر
فسادي دی بیا به د پلار په ځای کې پروت وي ، پریږده چې یې
وترتې په ژړا به راسي ، کاملې رحمت دا ډول د ځان سره وپتېله
په غیر کې پرته سلطاني تې الاهو للو، للو پیل کړو چې ویده
شي ، هم دا مهال یو قوي جگ تنډ خویه سړی په ځنګیدو،
ځنګیدو له پوري کوټې را ووتو ، له اسراره ډکې شنې سترګې
یې د خطرونو د اور اورکو په څیر ځلیدلې ” کامله “، د وخت له
دا جبر سره اوس عادي وه هم په دې باندي ښه پویدله خاوند چې

یې د شرابو روغ بوتل تش کړي بیا ناورین او نورو بدمرغيو ته
 څه ، څه ډول پیلامې لټوي .
 ، د خواړلو لپاره څه شته ؟ خاوند یې په یو غضبناک انداز
 ورځني وپوښتل ، هم دا اوس یې درته راوړم ته دلته کېنه !
 کامله لاړه پخلنځي ته روانه شوه چې ناڅاپه جبران ور تر زړه شو
 د ځان سره یې وویل هغه که د پلار سره وایي نو تر اوسه هلته څه
 کوي هم د هغې کوټې پر لور ور وگرځیده چې دا اوس ، اوس یې
 خاوند ورځني را بیروه شوی و ، گیلان پر ځمکه نسکور پروت
 و ، بوتل تش شوی و لکن په کوټه کې جبران موجود نه و ، اوس
 کاملې بیرون ته وځغاستل لوی ، لوی نارې یې جوړې کړې زما
 جبران څه شو ، زما جبران څه شو ! د ټپوس لوري ! ما درته څه
 وویل چې ډوډۍ را وړه ته نارې وې ، کاملې ورته وویل ته یې
 ننگورې دا څه د قیامت توپان جوړ دی جبران نشته ، جبران څه
 شو ؟ اوس یې خاوند په قهر او غضب ورته وویل ، چیري به مړ
 پروت وي ، ته وماته ډوډۍ را وړه ، نور یې خاوند ورسره هغه
 څه وکړل چې کاملې یې طمعه ځني درلوده ، کامله یې زښت
 ورتله ، یو توپان دباندې په چیغو سر و بل توپان کور پر سر
 اخستی و ، کاملې به اکثر د داسې توپانونو په وړاندې سر
 څوړند کړو لکن هغه د یوې ژوبل شوي زمري په څېر د کوره
 بیرون ته په منډه شوه ، د انگر ور پرانستی پاته و مطلب دا چې
 جبران بیرون تللی دی ، اَف زما خدایه ! مسیح دې ساتندوی
 شي په داسې توپان کې هغه دباندې تللی و ، باد خپري پر مخ
 ورکولې کامله په وړاندې خوځیدله ، څوک او څه په مخه ورغلو

په هېڅ نه پویدله ، تر پښو لاندې سپینه واوره او دا ور باندي رهي وه ، جبرانه ، د زړه له تله يې دا ناره وخاته ، ماشوم جبران په واوره کې بې سده پروت و کمیس يې د گروان لخوا پداسې يو ترتيب خيري شوی و لکه څوک چې د قهر او غضب مهال د عقل او هوښ تراټي وباسي او د مور روح په چيغو او په ساندو شوه ماشوم يې په خپله غيږ کې را ټينگ کړو ، ماشوم غوندې رېږديدلو لاکن مور په خدا ، خدا تر خپله کوره را ويستلو او په کور کې لويدي توپان هم نور تهم شوی و ، لاکن تر شا يې د بربادۍ زياتي نخښې پرينسي وې ، ماشومان ډاريدلي او لوبني شوپتو سره پراته و ، هر څه چې وکامله يې دا مهال د هېڅ تاوان په کيسه کې نه وه يوازي په جبران دم گړی زياته ځوريدله چې له ډيره يخه يې ټول بدن شين اوښتی و ، په کور کې د الکحل څه کمی نه و ، د ماشوم جبران بدن يې په براندۍ ور غوړ کړو او تلکان يې پرې واچول .

يو هغه وخت و چې د عثماني سلطنت تر ټولو ولايتونو لبنان زښت شيراز ، خوسال او عصريز و ، د بيلو نژادونو او مذهب منونکو عسوي ، سني ، شعيه او يهوديان ټول په خوشالي او خپلوي سره اوسيدل هم دا تصوراتي چاپيريال تر ۱۸۴۰ ء کلونو پوري سلامت پاته و ، يورپي ځواکونو د عثماني سلطنت د ړنگولو په خاطر په لبنان کې د کورنۍ جگړې وحشي او جنونه ډکې لمبې بلي کړې ، د کال ۱۸۶۰ ء ډليزه آخ و ډب په لبنان کې د اروا شوځوني تر بريده په غموډې توگه د مذهب په نوم وژني پيل شوې تر شمير تير عسويان يې په مقدس ځايونو)

گرجا گهر) کې حلال کړل ، تر دیریش زره زیات یې و وژل ، بې شمیره د وطن په پریښولو اړ شول ، د ” میروني “ ډلي عسیویانو د بشاری غرنۍ سیمې ته پناه یوړه کامله رحمت د میروني ډلي د پادري لور وه په مذهبي چارو بوخته کامله تر واده وړاندي د سینت ساهمن د گرجا گهر ساتونکې وه د خپل د کاکا زوي حنا رحمت سره یې واده وشو مشر زوی بطروس چې یې وزیرد حنا رحمت په حق ورسیدو ، وروسته د خلیل جبران په یو سړی چې د بشاری مالیه به یې ټولوله د کاملې د بنایست زبنت لیواله و هم پخپله ډیر بنایسته و ، د جوهزو باغ یې هم در لودلو ، د بنې اقتصادي وضعي لکبله د کاملې مور او پلار یې له ورکولو منکر نشو ، دا تر واده وروسته ور باندي څرگنده شوه چې دا سړی د ډیرو شرابو څښلو او قمار لکبله له زیاتو ستونځو سره مخامخ دی ، یو داسې بلا سړی دی چې د کاملې بې له ډاریدلو پرته بله هیڅ چاره ورځني نه وه ، د لبنان د غرونو په سیورو کې کاملې په ډیر صبر او زغم د دې یوري بلا خاوند سره په ژوند تیرهولو اړه وه ، په کال ۱۸۸۳ ء کې یو ماشوم وزیرد ، د ماشوم نوم یې د پلار د نوم په نسبت جبران خلیل جبران ور باندي کښیښود ، ورپسې یې دوه هلکوان او دوې انجونې نور وشول ، د خاوند د ناوړه چلندونو لکبله یې ژوند یو عزاب ورته گرځیدلی و لکن کاملې په ډیره مردي سره د خپلو ماشومانو په روزنه کې زیار ګالل و ، د وخت په تیریدو سره یې د خاوند په شراب څښلو کې زیاتونه پاموله او څه چې به یې گټل هغه به یې په قمار کې بایلل د ښه شوکاله ژوند لرلو باوجود یې په کور کې

مسکينۍ کېدې اړولي وې ، د پلار وحشي او غضبناک طبيعت ماشومان ډاږيدلي و خصوصاً جبران چې نوري يې خبري هم پريښي وې ، د اوسه بيا دومره حساس و چې د خپل کور چاپيريال ته به يې نظر کړو دننه ، دننه به په زړه کې سره خوړل کيدو ، د خپل ذات د اظهارولو په خاطر به يې په سپينو پاڼو کرښي راکښلې او څه مهال چې به واوره ولويده د واورو پر خپولو بې تر ډيره انځورونه رغول ؤ د نابره غضبناک توپان په شپه به يې پر ځان کالي خيري کړو له کوره به په تاخت ووتو ، د توپان په شپو کې د جبران ژغورنه د مور لپاره زښت بې خونده او سترې ستونځه وه هر گړۍ به يې څارولو او دې اندېښنو به نوره هم ځوروله چې پای به د توپانونو د دې شهزاده مستقبل څه جوړېږي څه مهال چې يې د مور د انځورگري و ليوالتيا ته ور پام شو ، د کور په يوه برخه کې يې ورته ځای ځانگړی کړو ، جبران هم د مور له دا لوريني په کالو کې نه ځايدو ، د کور دا ځانگړې برخه زياتي د بنايستو کاڼو او رنگينو پينسلانو دوکان ايسدلو او جبران به ټوله ورځ په دا دوکان کې مشغول پاته و په پنځو کلونو کې د کور ټول ديوالونه په سمو او ناسمو انځورونو وپوښل جبران د غرونو ، ويالو ، ابشارونو او ونو په منځ کې د ژوند خوندونه ميندل ، يوه ورځ مور او پلار د لومړي ځل لپاره جبران له ځان سره د سمندر نندارې ته بوتلو د شمالي لبنان په لور بهيدونکې دې سمندر په اړه به جبران د ډول ، ډول خيالونو سره لوييدلو، تر دې وړاندي يې هيڅ سيند ليدلی نه و ، تر اوسمهاله د هسکو غرونو په وپړو لمنو کې را لوی شوی و لاکن

اوس يې د سترگو تر ديدۀ ارت سيند غوړيدلې پروت و جبران
يو نظر آسمان ته وکاتو آسمان او سيند يو رنگي و ، بې شمېره
لوی ، لوی بيرې گرځيدې چې د جبران لپاره يوه نوې او
حيرانونکې دنيا وه ، د فطرت يو نوئ انځور د جبران په وړاندي
ځليدو چې د ده و تصوراتي نړۍ ته يې پراختيا او ليوالتيا
وروبخښله جبران چې بيرته بشاري ته را ستون شو نو يې په
سترگو کې بې پايانه سيند هم ورسره را وړلو او په سيند کې
تاويدونکې بيرې يې د خپلو خوبونو برخي وگرځولې ،
انځورگرۍ يې ناڅاپه تغير وموندلو نور يې په اهځورونو کې د
غرونو او ابشارونو ځای د سيند شنو اوبو ونيولو ، جبران د دې
حيرانونکو منظرونو د خوبونو په تبديرونو پسي لالهنده و چې
يوه بله نوې دنيا ور باندي څرگنده شوه ، يوه ورځ يې پلار د
محصولاتو تر را ټولولو پس کور ته راغی پر شونډو يې مسکا
رغړيدله ، ويې ويل موږ به ټول بعلبک ته څو ! بعلبک يو مقدس
زيارت دی او دا ښار د لمړين ديوتا په نوم ياديږي ، لوی او پراخ
کهنډرات د مقدس زيارت د پام وړ او حيرانونکې چوپتيا د دې
ښار مهمه ځانگړتيا پاميرې څه مهال چې دوی بعلبک ته
ورسيدلو پر لمړين ښار د سپوږمۍ نازکه سپينه پرده غوړيدلې
وه ټول مخلوقات د چوپتيا په غيږ کې بیده پاته و جلالي
کهنډرات دا ډول ايسيدل لکه ديب زاد مخلوقاتو چې خپل
سرونه را هسک کړي او ښار څاري ، دوی ټول په يوه ځنگله کې
ميشت شو چې په معبدونو او مقدشو سموخو کې گير و ، د
ځنگل تيارو او د اسرارو ډکو چوپتياو ماشومان ډارولي و لکن

د جبران لپاره دا هر څه د زیاتې خوښۍ باعث و له ونو را
 خځیدونکو تیارو یې سترگو ته ځلا ورکوله تر نیمو شپو به د
 فطرت لوڅي نندارې ته وینې پاته و ، څه ډول چې به سپیدی
 وچاودل شوې جبران به په تاخت په ټوپونو د ځنگل پر لور روان
 شو ، یو سهار یې د یوه زاړه معبد در څنگ یو سړی تر سترگو
 شو چې په یوه ویرانه څنډه کې ناست و ، سترگې یې په لویديځ
 کې کنډلې وې جبران ښه تر ډیره په برندو سبرگو ورته کتل
 وروسته یې پوښتنه ورځني وکړه دلته څه غواړې هغه سړي په
 ځواب کې ورته وویل ،، د ژوند په اړه فکر کوم ،، جبران ورته
 وویل ،، بس فقط هم دا قدر ؟ هغه سړي په زغرده ورته وویل ،،
 ولي دا قدر کافي نه ده ؟ د دې سړي په خبرو کې څه عجب
 غوندي کشش و جبران هښې سترگې ورته پاته شو لکه چې
 جبران هم د ژوند په اړه فکر کوي او دا ورباندې په لومړي ځل
 روښانه شوه چې د ژوند په اړه هم فکر کیدلی سي جبران تر
 څلورو شپو د خپل تېر سره په دې ځنگل کې میشت و هغه
 کهنډراتو ته بې کتل چې یو وخت روغ رمت او سلامت پاته و او
 اوس یې تش یو څه نخښې پاته وې جبران له ځان سره وویل هم
 دا به ژوند وي ، جبران ته یوه ورځ په زړه کې ور وگرځیده ،، د
 ژوند په اړه د فکر یوه لازمه دا هم ده چې دا ټول منظرونه دي د
 کاغذ پر پاڼو انځور سي ،، په دا بل سهار جبران خپل ارزښتناک
 پینسلونه او د سکارو ټوټې له ځان سره واخستې د کور سره
 نژدې د غره په لمن کې جوړې خانقاه (مارسارکس) ته ورغلو
 جبران دا ډول وپاموله ي دا به هم هغه خانقاه وي چې په پنځمه

پيرې، كې سينټ ميرون د خپلو عباداتو ګلونه پكې شيندلي و هم دلته د شام لومړيو عيشويانو د سينټ ميرون شاګردي قبوله كړه هم له دا ځايه ميروبي ډلي وجود وموندلو جبران پخپله د دې ډلي يو غړی و جبران د ميروني ډلي زياتي كيسې د خپلي موره وريدلي وې دا ځكه جبران پخپله يو صوفي ايسدلو هغه هم ۹ كلن نابله صوفي ، په خانقاه كې په ساعتونو ، ساعتونو په انځورګرۍ كې بوخت پاتيدل يې اوس ورځنۍ معمول ګرځيدلي و ، د خانقاه خلوت ، د خانقاه ترديوالونو را خڅيدونكې وحشتونه او فطري منظرونه يې پخپله اروا كې واخبل وروسته يې د انځورګرۍ په چارو كې ورور هم ورسره انډيوال شو ، دواړه وروڼه زبنت پريو او بل سره ګران او په فكري كچه يوه او بل ته سره نژدې و ، د سهار له منظرې د خوند اخستلو لره د لمر تر را خاتو د مخه به دواړو ځانونه خانقاه ته ورسول ، جبران به په انځورګرۍ بوخت شو او نورور به يې ورته ګرځيدلو ، يوه ورځ يې ورور ورته وويل درځه چې غره ته ولاړ شو د غره تر څوكې د وډري څنډي ننداره به وكړو ، جبران په ځواب كې ورته وويل دا غر څومره هسك دى ؟ ورور يې ورته وويل نو څه وشو د غره تر څوكې چې د كومې دنيا ننداره كوو ، ته راته ووايه هغه كومه بعيه لري ؟ جبران ورته وويل ته سم وايې لاکن خطر پكې دو چنده دى ! ورور يې ورته وويل ،، څه عجب غوندي خبري كوي ته هم له خطرې ډارېږې ،، ورور دا وروستۍ خبره په داسې خارجن انداز ورته وكړه چې د جبران غيرت يې را وخوځ...

د شاعر ژوند

شپه پخه شوې وه او واورې ټول ښار ته سپينې جامې اغوستې وې، تردې يخني وه چې ښاريان د ځان ساتنې په خاطر د کورونو په لور تښتېدلي وو.

د هوا غږ ساندو ته ورته برېښېده، لکه کوم غمگين چې د قبرونو په مينځ کې د خپل گران ملگري پر مرگ... لکه د زمري پنجو چې د ژوند له خوندونو څخه بې برخې کړي وي... سلگۍ وهي.

د ښار په يوه څنډه کې وړوکی غوندي کور و چې د کړو ستونو او پرچت د پرتې واورې له زوره را ټيټ شوی و، چې گواکې اوس به راپرېوځي د کور په يوه څنډه کې پر يوې زړې بستري مرگ ته نږدې يو کس پروت و، نظر يې په يو زوړ خراغ تړلی و چې هره شېبه يې په تيارو باندې د برياليتوب غوښتنه کوله، خوله ناکامۍ سره به مخ کېده، يو ځوان... پوهېده چې د ژوند له جگړو څخه د خلاصون وخت رانږدې شوی دی د هغه زېربخني څېرې د هيلو ځلا او په وچو شونډو يې خپه موسکابنکارېده.

يو نېک انسان... چې په ژوند کې يې د خوښيو د لاس ته راوړلو لپاره د الهي برکتونو زېري راوړي و، مخکې لدې چې انسانيت پرې وځاندي، له نړۍ څخه رخصتېده، د هغه اخرنۍ ساه په يو ډول کشمکش کې ليدل کېده، خواکې يې هېڅوک نه وو، پرته

هغه زور څراغه چې له يوازېوالي سره يې مينه وه او هغه، پانې چې پکې يې خپل نرم او روحاني خيانت راخيستي وو. دغه مرگ ته نږدې ځوان خپل هغه زور چې دده په غېږ کې بې وسه پروت وړ او وچت کړ، د هسک په لور يې خپل نظرونه وويوړ او خپل نيم ژواندي بانه يې داسې وڅوځول لکه د ستورو د ديدن لپاره چې د خپل نظر له لارې د جونکرې چت څيروي.

ای بنکلیه!

راشه، زما روح تاته اړ دی، ماته نږدې شه او دا مادي ځنځيرونه مات کړه، زه نور لدې محدودې سلسلې څخه زړه تورن شوی يم.

ای خوږه مرگه!

راشه، څنگ ته مې راشه، ځکه چې دنيا زما له خياله وتې ده. يوازې په دې يې هېر کړی يم چې د هغوی پشان د مال او دولت درناوی نه کوم او نه له ځانه کمزوري خلک د ځان غلامان کړځوم.

ای زړه ته راتېره!

راشه، راشه او ماله ځانه سره يوسه! ځکه چې له ما څخه وروسته خلک اوس ماته اړتيا نه لري، راشه او ما خپلې مينه يې غېږ کې ونيسه، زما هغو وچو شونډو ته مچې ورکړه چې کله يې هم د مور د مينې خوند ځکلی نه دی، چې کله يې هم خبره راياده شوې نه ده او چاچې تر اوسه د خپل محبوب خبره بنکلی کړې نه ده.

زما مینه گرکې مرگيه! راشه، زر راشه او ما ازاد کړه.
د مړه کېدونکې تر څنګ يو بنځينه سيوری راپيدا شو، چې د
واورو په خبر سپينې جامې يې پر تن وې او په لاشونو کې يې د
جنتي گلانو تاج و.

سيوری راتاو شو د هغه پر غاړه ولگېده او د هغه شونډو ته يې
مچې ورکړه... د مينې هغه مچې چې پر شونډو يې تلپاتې
موسکا پرېښوده.

اوس پدې کور کې د خاورو يو ډېرې او د هغو پاڼو څخه چې په
تياره کې اخوا دېخوا پرته وې، نور څه نه وو، کلونه تېر شول او
ددې ښار اوسېدونکې د بې پروايۍ او سکون په خوب ويده
وو. کله چې راوېش شول او سترګې يې د سهار په نور روښانه
شوې نويه عام ډگر کې يې د هغه شاعر بت ودراره او هر کال
يې ورته تلين نمانځه.
اه! د انسان ناپوهي!

قانون

له نن نه خو زره کاله مخکې یو پاچا پر یو ملک حکومت کوه، باچا انصاف خوښوونکی و، ډېر زیات پوه او مهربان وه، هغه د خپل ملت لپاره د یو ښه قانون جوړولو په تکل کې و.

د همدې لپاره یې د خپل ملک زر تنه پوهان را وغوښتل چې په پلازمېنه کې راغونډ شي او قانون جوړ کړي، راغوښتل شوي پوهان په پلازمېنه کې د قانون جوړونې لپاره راغونډ شول، کله چې د غو زرو تنو پوهانو زر نسخې قانونونه جوړ کړل او باچا ته یې وړاندې کړل نو باچا یې له لوستلو څخه وروسته خپه شو.

هغه په خپل زړه کې ډېر وژړل، ځکه چې هغه لاپه دې نه پوهېده، چې په ملک کې یې زر ډوله جرمونه کېږي، بیا یې خپل لیکونکي راوغوښت او په ډېر اعتماد یې پرې له خپله ځانه اووه مادییز قانون ولیکه.

د پاچا په دې کار باندې پوهان خپه شول او د خپلو جوړو شویو قانونونو سره خپلو قبیلو ته بېرته لاړل او هرې قبیلې د خپل مشر د جوړ شوي قانون پر بنسټ ژوند پیل کړ، تر ننه پورې په

همغو قبيلو کي هماغه زر قانونه چلېږي دا يو ډېر لوی ملک دی.

پدې کې زندانونه دي او پکې داسې سړي، ښځې او ماشومان پراته دي چې هره ورځ په زرگونو قوانين ماتوي، بې شکه دا يوه ډېر لوی ملک دی، دا ډېر زيات لوی ملک دی او ددې ابادي د هغو کسانو قانون جوړوونکو د اولادونو له امله ده، په کومو کې چې يوازې يو پوه با چا و.

(۱، م ۵۳)

انصاف

يوه شپه په پاچاهي ماڼۍ کې مېلمستيا جوړه شوې وه، يوکس مېلمستون ته راننوت او د باچا مخې ته ودرېده، ټولو مېلمنو د هغه لورته وکتل وې ليدل چې دهغه يوه سترگه راوتې ده او له خالي ځای څخه يې وينې رابهېږي.

پاچا وپوښتل: ((دا په کوم غم اوښتی يې؟))

هغه کس وويل: ((ښاغليه! زه يو غل يم، يو نن شپه په داسې حال کې چې سپوږمۍ راختلې نه وه، د يو مالدار کورته د غلا کولو په نيت ووتم، خو غلط شوم او د گنډونکې کورته ننوتم، څنگه چې زه په کرکۍ ورواوښتم نو سر مې د گنډلو پر ماشين ولگېد او سترگه مې ووته.

ښاغليه!

زه ددې گنډونکې پر وړاندې د انصاف غوښتنه کوم.

پاچا چې ددغه کس وړاندیز واورېد، گنډونکي يې راوغوښت او امر يې وکړ چې يوه سترگه دې يې وويستل شي.

گنډونکي وويل: ((عزتمند پاچا! ستا پرېکړه سمه ده، چې زما سترگه دې وويستل شي خو پاچا صيب، زه پدې کار کې دواړه سترگو ته اړتيا لرم چې د گنډلو پر وخت د جامو دواړه لوري وگورم، البته زما په گاونډي کې يو موچي اوسېږي، د هغه دواړه سترگې روغې دي او هسې هم هغه دوه سترگو ته اړتيا نه لري.

ددې خبرې په اورېدو پاچا موچي راوغوښت او د هغه يوه سترگه يې وويسته پدې ډول د انصاف غوښتنه پوره شوه.

(۱، م ۶۱)

خپلواکي

ولې محکوم قومونه زړونه نه لري! او یا په زړونو کې د
خپلواکۍ هیلې!

ایا په زهرجنه هوا کې ساه اخیستل ددوی د تقدیر پر پانه کوم
تحریک ته ورته کار دی او دیا دې نړۍ ته د راتلو په جرم باید
ددوی ژوند د سرو سکروټو په څېر وي.

چې نه، نو!

ای! ځان ته خپلواک وینکو خلکو!

تاشو ولې د خپلې ازادۍ بې ځایه دغوې کوی او دڅه لپاره یې
کوی!

تر هغې چې یو ژوندی د ځمکې پر مخ د غلامۍ بنسکار وي، تر
هغې چې خزان د هغوی جذبې له منځه وړي، هیلې یې زخمې
کوي او په اشوبلیو یې بدلوي، تاشو تر دې وخته حق نه لری چې
د خپلواکۍ بنسکلي توري ځان پورې وتړی او په دې خام خیال
باندې مست او خوښ واوسی!

دا چې په تاشو کې دا احساس جذبه پاتې نه شوه او د نورو په محکومولو ځان ته د حاکم نوم ورکوي او د خوښۍ احساس پرې کوي، د خپلو غوښتنو د پوره کولو په خاطر درته د مظلومانو هیلې د هېڅ برابر دي، نو تاشو له غلامانو څخه څو واره بدتر یاست او د محکومو قومونو څخه پدې برخه کې ډېر مخکې شوي یاست.

تاشو د ازادۍ هېڅ حق نه لري او هېڅکله دا سپېڅلي توري د خپل نوم سره نشي تړلي، چې سپېڅلتیا یې له منځه یوسي او بیه یې راتیټه کړي.

(۱، م ۶۳)

ژوند او ښځه

ما خپل ملگري ته وويل: ته چې دا نن څنگه دده په مټو کې وینې، پرون همداسې هغه زما په مټو پرته ده.

زما ملگري ويل: او سبا به دا زما په مټو پرته وي.

ما ورته وويل: ته وگوره! دا څنگه د هغه په غېږ کې پرته ده، پرون همداسې زما په غېږ کې پرته وه.

زما ملگري وويل: هو بلکل؛ همداسې به هغه زما په غېږ کې پرته وي

ما وويل: لږ وگوره! د هغه پيالې سره يې څنگه خوله لگولې ده او همداسې يې پرون زما په پياله باندې شونډې ايښې وې

هغه وويل: او سبا به يې زما پياله کې څښي

ما بيا وويل: ته گوره هغه څومره په مينه گوري، سترگو کې يې د ځان لوگي کولو اظهار دی...

او پرون يې بلکل همداسې ماته کتل

زما ملگري ويل: او سبا به په همدې نظر ماته گوري

ماويل: ولي ته نه وينې چې دهغې په غوږونو کې د مينې
سندرې وايي، بلکل هماغه سندرې چې پرون يې زما په غوږونو
کې زمزمه کوله.

زما ملگري ويل: او سبا به ماسره غېږ په غېږ وي

زه غصه شوم، دا څنگه ښځه ده دا؟

ليکن هغه ويل: هغه د ژوند په شان ده، په چاچې د ټولو قبضه
ده او د مرگ په شان هغه هر يو وړانوي... او د تل لپاره هر يو
په خپلې قبضې کې اخلي.

ماخذونه

۱. احساس ذبیح اللہ (۱۳۸۷) ل دوه بنارونه، مومند
خپرندویه ټولنه جلالکوټ

۲. خزایل، ډاکټر حسن (۱۳۴۸) فرهنگ ادبیات جهان دویم
ټوک، حیدري چاپخونه-تهران

۳. سالک، زینب (۱۳۸۴) ل، هیله مجله پنځلسمه گڼه

۴. صدیقی عوض الدین (۱۳۷۶) ل، د جبران خلیل جبران
شهکاری لنډې کیسې - پېښور خیبر پښتونخوا

۵. گوهر، انعام اللہ (۱۳۹۲) ل، په هېندارو کې ارواوي، مومند
خپرندویه ټولنه - جلال اباد

۶. رحمانی، گل رحمان (۱۳۹۲) ل، مړ سپری، گودر خپرندویه
ټولنه - جلال اباد

۷. د پوان، رحمت WWW.FACBOOK.COM/RAHMAT

DEWAN

۸. زهیر، عصمت اللہ، تاند انټرنیټي ویبپاڼه

www.taand.com

د تحريك يادښت

د افغانستان ملي تحريك د (۱۳۹۳ ل) كال په پيل كې له خپلو گرانو هېوادوالو سره ژمنه كړې وه چې د دې كال په بهير كې به (شل عنوانونه) بېلا بېل ديني، علمي، ادبي او ټولنيز اثار خپلې ټولنې ته وړاندې كوي. ملي تحريك دا ژمنه د ياد كابل د كب پر (۲۸) مه نېټه پوره او د يوې پرتمينې غونډې په ترڅ كې يې شل عنوانونه علمي اثار هېوادوالو ته وړاندې كړل. ملي تحريك په ياده غونډه كې ژمنه وكړه چې د (۱۳۹۴ ل) كال په بهير كې به انشاء الله د خداى (ج) په نصرت ټول ټال سل (۱۰۰) عنوانه بېلابېل علمي اثار ټولنې ته وړاندې كوي. طبيعي خبره ده چې دا اسانه كار نه دى، ډېر زيات زيار او زحمت ته اړتيا لري، خو ملي تحريك ټينگ هوډ كړى چې خپله دا ژمنه به هم د تېرې ژمنې په څېر عملى كوي. دا اثر چې ستاسو په لاس كې دى د همدې (سل عنوانونو) ژمنه كړو اثارو له جملې څخه دى، چې د چاپ جامه اغوندي. ملي تحريك هيله لري چې له دې اثر څخه به زموږ هېوادوال په زړه پورې گټه پورته كړي. ملي تحريك له ټولو هغو ليكوالو، ژباړونكو، سمونچارو، مالي او معنوي مرستندويانو او چاپ چارو څخه چې ددې اثارو د چاپ په دې ټول بهير كې يې يو بل سره مرسته او ملگرتيا كړې او دا فرهنگي بهير يې بريالى كړى، د زړه له كومې مننه كوي او كور وداني ورته وايي.

د هېواد د فرهنگ د ښېرازۍ په هيله

د افغانستان ملي تحريك فرهنگي څانگه

مننه او کوروداني

د افغانستان ملي تحريک د هېواد پال او فرهنگپال شخصيت
بناغلي (امير خان يار) څخه د زړه له تله مننه کوي چې د دې اثر
چاپ ته يې اوږه ورکړه. ملي تحريک وياړي چې د علمي اثارو د
چاپ لړۍ يې پيل کړې ده. دا لړۍ به دوام لري. موږ له ټولو درنو
هېوادوالو څخه په خورا درنښت هيله کوو چې په خپل معنوي او
مادي وس د کتابونو د چاپ دا لړۍ لا پسې وغځوي.

يو ځل بيا ددې اثر له ليکوال او چاپوونکي څخه د زړه له تله مننه
کوو چې ددې اثر د ليکلو او چاپولو جوگه شول.

په فرهنگي مينه

د افغانستان ملي تحريک

د ليکوال چاپ شوي اثار:

ورزش

ننگيالی د زمانې خوشال خټک يم

ما لا گل بوی کړی نه و

خوانان د انټرنېټ په زمانه کې

زهر او اوبه

د سپنگاپور داستان

ناچاپ اثار:

د ماشوم ارواپوهنه

د حافظې تقویت

نثر څنگه وليکو

د افغانستان ملي تحریک

www.melitahrik.com

د خپرونو لړ: ۳۹